

SERMAYE ŞİRKETLERİ VE KOOPERATİFLERİN UZLAŞMA YOLUYLA YENİDEN YAPILANDIRILMASI HAKKINDAKİ İCRA VE İFLÂS KANUNU HÜKÜMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Prof. Dr. Şaban KAYIHAN¹

Dr. Öğr. Üyesi Orhan EROĞLU²

Öz

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması Türk hukuk sistemine 5092 Sayılı Kanun ile girmiştir. Söz konusu müessese incelendiğinde, özellikle büyük işletmelerin ekonomik sıkıntı yaşamaları halinde iflas etmemek ve süreç içerisinde ticari faaliyetlerine devam etmelerini, gelirleriyle de borçlarını ödemelerini sağlayan bir icra ve iflas hukuku müessesesi olduğu görülmektedir. Müessese borçların ödenmesinin ertelenmesi ve yeniden yapılandırılması açısından konkordatoya alternatif bir yoldur.

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında borçlu mahkemeye yeniden yapılandırma için başvurmadan önce alacaklılarını sınıflara ayırabilmekte, tüm alacaklılarıyla görüşmekte ve projesine onay almaktadır. Yeniden yapılandırma Türk hukuk sisteminde yeterince uygulanamamıştır. Bunun borçlunun aleyhine olması açısından bir kısım sebepleri mevcuttur. Çalışmamızda yeniden yapılandırma detaylı bir şekilde incelenmiş, Türk hukuk sisteminde uygulanamamasının sebepleri araştırılmış ve uygulanabilirliği üzerine önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yeniden Yapılandırma, İflas, Konkordato, Tasdik, Fesih.

REORGANIZATION IN TURKEY EVALUATING THE PROVISIONS OF TURKISH BANKRUPTCY LAW

Abstract

Reorganization entered the Turkish legal system with Law No:5092. When this establishment is examined, it is seen that it is an bankruptcy law establishment that

¹ İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, ORCID: 0000-0003-3778-0250, saban.kayihan@medeniyet.edu.tr

² Doğuş Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, ORCID: 0000-0002-8279-9383, oeroglu@dogus.edu.tr

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 20.01.2021

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 11.02.2021

Bu makaleye atf için; KAYIHAN, Şaban/EROĞLU, Orhan, “Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması Hakkındaki İcra ve İflas Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, *İMİHD*, C. VI, S. 10, 2021, s. 249-315.

enables large enterprises not to go bankrupt and continue their commercial activities in the process and pay their debts with their income in case of economic difficulties. This establishment is an alternative to concordatum in term of delaying and restructuring the payment of debts.

In the reorganization, the debtor can classify its creditors, meet with all creditors and get approval for the project before applying to the court for restructuring. Restructuring has not been sufficiently implemented in the Turkish legal system. There are some reasons for this to be against the debtor. In this paper, restructuring was examined in detail, the reasons for its inapplicability in the Turkish legal system were investigated and recommendations were made on its applicability.

Keywords: Reorganization, Bankruptcy, Concordatum, Confirmation, Annulment.

GİRİŞ

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması Türk hukuk sistemine girdiği tarihten itibaren birkaç ayrıntılı uygulamanın dışında uygulanamamış bir yoldur. İlk olarak iflasın ertelenmesi müessesesi akabinde de konkordatoya ilişkin hükümlerde 7101 Sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler neticesinde de borçlu daha korumacı ve başvuru süreci ile projesinin onaylanmasının daha kolay olduğu yollara başvurmuştur. Yeniden yapılandırma özellikle başvurudan önce alacaklılarla uzlaşmayı şart koşması sebebiyle, borçlunun ticari faaliyetine devamını önleyici bazı sonuçlara sebep olmakta ve borçlu yeniden yapılandırmaya başvuracağını alacaklılarına bildirmekle aslında aczini de ilan etmiş olmaktadır. Çalışmamızda özellikle yeniden yapılandırma detaylı bir şekilde incelenmiş ve uygulanabilirliğinin nasıl artırılabilirliği hususunda görüşler diğer iflası önleyici kurumlarla ve Amerika Birleşik Devletleri'nde uygulanan 11. Federal Yasanın 11. Bölümündeki düzenlemeler (Chapter 11) ile kıyaslanarak açıklanmıştır.

Çalışmamızın ilk bölümünde, yeniden yapılandırmanın dünyada ortaya çıkışı, Türk hukuk sistemine girişi ve yeniden yapılandırmanın amacı, hukuki niteliği anlatılmıştır. İkinci bölümde yeniden yapılandırmaya başvuru şartları, başvuruya eklenecek belgeler, mahkemenin başvuruyu değerlendirmesi, ara dönemde yapılacak işlemler ve yeniden yapılandırmada görevli organlar incelenmiştir. Üçüncü bölümde, yeniden yapılandırma projesinin tasdik şartları, tasdiki, yeniden yapılandırmanın feshi, projenin ihlali ve tadili incelenmiştir. Dördüncü ve son bölümde ise, yeniden yapılandırmaya ilişkin tüm hükümler incelenerek uygulanabilirliğinin artırılması için çözüm önerileri sunulmuştur. Çalışmamızda ulaştığımız sonuçlara ise, konkordatoya ilişkin düzenlemelerden ve içtihatlardan, öğretide mevcut görüşlerden ve yeniden yapılandırmanın anavatanı olan Amerika Birleşik Devletleri hukukundan faydalanılarak ulaşılmıştır. Sonuç bölümünde ise, tüm çalışmaya ilişkin kısa bir değerlendirme yapılmıştır.

I. UZLAŞMA YOLUYLA YENİDEN YAPILANDIRMANIN ORTAYA ÇIKMASI, GELİŞMESİ VE ÖZELLİKLERİ

A. TARİHÇE VE ABD'DE TASFİYE VE BORÇLARIN YENİDEN YAPILANDIRILMASI

Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler, şirketlerin tasnifi açısından hukukumuzda sermaye şirketleri olarak nitelendirilirler³ (karş. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu⁴ . m. 124). Bu şirketlerde ortakların kişiliklerinden ziyade şirkete koymayı taahhüt ettikleri sermaye öne çıkmaktadır ve ortakların sorumlulukları şirkete getirme taahhüdünde buldukları sermaye miktarı ile sınırlanmıştır (bkz. TTK. m. 329, m. 573). TTK. m. 570 vd. ile düzenlenmiş olan sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere⁵ ülkemiz uygulamasında şu ana kadar hiç uygulaması olmamıştır. Oysa TTK. m. 124 ile ticaret şirketi olduğu ifade edilen kooperatiflerin yaygın uygulaması devam etmektedir⁶.

Uygulamada yaygın olarak görülen sermaye şirketleri ve kooperatif şirketlerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması Türk hukuk sistemine 5092 Sayılı Kanun⁷ ile girmiştir. Söz konusu kanunun yürürlük tarihi incelendiğinde özellikle söz konusu kanunun amacının, ekonomik krizlerden geçmiş bir ülkenin zor durumdaki bir kısım özelliklere sahip borçlulara iflastan ve iflasın sonuçlarından kurtulmak için yeni bir hukuki çare getirmek istemesi, olduğu görülmektedir. İflas prosedürü ve konkordato varken bu müesseseye ihtiyaç duyulmasının sebebi ise, özellikle Amerikan hukukunda bulunan ve süreç içerisinde gelişen şirketlerin özellikle ekonomiye olan katkılarından kaynaklı olarak iflasın sonuçlarından kurtarılmasına yönelik yaklaşımdır. Aynı zamanda Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan ve gelişen şirketlerin kurtarılmasına yönelik prosedür 1980'lerden itibaren de Avrupa kıtasını etkilemiş ve bir çok Avrupa ülkesi de benzer müesseseleri kabul etmiştir⁸.

³ KAYIHAN, Şaban, **Şirketler Hukuku**, 4. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2020, s.49.

⁴ RG. T.14.02.2011, S.27846.

⁵ Fazlası için bkz. KAYIHAN, s.285 vd.

⁶ Kooperatifler hakkında geniş bilgi için bkz. KAYIHAN, s.333 vd.

⁷ RG., T.21.02.2004, S.25380.

⁸ MUŞUL, Timuçin, **İcra ve İflas Hukuku**, Ankara, 2010, s. 1412 (MUŞUL, **İcra ve İflas Hukuku**); ALTAY, Sümer/ESKİOCAK, Ali, **Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku**, İstanbul, 2019, s. 497. Uyar, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasını, konkordatodan sonraki düzenlemeler olmasına rağmen konkordatonun bir türü olmadığını ileri sürmüştür. Uyar' a göre, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması külli bir takip veya tasfiye usulü de değildir. UYAR, Talih, **İcra ve İflas Kanunu Şerhi**, Ankara, 2010, s. 20806. Taşpınar Ayvaz ise, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasının hukuki nitelik olarak konkordatonun bir türü olduğunu ileri sürmüştür. TAŞPINAR AYVAZ, Sema, **İcra İflas Hukukunda Yeniden Yapılandırma**, Ankara,

Yeniden yapılandırmanın ilk olarak 1800'lü yıllarda Amerikan demiryolu şirketlerinin Avrupa devletlerinden aldıkları borçları iç savaş sebebiyle ödeyememesi sebebiyle, ülkedeki demiryollarının tamamlanması amacıyla hakkaniyet hukuku gereğince yargı kararlarıyla başlamış ve 1850'lili yıllarda yazılı hukuk kuralı haline gelmiştir⁹. Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasına ilişkin hükümlerin esas kaynağı ABD' deki 11.USC, Chapter 11' de düzenlenen hükümlerdir. Ancak ABD' de sadece Chapter 11 borçların yeniden yapılandırılmasını düzenlememektedir. ABD' de iflas ve yeniden yapılandırma Federal Yasaların 11. Başlığı altında düzenlenmiştir. Bu başlık 1, 3, 5, 7, 9, 11, 12, 13 ve 15. Bölümlere (Chapter) ayrılmıştır. Yeniden yapılandırma ise, 9, 11, 12 ve 13. Bölümlerde borçluya ve borcun niteliğine göre farklı şekilde düzenlenmiş ve ayrıca 7. Bölümde de tasfiye konusu düzenlenmiştir¹⁰. 9. Bölümde 901-946. maddelerde belediye borçlarının yeniden yapılandırılması düzenlenmiştir. ABD hukukunda çok sık kullanılmayan bir yeniden yapılandırma düzenlemesidir.

Genel olarak ABD' de tasfiye (Chapter 7 kapsamında) ve yeniden yapılandırma (Chapter 11, 12 ve 13 kapsamında) talepleri için özel iflas mahkemesi kurulmuştur ve iflas mahkemesinin özellikle yeniden yapılandırma konusunda geniş takdir

2005, s. 291. Balcı ise, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmanın kendine özgü (*Sui Generis*) bir niteliğinin olduğunu ileri sürmüştür. BALCI, Şakir, *Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma*, Ankara, 2006, s. 44. (BALCI, **Uzlaşma**). Erten ise, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmanın cebri etkileri olan "*Sui Generis*" yapıya sahip bir kurum olduğu görüşündedir. ERTEN, Alper Efe, **Mali Durumu Bozulan Sermaye Şirketlerinin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması**, Ankara, 2006, s. 33. Oskay/Koçak/Deyneklî/Doğan, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasının büyük şirketlerin borçlarının yeniden yapılandırılması amacıyla getirilmiş bir müessese olduğunu ve konkordatodan bütün borçluların bu yola başvuramamaları sebebiyle ayrıldığı görüşündedir. OSKAY, Mustafa/KOÇAK, Coşkun/DEYNEKLİ, Adnan/DOĞAN, Ayhan, **İİK. Şerhi C.5**, Ankara, 2007, s.6388; Ermenek'de sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması müessesesinin konkordatonun biri türü olmadığı görüşündedir. ERMENEK, İbrahim, **İflaşın Ertilenmesi**, Ankara, 2010, s. 145. Aynı görüşte olan yazar; ULUSOY, Erol, "Ticaret Hukuku Açısından Uzlaşma Yoluyla Borçların Yeniden Yapılandırılması", **Prof.Dr. Yavuz Alangoya için Armağan**, (s.571-634), İstanbul, 2007, s.543-568, s. 554; ATALAY, Oğuz, **Borca Batıklık ve İflaşın Ertilenmesi**, İzmir, 2006, s.40. (ATALAY, **Borca Batıklık**). Bizim de katıldığımız görüşe göre, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması, konkordatonun bir türü değildir ve kendine özgü yapısı olan ve sadece bir kısım borçlular için getirilmiş bir yeniden yapılandırma müessesidir.

9 AKSOYOĞLU, Necati, "Sermaye Şirketlerinin ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması", **İcra ve İflas Hukukundaki Değişiklikler Semineri**, İstanbul, 2004, (s.117-128), s. 117; BALCI, Şakir, **Sermaye Şirketlerinde Yeniden Yapılandırma (Konkordato, Uzlaşma ve İflaşın Ertilenmesi)**, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, 2006, s.19. (BALCI, **Konkordato ve Uzlaşma**); TAŞPINAR AYVAZ, s.47; BUDAK, Ali Cem, "Amerika Birleşik Devletleri Hukukunda Şirket Kurtarma (Corporate Rescue, Reorganization)", **İstanbul Sanayi Odası Dergisi**, Y.26, S.310, s. 161. (BUDAK, **Şirket Kurtarma**)

¹⁰ www.uscode.house.gov.

yetkisi bulunmaktadır¹¹. ABD'deki iflas mahkemeleri federal nitelikte mahkemelerdir¹².

Amerika Birleşik Devletleri'nde 11. Başlığın 7. Bölümünde (Chapter) tasfiye düzenlenmiş olup bu daha çok Türk hukuk sistemindeki iflas sürecindeki tasfiyeye benzemektedir. 12. Bölüm (Chapter) 11. başlığın 1201-1232. maddelerinde düzenlenmiştir. Balıkçı veya çiftçi aile işletmeleri ile bu kapsamdaki gerçek şahısların borçlarının yeniden yapılandırılması için getirilmiş bir düzenlemedir. Diğer gerçek şahıslar şirketler ve ortaklıklara uygun değildir. Bu bölüm kapsamındaki kişi veya işletmelerin düzenli gelire sahip olması ve borçlarını 3-5 yıllık süreçte ödeyebilmeleri amaç edinilmiştir. 13. bölüm (Chapter) gerçek kişiler için getirilmiş bir düzenlemedir. 11. Başlığın 1301-1330. maddelerinde düzenlenmiştir. Şirketler ve ortaklıklara uygun değildir. Bu bölüm kapsamında yapılandırma için borçlunun maaş veya kamu ödemesi şeklinde düzenli gelirin olması gerekir¹³.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki federal yasaların 11. Başlığın 11. Bölümündeki düzenleme yeniden yapılandırma ismiyle yerini almıştır. 1101-1195. maddeler arasında düzenlenmiştir. Diğer bölümlerdeki düzenlemelerin bir uzantısı olmayıp bağımsız bir borçların yeniden yapılandırılması sistemidir. Bu bölüm 1938 yılında yasalaşmıştır¹⁴. 1983, 1984, 1988, 2005 ve 2019 yıllarında değişikliğe uğramıştır. Bu bölüm kapsamında yeniden yapılandırma için başvurabilmenin şartı borçlunun toplam borç miktarının beş milyon doları geçmesidir. Bu bölüm kapsamındaki yeniden yapılandırmanın genel değerlendirilmesi sonucunda hak, menfaat ve alacak sahipleri açısından eşitlik ve hakkaniyet kıstasının temel alındığı görülmektedir. Bu bölümde düzenlenen yeniden yapılandırmanın amacı ise, Chapter 7 kapsamında tasfiyenin sonuçlarının ertelenmesi ve borçlunun daha uzun süre faaliyetini sürdürmesini sağlamaktır. 11. Bölüm (Chapter) bir rehabilitasyon sistemidir¹⁵. Chapter 11'in uygulamada önceden kabul edilmiş (*Pre-Packaged*) ve önceden müzakere edilmiş (*Pre-Negotiated*) olmak üzere farklı uygulamaları

11 FLEMING, James, Jr./GEOFFREY C. Hazard, Jr./JOHN, Jeubsdorf, **Civil Procedure**, New York, 2001, s. 134; FRİEDENTAL, Jack H./KANE, Mary Kay/MİLLER, Arthur R., **Civil Procedure**, St. Paul, 2015, s.15, 16.

12 WESTBROOK, Jay Lawrence, "Amerika Birleşik Devletleri'nde 11'nci Bölüm Yeniden Örgütlenme Usulü", **İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu**, (Çev.Ali Cem Budak), İstanbul, 1993, s.268.

13 PEREZ, Roma, **Bankruptcy**, Florida, 2019, s. 1.

14 BUDAK, Ali Cem, "Amerika Birleşik Devletleri Hukuku'nda Şirket Kurtarma", **Türk İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu**, İstanbul, 1992, s. 347. (BUDAK, **Sempozyum**)

15 PEREZ, s. 6.

bulunmaktadır¹⁶. Türk hukuk sistemi bunlardan önceden kabul edilmiş (*Pre-Packaged*) yeniden yapılandırmayı kabul etmiştir.

Türk hukuk sisteminde düzenlenen sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması bir nevi Türk hukuk sistemine ABD hukukunda olduğu gibi bir çeşitlilik getirmiş ve borçluya borçlarını yeniden yapılandırması konusunda seçenekler sunmuştur. Ancak ABD’deki özellikle Chapter 11’deki düzenleme Türk hukuk sistemindeki Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması müessesine benzemekte ise de, içeriğinde bir kısım farklılıklar barındırmaktadır. 5092 sayılı Kanun ile Türk hukuk sistemine giren Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 7101 Sayılı Kanun¹⁷ ile İİK.¹⁸ m. 309/s’de yapılan değişiklik haricinde hiçbir değişikliğe de uğramamıştır. Ancak değişen koşullar sebebiyle tıpkı İİK.’daki konkordatoya ilişkin hükümler gibi köklü değişikliklere ihtiyaç duymaktadır.

B. AMACI

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması müessesesi ülke ekonomisi açısından özellikle önem arz eden sermaye şirketleri ile kooperatifler bakımından geçerlidir. Konkordatoyu değerlendirdiğimiz de ise, konkordatoya hiçbir ticari faaliyeti olmayan gerçek kişilerle, sermaye şirketlerinin ve kooperatiflerinde başvurabildiğini görmekteyiz. Ancak gerçek bir kişinin sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması yoluna başvurması mümkün değildir. Bu açıdan bakıldığında konkordatonun genel, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasının ise, özel bir düzenleme olduğu sonucuna ulaşılmaktadır¹⁹.

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasının genel olarak amacı²⁰, borçlarını ödemekte güçlük çeken sermaye şirketi veya

¹⁶ MCCORMACK, Gerard/WAN, Wai Yee, “Transplanting Chapter 11 of The US Bankruptcy Code Into Singapore’s Restructuring and Insolvency Laws: Opportunities and Challenges”, **Journal of Corporate Law Studies**, Y.2019, V.19, No.1, s. 92, 93.

¹⁷ RG., T.15.03.2018, S.30361.

¹⁸ RG. T.19.06.1932, S.2128.

¹⁹ Yarıcı, yeniden yapılandırmanın konkordatonun bir türü olduğunu ancak konkordato ile hem alacaklıların hem de borçlunun menfaatleri nazara alınmakta iken, yeniden yapılandırmanın daha çok borçlu lehine bir düzenleme olduğu görüşündedir. YARICI, Hülya, **Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması**, İstanbul, 2007, s. 155.

²⁰ Amerikan hukukunda Chapter 11, elini çabuk tutup alacağını önce alabilen alacaklı yerine tüm alacaklıların eşit tatmin edilmesi üzerine kurulmuş bir sistemdir. NOONAN, Kathleen G./LİPSON, Jonathan C./SİMON, William H., “Reforming Institutions: The Judicial Function in Bankruptcy and Public Law Litigation”, **Indiana Law Review**, Y.2019, V.94, s.554. James’de, yeniden yapılandırmanın dürüst ama talihsiz borçluya yeni bir başlangıç için fırsat veren bir sistem olduğu

kooperatifin alacaklılarıyla anlaşarak borçlarını yeniden yapılandırması ve bu şekilde borçlarını vadettiği şekilde ödeyerek ticari faaliyetine devam etmesidir. Borçlu sermaye şirketi veya kooperatif bu yolla hem ticari faaliyetine devam etmekte, hem borçlarını ödemekte hem de iflasın sonuçlarından kurtulmaktadır²¹. Bir sermaye şirketi ya da kooperatifin borçlarını yapılandırarak iflas etmekten kurtulması halinde, çalışanlarının işsiz kalması, faaliyette bulunduğu diğer üçüncü kişilerin de iflas tasfiyesi neticesinde zarara uğramamaları sağlanır ve bu suretle ulusal ekonominin iflasın oluşturacağı olumsuz sonuçlardan korunmasını sağlar²². Öğretide yeniden yapılandırmanın amacının, iflastan farklı olarak alacaklıların tatmini olmayıp, esas olarak işletmenin devamlılığının sağlanması olduğu görüşü

görüştüğündedir. JAMES, Amanda E., “Rejection Hurts: Trademark Licenses and The Bankruptcy Code”, *Valterbilt Law Review*, April, 2020, V.73, I.3, s. 892.

²¹ Deliduman, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması müessesesinin özellikle büyük işletmelerin borçlarının yeniden yapılandırılarak bu şirketlerin ve kooperatiflerin milli ekonomi açısından kurtarılması amacıyla getirildiği düşüncesindedir. DELİDUMAN, Seyithan, “Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması”, *Yasa Hukuk Dergisi*, S.255, Temmuz-Ağustos 2004, s. 44. Aynı görüşteki yazar; ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder/TAŞPINAR AYVAZ, Sema/HANAĞASI, Emel, **İcra ve İflas Hukuku**, Ankara, 2018, s. 570. Atalay, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması yolunun iflastan kurtulmak için alternatif bir yol olduğu görüşündedir. ATALAY, **Borca Batıklık**, s. 41. Aksoyoğlu ise, Borçlunun borçlarını yeniden yapılandırarak geri ödeme yükümlülüğünü yerine getirmesi ve bu şekilde ülke ekonomisine katma değer yaratmasına devam etmesini sağlamak olduğu görüşündedir. AKSOYOĞLU, s. 118. Balcı, yeniden yapılandırmanın esas amacının, iflas tasfiyesi sonunda daha kötü duruma düşecek olan alacaklıları korumak olduğu düşüncesindedir. BALCI, Şakir, “Yeniden Yapılandırma Müzakereleri (Başvuru için Ön Hazırlık) Süreci ile (Takipli veya Doğrudan) İflas Yolları ve Konkordato Başvurusu Süreçlerinin Etkileşim ve İlişkileri”, *Legal Hukuk Dergisi*, Aralık 2006, S.48, s. 3735. (BALCI, **Yeniden Yapılandırma**).

²² BİLGİN, Mahmut, **İflas, İflasın Ertilenmesi, Konkordato, Yargılama Usulü**, Ankara, 2012, s. 1154; ALTAY/ESKİOCAK, s. 498; KARSLI, Abdurrahim, **İcra ve İflas Hukuku**, İstanbul, 2014, s. 536; PEKCANİTEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/ SUNGURTEKİN ÖZKAN, Meral/ÖZEKES, Muhammet, **İcra ve İflas Hukuku, Ders Kitabı**, Ankara, 2016, s. 579. (PEKCANİTEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, **Ders Kitabı**, 2016); Yıldırım/Deren Yıldırım, borçların yeniden yapılandırılmasında, şirketlerin kurtulmasında borçlunun olduğu kadar toplumun genelinin de faydasının olduğu görüşündedir. YILDIRIM, Mehmet Kamil/DEREN YILDIRIM, Nevhis, **İcra ve İflas Hukuku**, İstanbul, 2016, s. 555. Balcı, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırmanın zorda kalan sermaye şirketleri ile kooperatiflerin yeniden ekonomiye kazandırılması amacını güttüğü, görüşündedir. BALCI, Şakir, “Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması (İİK. 309/m) Hakkında Değerlendirmeler”, *Manisa Barosu Dergisi*, Ekim 2005, Y.24, S.95, s. 39. (BALCI, **Değerlendirmeler**). Aynı görüşte olan yazar, Altay, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırmanın aciz halinde olan veya borca batık durumdaki sermaye şirketlerinin başvurabileceği bir yol olduğu ve de ulusal ekonominin zarar görmemesi için getirilmiş bir kurum olduğu, görüşündedir. ALTAY, Sümer, “İflasın Ertilenmesi Hakkındaki Yeni Hükümlerin Yeniden Yapılandırılma Kurumları Üzerindeki Olumsuz Etkisi ve Çözüm Yolları”, *Prof.Dr. Ergun Özsunay’a Armağan*, Ekim 2004, İstanbul, s.635. (ALTAY, **Armağan**); BÖKE, Abdulkadir, “Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.II, S.1, Y.2005, s.217.

de ileri sürülmüştür²³. Ayrıca sermaye şirketleri ile kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında alacaklılar, borçlu ve kamunun menfaatlerinin bir potada toplanması söz konusudur²⁴. Yeniden yapılandırmanın bütün taraflar açısından kolektif bir sonucunun olduğu da söylenebilir.

Borçlu sermaye şirketi veya kooperatifte borçlarını yapılandırıp tasdik edilen projesini uygularsa ekonomik varlığını sürdürür. Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında borçlunun mali durumunu düzeltme ihtimali vardır. Bu nedenle mali durumunu düzeltme ihtimali bulunan bir sermaye şirketi veya kooperatifin iflas tasfiyesinden bu şekilde korunması sağlanır. Türk hukuk sistemindeki yeniden yapılandırmaya ağırlıklı olarak mahkemenin denetiminde işletilen ve borçların ödenmesi sürecinde de denetimin devam ettiği bir süreçtir de diyebiliriz²⁵. Özellikle konkordato ve yeniden yapılandırmada ekonomik açıdan değerli olan işletmelerin yok olmaması, işletmelerin yeniden yapılandırma talebine ihtiyaç duyulmadan önceki durumunda olduğu gibi yeniden faaliyetlerine devam etmesi, ağır tasfiye süreçleri ve de iflas prosedüründen uzak kalınarak pratik ve fonksiyonel bir anlayışla borçlunun tüm borçlarını ödemesi ve bu şekilde hem alacaklıların hem de borçlunun ortak menfaatlerine uygun hareket edilmesi amaç edinilmiştir²⁶.

C. HUKUKÎ NİTELİĞİ

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında borçlu alacaklıları ile borçlarını yeniden yapılandırmakta ve tarafların büyük bir çoğunluğunun kabulü ile de tüm alacaklılarla uzlaşmaktadır. Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında borçlu tarafından sunulan proje bir yönü ile sulh ve ibra sözleşmesinin de özelliklerini taşımaktadır. Sulh HMK²⁷ m. 313' de düzenlenmiştir. Ancak sulh mahkeme huzurunda yapıldığında usul işlemi olmasına rağmen aynı zamanda bir maddi hukuk işlemidir. Taraflar sulh sözleşmesiyle aralarındaki ihtilafı sona erdirmektedir. Görülmekte olan bir davada tarafların sulh olması halinde eğer dava konusu tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri bir konuya hakim de tarafların sulh iradesine uyması zorunludur²⁸. Bu yönüyle bakıldığında genel olarak Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında da borçlu alacaklılarıyla uzlaşmakta bir diğer değişle de sulh olmaktadır. Alacaklıların bir

23 YILDIRIM/DEREN YILDIRIM, s. 556.

24 ERMENEK, s. 146.

25 ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 572.

26 BALCI, **Yeniden Yapılandırma**, s.3739. Deliduman, yeniden yapılandırmayla alacaklılarla borçlu arasında hassas bir dengenin kurulmaya çalışıldığı görüşündedir. DELİDUMAN, s. 47.

27 RG., T.04.02.2011, S.27836.

28 KURU, BAKİ, **Medeni Usul Hukuku, Ders Kitabı**, İstanbul, 2015, s. 430. (KURU, **Medeni Usul Hukuku**).

kısmı ile mahkeme huzurunda mahkemenin vereceği kararla, diğer bir kısmı ile de mahkeme dışında anlaşmaktadır. Yapılan bir sulh sözleşmesi nitelik olarak ibra da içerebilir.

İbra borç ilişkisini sona erdiren hallerden biri olarak TBK.²⁹ m. 132’de düzenlenmiştir. İbra işleminde borçlu borcunu ifa etmeden borçtan kurtulma konusunda alacaklıyla sözleşme akdetmektedir³⁰. Eğer Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında tenzilat söz konusu ise, tenzilat edilen miktar açısından yapılandırma ibra, borcun ödenmesi konusunda ise, alacaklılarla anlaştıkları için de sulh sözleşmesi kapsamındadır. Çünkü borçlu alacaklıyla borcu nasıl ödeyeceği konusunda anlaşmakta ve borcun ödenmesi konusundaki aralarındaki ihtilafı ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasına hem sulh hem de ibra sözleşmesi kapsamında mahkeme denetiminde yapılan bir karma sözleşmedir, diyebiliriz.

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması, iflas prosedüründen farklı bir sistemdir. Bu farklılık hukuki nitelik açısından da kendini göstermektedir. İflasta İİK. m.224 uyarınca istisnai hallerde ticari faaliyet devam etmekte iken yeniden yapılandırmada işletme ayakta tutulmakta ve ticari faaliyetler sanki hiç yeniden yapılandırmaya başvurulmamış gibi aynı şekilde devam etmektedir³¹. Yeniden yapılandırma talep eden borçlunun faaliyetlerinin devam etmesi ise, yeniden yapılandırmanın başarıya ulaşması halinde, süreç içerisinde fedakârlıkta bulunan alacaklılar, işletme çalışanları gibi üçüncü kişilerin alacaklarına büyük oranda kavuşacaklarından dolayı, bu alacaklıları bir nevi mükâfatlandırmış olacaktır³².

II. BAŞVURU VE BAŞVURUNUN SONUÇLARI

A. BAŞVURU

1. Başvuru, Başvuruya Eklenecek Belgeler ve Başvuru Usûlü

²⁹ RG., T.04.02.2011, S.27836.

³⁰ GÜNERGÖK, Özcan / KAYIHAN, Şaban, **Borçlar Hukuku Dersleri, Genel Hükümler**, Umuttepe Yayınları, İstanbul, 2020, s.335 vd.; OĞUZMAN, M.Kemal/ÖZ, Turgut, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, İstanbul, 2013, s. 554.

³¹ DOĞRUSÖZ, Hanife, “Amerikan Hukukunda Ödeme Güçlüğü İçindeki Şirketlerin Yeniden Yapılandırılması”, **Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2005/1, s.208. Borçlunun yeniden yapılandırmaya başvurması, borçluyu bu süreç içerisinde iş endişesi içerisinde bırakabilir ve borçlu açısından bir iflas havası yaratır. Çünkü yeniden yapılandırmaya başvuran borçlu için iflas ile iflas etmeme arasında ince bir çizgi vardır. Borçlu bu süreç içerisinde piyasada yeni işler almakta da zorlanır. DOWNES, Colin M., “Appointing Chapter 11 Trustee in Reorganizations of Religious Institutions”, **Virginia Law Review**, V.101, Y.2015, s. 2228.

³² DOĞRUSÖZ, s. 208; BALCI, Şakir, **Uzlaşma yoluyla Yeniden Yapılandırma (İİK. 309 m-ü)**, İzmir, 2006, s. 31, 32. (Balci, İİK. 309/m-ü).

a. Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Yeniden Yapılandırılmasına Başvurabilecek Kişiler

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasına kimlerin başvurabileceği İİK. m. 309/m-1' de ve Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılmasına Dair Yönetmeliğin³³ m. 3' de düzenlenmiştir. Buna göre; muaccel olmuş para borçlarını ödeyemeyenler, mevcut mal varlığı ve alacakları borçlarını karşılamayanlar yahut da bu duruma düşme ihtimali kuvvet ve muhtemel olan sermaye şirketleri ve kooperatifler başvurabilir. Söz konusu hükmün lafzı incelendiğinde, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırmaya başvurulabilmesi için, borçlunun sermayesinin borca batık olma şartı bulunmamaktadır³⁴. Bir borçlu sermayesi borca batık olmasa da, borçlarını ödeme konusunda sorun yaşaması halinde bu yola başvurabilecektir³⁵. Ancak iflas dışı adi konkordato olduğu gibi sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında alacaklılar borçlu adına bu yola başvuramaz, müessesenin niteliği gereğince sadece borçlu temsilcileri kanalıyla bu yola başvurabilir³⁶. Bankalar ve sigorta şirketleri

³³ RG. T. 17.04.2004, S:25436.

³⁴ Borca batıklık ile ilgili ayrıntılı bilgi ve borca batıklığın tanımı için; ATALAY, **Borca Batıklık**, s.6 vd; BALCI, **İİK. 309/m-ü**, s. 44. ALTAY, Sümer, **Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku**, İstanbul, 2005, s. 1280; OY, Osman, **İcra Hukukunda Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma**, İstanbul, 2009, s.3. Borca batıklığın tespitinde, şirketin üçüncü kişilere olan borçlarının pasif olarak değerlendirilmesi ve aktifin pasifi karşılayıp karşılamadığının bu şekilde tespit edilmesi gerekir. Şirketin pasifinde görünen sermaye, yedek akçe, yenileme, yardım ve hayır işleri için ayrılmış fonlar gösterilmemelidir. YARICI, s. 49; ATALAY, **Borca Batıklık**, s.7.

³⁵ **BİLGİN**, s. 1154, 1155. BALCI, **Yeniden Yapılandırma**, s. 3741; KILIÇOĞLU, Evren, “İflasın Ertelenmesinin Konkordato ve Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma Kurumlarıyla Karşılaştırılması”, **Prof. Dr. Yavuz Alangoya için Armağan**, İstanbul, 2007, s.456. Oskay/Koçak/Deyneklî/Doğan, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması yoluna ancak sermayesi borca batık şirketlerin başvurabileceği görüşündedir. OSKAY/KOÇAK/DEYNEKLİ/DOĞAN, s.6389, 6390. Ermenek, borçlunun yeniden yapılandırmaya başvurması için sermayesinin borca batık olmasının zorunlu olmadığı görüşündedir. ERMENEK, s. 147, 148. Aynı görüşteki yazar; **ÇELİK, Aydın**, “Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması Projesinin Tasdikinin Sonuçları ve Muhtemel Aksaklıklara Karşı Çözüm Önerileri”, **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.I, S.2, Y.2005, s. 277, 278. Atalay ise, yeniden yapılandırma yoluna başvurulması için borçlunun sermayesinin borca batık olması gerektiği ve eğer borçlu süreç sonunda başarılı olmazsa iflas etmesinin zorunlu olduğunu ve bu yolun iflastan önceki son aşama olduğunu ve ya başar ya da iflas et şeklinde bir sonucu olduğu görüşündedir. ATALAY, Oğuz, “İflas Hukukundaki Yenilikler”, **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. I, S. 2, Y. 2005, s. 489 vd. (ATALAY, **Yenilikler**); BÖKE, s. 215. Amerika Birleşik Devletleri’nde de başvuruyu borçlunun yapması gerekir ve borçlunun aciz halinde olması ya da sermayesinin borca batık olması gibi bir şartlar da bulunmamaktadır. WESTBROOK, s. 268; GARBADE, s. 81, 82.

³⁶ ERMENEK, s. 148; ULUSOY, s. 545.

İİK. m. 309/t-2 uyarınca ve ilgili hükmün gerekçesinde de açıklandığı üzere³⁷ özel kanunları olmasından dolayı bu yola başvuramazlar³⁸.

ULUSOY, 6102 Sayılı TTK. m. 195 uyarınca şirket toplulukları ile şirket topluluklarını yöneten gerçek kişiler veya şahıs şirketlerinin bu yola birlikte başvuramayacağı görüşündedir. Bu nedenle şirket topluluğuna tabi bir şirketin bağımsız bir şekilde bu yola başvurması yeknesaklık açısından mümkün olmayacaktır. Eğer projede yönetsel değişikliklerde öngörülmekte ise, bu durumda şirketler topluluğundan bir veya birkaç şirketin başvurması, diğer şirketlerin ise başvuramaması yahut da birlikte başvuramamaları sebebiyle mutlak anlamda hedeflenen amaç yerine getirilemeyecektir³⁹. ÖZTEK ise, bu konuyu konkordato açısından ele almıştır. ÖZTEK'e göre, grup şirketler ve holdingler için konkordato ayrı ele alınmakta ve bazı şirketler açısından konkordato tasdik edilirken bazıları açısından reddedilebilmektedir. Hâlbuki bu şirketler tek elden yönetilmekte ve genelde kayıtları ortak tutulmaktadır. Ayrıca şirketler kredilerde de birbirlerine kefillerdir. Bu nedenle ortak başvurunun kabul edilmesi ve karar verilirken birbirleriyle olan bağlantıları ve de kefillikleri dikkate alınmalıdır⁴⁰.

37 İİK. m.309/T Gerekçesi; "Maddeyle İcra ve İflâs Kanunu'na, Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması adı altında yeni bir kurum getirilmektedir. Bu kurum Dünyada son yıllarda geliştirilen ve ödeme gücüğü içine düşen şirketlerin iflasına karar vermek yoluna gidilip ekonomik hayattan silinmeleri yerine, bu şirketlerin kurtarılmasının mümkün olması durumunda faaliyetlerine devam etmelerinin sağlanması düşüncesine dayanmaktadır. Getirilen düzenleme alacaklı ile borçluların karşılıklı olarak anlaşmaları şartına bağlanmıştır. Buna göre, muaccel para borçlarını ödeyemeyecek durumda olan ya da mevcut ve alacaklı borçlarını karşılamaya yetmeyen veya böyle bir tehlikeyle karşı karşıya kalması kuvvetle muhtemel olan sermaye şirketleri veya kooperatifler, Kanun tarafından öngörülen oranlarda alacağa sahip alacaklıların çoğunluğuyla, borçlarının yeniden yapılandırılması konusunda uzlaşabilecektir. Sistem mahkeme denetiminde işlemekte ve uzlaşmanın tasdiki veya reddi yargı organının müdahalesini gerektirmektedir. Böylece özellikle uzlaşmayı kabul etmemiş olan alacaklıların hak ve menfaatlerinin ihlal edilmesinin önüne geçilmek istenmiştir." (www.tbmm.gov.tr)

38 BİLGİN, s. 1158; BALCI, Şakir, **İflasın Erteleme Usul ve Esasları**, Ankara, 2010, s. 253 (BALCI, **İflasın Erteleme Usul ve Esasları**); DUMANOĞLU, Sezai, **İflasın Erteleme, Borca Batıklık ve İyileştirme Projeleri**, İstanbul, 2011, s. 83, 84; MUŞUL, **İcra ve İflas Hukuku**, s. 1413; UYAR, **Şerh**, s. 20806; KURU/ARSLAN/YILMAZ, s. 660; YILMAZ, Ejder, **İcra ve İflas Kanunu Şerhi**, Ankara, 2016, s. 1299; SAYHAN, İsmet, **Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde Borca Batıklık Sebebiyle İflas ve İflasın Erteleme**, Ankara, 2016, s. 48, 49; DELİDUMAN, s. 48. Amerikan hukukunda da Chapter 11 kapsamında yeniden yapılandırmadan bankalar ve sigorta şirketleri faydalanamazlar. Ayrıca buna ek olarak Chapter 7 kapsamında tasfiye edilebilecek aracı kurumlar ve emtia alım-satımı ile uğraşanlarda tıpkı banka ve sigorta şirketleri gibi yeniden yapılandırma yoluna başvuramazlar. KING, P. Lawrence, **Bankruptcy and Other Insolvency Remedies, Fundamental of American Law**, Newyork, 1996, s. 465.

39 ULUSOY, s. 547.

40 ÖZTEK, Selçuk, "Türk Hukukunda ve Uygulamasında Ödeme Gücüğü İçindeki İşletmelerin Rehabilitasyonu: İmkanlar, Aksaklıklar ve Çözüm Önerileri", **Türk, İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Gücüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu**, İstanbul Sanayi Odası Yayınları, İstanbul, 1993, (s.240-248), s. 247. (Öztek, İşletmelerin Rehabilitasyonu).

Bir sermaye şirketi veya kooperatifin sermayesinin borca batık olması halinde İİK. m. 179 uyarınca mahkeme tarafından bu durum tespit edildiğinde borçlunun doğrudan iflasına karar verilir⁴¹. Kanunun lafzı incelendiğinde, bu hususta mahkemenin bir takdir yetkisinin olmadığı görülecektir. Ayrıca İİK. m. 178/1 uyarınca borçlu aciz halinde olduğunu bildirerek mahkemeden iflasına karar verilmesini kendisi de isteyebilir⁴². Sermayenin borca batık olduğuna ilişkin kıstasta ise, TTK. m. 376 baz alınmaktadır. Aynı zamanda 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu 376 ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ⁴³’ de TTK. m. 376’ nın uygulanmasına ve uygulanmasında çıkacak sorunların çözümüne yönelik bir düzenlemedir.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/m-1’ in lafzı incelendiğinde sermayesi borca batık olan bir sermaye şirketinin ya da kooperatifin bu yola başvuramayacağı ve yetkililerin bu durumda iflas talep etmek zorunda oldukları sonucuna ulaşılmaktadır. Çünkü sermayenin borca batık olması durumunda bildirimde bulunmayan yetkililerin de sorumlulukları doğar⁴⁴. Sermayenin borca batık olması halinde, bu durumun mahkemeye bildirilmesi şirketin yetkili organlarına yüklenmiş bir ödevidir⁴⁵. Her ne kadar kanun sermayesi borca batık bir sermaye şirketi ya da kooperatifin iflasının istenebileceğini söylemekte ise de, bu emredici bir hüküm değildir. Ancak İİK. m. 179 uyarınca sermayenin borca batıklığının mahkeme tarafından tespit edilmesi halinde mahkeme tarafından sermaye şirketleri ve kooperatiflerin iflasına karar verilir. Bu durumda sermayesi borca batık bir sermaye şirketi ya da kooperatif alacaklılarıyla anlaşarak yeniden yapılandırmaya başvurduğunda mahkeme tarafından sermayesinin borca batık olduğu tespit edildiğinde normal şartlarda iflasına karar verilmelidir. Ancak her ne kadar hükümde geçmese de gerekçede, ödeme güçlüğü içerisine düşen şirketlerin kurtarılmalarının mümkün olması durumunda faaliyetlerinin devam etmesinin amaçlandığı bildirmiştir⁴⁶. Bu durumda eğer sermayesi borca batık bir şirket

41 BİLGİN, s. 1155; ERMENEK, s. 25; MUŞUL, Timuçin, **İflasın Ertelemesi**, İstanbul, 2010, s. 39, 40 (MUŞUL, **İflasın Ertelemesi**); KAYHAN ÇETİN, Özlem, **İflasın Ertelemesi Bağlamında Kayımlık**, Ankara, 2011, s.12; BALCI, Şakir, **İflasın Ertelemesi**, İzmir, 2007, s. 249, 250 (Balci, **İflasın Ertelemesi**); ATALAY, **Borca Batıklık**, s.25.

42 Bir işletmenin ödeme aczi içerisinde olması, o işletmenin mevcut ve alacaklılarının borçlarını vadesinde ödemeye yetmemesini ifade eder. BÖKE, s. 219.

43 RG. T. 15.09.2018, S:30536.

44 Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan, sermayesi borca batık bir şirketin yükümlülüğü olan kendini mahkemeye iflas için ihbar etmesini, bu yola başvurarak bertaraf edebileceği ve bu şekilde iflas etmekten kurtulabileceği görüşündedir. OSKAY/KOÇAK/DEYNEKLİ/DOĞAN, s.6389.

45 BALCI, **İİK. 309/m-ü**, s. 55.

46 “Maddeyle İcra ve İflas Kanunu'na, Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması adı altında yeni bir kurum getirilmektedir. Bu kurum Dünyada son yıllarda geliştirilen ve ödeme güçlüğü içine düşen şirketlerin iflasına karar vermek yoluna gidilip ekonomik hayattan silinmeleri yerine, bu şirketlerin kurtarılmalarının mümkün olması durumunda faaliyetlerine

yeniden yapılandırmaya başvurursa, mahkemenin öncelikle borçlunun kurtarılması amaç edinildiği için yeniden yapılandırma talebinin gerekli şartları taşıması halinde kabul edilmesi gerekir⁴⁷.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/m-1'in amacı ülke ekonomisine katkı sağlayan sermaye şirketleri ve kooperatiflerin yeniden yapılandırma yoluyla iflasın sonuçlarından kurtarılmasıdır. Kanımızca burada yapılacak bir düzenleme ile alacaklılarıyla anlaşılabilir bir sermaye şirketi veya kooperatifinde sermayesi borca batıkta olsa, tıpkı konkordato olduğu gibi yeniden yapılandırma talep edebileceği ayrıca düzenlenmelidir. Söz konusu hüküm bu yönüyle eksik ve tartışmaya da açıktır. Bu sebeple ilgili hükümde yapılacak bir değişiklik ile Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması müessesinin daha etkin kullanılması sağlanabilecektir.

Bir başka husus ise, hangi tüzel kişilerin bu yola başvurabilecekleridir. Kooperatifler 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu⁴⁸'nda, sermaye şirketleri ise, TTK.' da düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeler gereğince kooperatif; kişilerin tek başlarına yapamadıkları işlemler için emek ve sermayelerini bir araya getirdikleri diğer bir deyişle ekonomik ve sosyal güçlerini birleştirerek yatırıma sevk eden, mal ve hizmet üretiminde artışlar sağlayan teknik bilgi ve düzenli pazarlama olanaklarını kullanarak şahıslara daha refah bir hayat getirebilen teşekküllerdir⁴⁹. Tanımdan da anlaşılacağı üzere, kooperatifler; şahısların sermayelerini bir araya getirerek tek başlarına yapamayacakları bir işi yapabilmelerine olanak sağlamaktadır⁵⁰.

devam etmelerinin sağlanması düşüncesine dayanmaktadır. Getirilen düzenleme alacaklı ile borçluların karşılıklı olarak anlaşmaları şartına bağlanmıştır. Buna göre, muaccel para borçlarını ödeyemeyecek durumda olan ya da mevcut ve alacakları borçlarını karşılamaya yetmeyen veya böyle bir tehlikeyle karşı karşıya kalması kuvvetle muhtemel olan sermaye şirketleri veya kooperatifler, Kanun tarafından öngörülen oranlarda alacağa sahip alacaklıların çoğunluğuyla, borçlarının yeniden yapılandırılması konusunda uzlaşabilecektir. Sistem mahkeme denetiminde işlemekte ve uzlaşmanın tasdiki veya reddi yargı organının müdahalesini gerektirmektedir. Böylece özellikle uzlaşmayı kabul etmemiş olan alacaklıların hak ve menfaatlerinin ihlal edilmesinin önüne geçilmek istenmiştir.” (www.tbmm.gov.tr).

47 Ödeme aczi içerisindeki ya da sermayesi borca batık bir işletmenin mevcut tüzel kişiliğinin ayakta tutularak, bu işletmenin taşıdığı işletme değerinden alacaklıların istifade edebileceği bir yol olan yeniden yapılandırmanın borçlu açısından kabul edilmemesi düşünülemez. **Böke**, s. 222.

48 RG. T.10.05.1969, S.13195.

49 ÇEVİK, Orhan Nuri, **Kooperatifler Hukuku, Uygulaması ve İlgili Mevzuat**, Ankara, 1999, s. 62.

50 Çelik, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasının yürütülmesi ve sonuçlandırılmasının çok zor olduğunu ve de uygulanamayacak bir müessese olmasından dolayı ölü doğduğunu ileri sürmüştür. ÇELİK, Ahmet Çelik, “Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması Projesinin Tasdikinin Sonuçları ve Muhtemel Aksaklıklara Karşı Çözüm Önerileri”, **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y.2005, C.II, S.1, s. 307. Altay, yeniden yapılandırma müessesesinin doğarken ölmüş bir müessese

Sermaye şirketi, Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenen şirket türlerinden biridir. Sermaye şirketlerinde, büyük ve kapsamlı işleri ve amaçları gerçekleştirmek için şirket sermayesinin büyük olması ve bunun neticesinde de ortakların çok olması kaçınılmazdır. Sermaye şirketlerinde ortaklar sermayelerini şirkete koyduktan sonra da sorumlulukları sınırlanmaktadır. Sermaye şirketlerinde ortakların kişiliği değil, şirketin sermayesi ön plandadır. Sermaye şirketlerinde esas olan şirketin sermayesidir. Bu nedenle de şirketin ortakları değişebilir ancak sermaye sabit kaldığından dolayı şirket varlığını sürdürmeye devam eder⁵¹. Sermaye şirketleri anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerdir. İİK.'daki ilgili düzenlemeler gereğince de yeniden yapılandırmaya sadece kooperatifler, anonim şirketler, limited şirketler ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler başvurabilir⁵².

Yeniden yapılandırmaya sermaye şirketleri veya kooperatifler iflas kararı verilene kadar ve hatta iflas davası devam ederken de başvurabilirler⁵³. Özellikle borçlunun doğrudan iflasını isteyen projeden etkilenen alacaklı ise doğrudan iflası istenen bir sermaye şirketi veya kooperatif iflasın açılması kararına kadar yeniden yapılandırma için başvurabilir. İflas davasına bakan mahkemenin böyle bir durumda, yeniden yapılandırma başvurusunu bekletici sorun yapması gereklidir⁵⁴. Ayrıca yeniden yapılandırma talebi tasdik olur ve bu karar kesinleşirse de iflas davasının reddedilmesi gerekmektedir⁵⁵. Aciz haline ilişkin olarak ve takipli iflasta depo kararı verilene kadar bu yola başvurulabilir⁵⁶. Çünkü depo kararının kesin sonuçları vardır ve borçlunun bu sonuçlardan kurtulmak amacıyla zaman kazanmak için yeniden yapılandırmaya başvurması mümkündür. Sermaye şirketleri veya kooperatiflerin iflas ettikten sonra yeniden yapılandırmaya başvurması mümkün değildir. Çünkü konkordato açısından, iflas içi konkordato

olduğunu ve buna alacaklılardan onay alındıktan sonra mahkemeye başvurulmasının sebep olduğunu ileri sürmüştür. ALTAY, s.637.

⁵¹ PULAŞLI, Hasan, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, Ankara, 2020, s. 8.

⁵² Şirketlerin birleşme yoluyla tüzel kişilikleri sona erebilmektedir. Güney Ağdağ, yeniden yapılandırma sürecinde, yeniden yapılandırma talep eden borçlunun bir başka şirket ile birleşebileceği görüşündedir. GÜNEY AĞDAĞ, Necla, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısından Şirketlerin Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Düzenlemeler Hakkında Genel Değerlendirme", **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 2005, C. II, S. 1, s.506. Amerikan hukukunda da Chapter 11 kapsamında borçlu, borçlarını ödeyebilmek için farklı işletmelere ayrılabilir, küçülebilir veya parçalanarak farklı kişilere satılabilir. MCCORMACK /WAN, s.80.

⁵³ Amerika Birleşik Devletleri'nde, borçlunun başvurusu ile süreç başlamaktadır. Borçlu ticari faaliyetine devam etmekte ve borçluya yediemin borçlu adı verilmektedir. Borçlunun yeniden yapılandırmaya başvurması hiçbir şekilde tasarruf ehliyetini etkilememektedir. WESTBROOK, s. 350; GARBADE, s. 81, 82.

⁵⁴ BALCI, **Yeniden Yapılandırma**, s. 3742.

⁵⁵ Balcı, iflas davasının tasdik kararıyla birlikte reddedilmesi gerektiği görüşündedir. BALCI, **Yeniden Yapılandırma**, s. 3742.

⁵⁶ BİLGİN, s. 1158; BALCI, **Yeniden Yapılandırma**, s. 3743; UYAR, **Şerh**, s. 20806.

ayrıca düzenlenmiştir. Oysa yeniden yapılandırma açısından bu şekilde bir düzenleme yoktur. Yeniden yapılandırmaya ilişkin düzenlemelerin “*Ratio Legis*” inden de iflastan sonra yeniden yapılandırma başvurusu yapılabileceği şeklinde bir sonuç çıkmamaktadır. Ancak müflisin alacaklılarıyla haricen görüşerek borçlarını yapılandırması önünde de herhangi bir engel bulunmamaktadır. Borçlu bu şekilde yapacağı anlaşmayla iflasın kaldırılmasını sağlayabilir.

b. Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Yeniden Yapılandırılmasına Başvurulması Halinde Başvuruya Eklenecek Belgeler

i. Yeniden Yapılandırma Projesi

Yeniden yapılandırma projesi İİK. m. 309/n’ de ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Borçlu ile alacaklılar arasında müzakere edilecek konular projede yer alacak ve bu proje alacaklıların onayına sunulacaktır. Projenin tasdiki aşamasında ise, mahkemenin özellikle inceleyeceği belge de bağımsız denetim kuruluşları tarafından hazırlanacak rapor ile yeniden yapılandırma projesidir⁵⁷. Borçlunun mahkemeye alacaklılarla müzakere edilmiş ve gerekli çoğunluk tarafından kabul edilmiş yeniden yapılandırma projesiyle başvurması gerekmektedir⁵⁸. Yeniden yapılandırma projesi sözleşmesel bir karaktere sahiptir⁵⁹. Bu nedenle maddi hukuk açısından ise, kabul edilmiş proje, icap ve kabulü içerisinde barındırmaktadır⁶⁰.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/n-1’ de; “*Projeden etkilenen alacaklıların tabi olacağı koşullar ve benzer alacaklara sahip olan alacaklılar arasında eşitliğin ne şekilde sağlanacağı.*” Koşulunun öncelikle yeniden yapılandırma projesinde bulunması gerektiği belirtilmiştir⁶¹. Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla

⁵⁷ Amerikan hukukunda Chapter 11 kapsamında yeniden yapılandırmanın iki türü bulunmaktadır. Bunlardan biri önceden kabul edilmiş (Pre-Packaged) ve diğeri önceden müzakere edilmiş (Pre-Negotiated) yeniden yapılandırmadır. MCCORMACK/WAN, s.92. Önceden kabul edilmiş olan yeniden yapılandırmada, borçlu başvurudan önce alacaklılarla müzakere ediyor ve alacaklıların kabulüne göre mahkemeye başvuruyor ancak önceden müzakere edilmiş olan yeniden yapılandırmada alacaklılar, başvurudan sonra projeyi değerlendirmektedir ve projenin hazırlanması için borçluya 120 gün süre verilmektedir. GARBADE, Kenneth D., **Pricing Corporate Securities as Contingent Claims**, Cambridge, 2001, s. 94, 95; BUDAK, **Sempozyum**, s. 352.

⁵⁸ BİLGİN, s. 1156; ALTAY/ESKİOCAK, s. 502; UYAR, **Şerh**, s. 20810; YILMAZ, **Şerh**, s.1300.

⁵⁹ TAŞPINAR AYVAZ, s. 78; ULUSOY, s. 555.

⁶⁰ ULUSOY, s. 556.

⁶¹ İİK. m.309/n’ nin gerekçesi; “Maddede yeniden yapılandırma projesinde bulunması gereken hususlar sayılmıştır. Buna göre, yeniden yapılandırma projesinde, projeden etkilenen alacaklıların tâbi olacağı koşullar ve bunlar arasında eşitliğin nasıl sağlanacağı, proje borçlusunun taraf olduğu sözleşmelere ve malvarlığına etkisi, yeniden yapılandırma için gerekli olması durumunda borçlunun kredi gibi finansman kaynaklarına başvurabileceği, projenin uygulanabilirliğini sağlayacak diğer yöntemler, tasdik kararından sonra projenin uygulanmasının kim tarafından nasıl denetleneceği ve projeyi reddeden alacaklının alacağıının, bu alacaklı projede kendi sınıfı için öngörülen haktan daha azını açıkça kabul etmediği sürece, nitelik itibarıyla benzerlik gösteren alacaklarla eşit muameleye tâbi olacağı gösterilmelidir. Projeye birlikte alacaklıların hakları korunmakta, yeniden yapılandırma

yeniden yapılandırılmasında, konkordatoda olduğu gibi alacaklıların arasında eşitliğin sağlanmış olması şart değildir. Borçlu projesinde bazı alacaklıların alacaklarında ve ödeme vade ve oranlarında hiçbir değişiklik de yapmayabilir ki bu alacaklılara projeden etkilenmeyen alacaklılar denilir⁶². Borçlu alacakları çeşitli sınıflara ayırabilir⁶³. Borçlu alacaklıları sınıflandırırken sınırsız bir serbesti içerisinde değildir. Yönetmelik m. 6, sınıflandırmanın nasıl yapılması gerektiğini açıklamaktadır. Borçlu yönetmeliğe uygun olarak bu sınıflandırmayı yaparken benzer alacakları bir araya getirmelidir⁶⁴. Ayrıca bu alacaklıların hepsinin projeden etkilenen alacaklar olması gerekir⁶⁵. Alacaklar sınıflandırılırken alacaklıya göre değil, alacağa göre bir sınıflandırma yapılmalıdır. Bir alacaklı birden fazla alacak sınıfında bulunabilir. Bu durumda oyu her alacağı için ayrı ayrı hesaplanır⁶⁶. Zaten Yönetmelik m. 6/b' ye istinaden de alacaklıların oylarını ayrı ayrı kullanması gerekir. Alacaklılar sayı olarak belirlenirken de alacaklısı aynı da olsa, alacaklı oy kullandığı her bir alacak için ayrı bir kişi olarak belirlenmelidir. Benzer uygulama Konkordato alacaklılar toplantısındaki nisap belirlenirken de uygulanmaktadır⁶⁷. Ayrıca Yönetmeliğin 5. maddesine göre de, borçlu müzakere ettiği alacaklılara projeden etkilenen ve etkilenmeyen tüm alacaklıların listesini göndermelidir.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/n-2' de yeniden yapılandırma projesinde, borçlunun taraf olduğu sözleşmelere etkisinin de belirtilmesi gerektiği düzenlenmiştir.

için yapılması gerekenler düzenlenmekte, projenin nasıl ve kim tarafından denetleneceği belirtilmektedir. Böylece bu konularda başlangıçta alacaklılar ve borçlular arasında bir uzlaşma aranarak ileride doğabilecek hak kayıpları engellenmektedir.” (www.tbmm.gov.tr).

62 BİLGİN, s. 1157; BALCI, *Uzlaşma*, s. 51.

63 Böke, yeniden yapılandırmada projeden etkilenen alacaklıların borçlu tarafından sınıflandırılabilir olması konkordatoya göre yeniden yapılandırmayı daha avantajlı hale getirdiği görüşündedir. BÖKE, s. 235.

64 Amerika Birleşik Devletleri'nde 11. USC, Chapter 11, Arc. 1102/a-2 uyarınca alacaklılar komitesinin bulunması zorunludur. Alacaklılar komitesi 11. USC, Chapter 11 kapsamında küçük işletmelerin yeniden yapılandırılmasında kurulmayabilir. ABD hukukunda komitenin üye sayısının yedi olması zorunludur. Alacaklılar komitesi de kendi arasında alacağı kararla üye seçebilir. 11. USC, Chapter 11, Arc. 1102/b-3'de ise, komitenin görevleri sayılmıştır. DİRİNİSA, Efe, “Corporate Reorganization in Turkish Law Compared with The United States Chapter 11”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 2, S. 1, Y. 2005, s. 193 vd.; WESTBROOK, s. 269; GARBADE, s. 84.

65 Balcı, yeniden yapılandırma sisteminin projeden etkilenen alacaklılarla sınırlı bir uzlaşma yöntemi olarak getirildiği görüşündedir. **Balcı**, *Yeniden Yapılandırma*, s. 3736.

66 ALTAY/ESKİOCAK, s. 503; OSKAY/KOÇAK/DEYNEKLİ/DOĞAN, s.6398; ULUSOY, s. 549; KURU, Baki, *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*, Ankara, 2013, s. 1555 (KURU, *El Kitabı*); KURU, Baki/ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder, *İcra ve İflas Hukuku*, Ankara, 2013, s. 660; PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, *Ders Kitabı*, 2016, s. 581; KARSLI, s. 536; YILMAZ, *Şerh*, s. 1304; ALTAY, s.639.

67 EROĞLU, Orhan, *Uygulamada Konkordato*, Ankara, 2020, s. Benzer şekilde; Altay/Eskiocak, alacaklıların sayısı belirlenirken, alacak sayısına göre belirlemenin olması gerektiği görüşündedir. ALTAY/ESKİOCAK, s. 504.

Konkordatonun sözleşmelere etkisi, İİK. m. 296' da düzenlenmiştir. Konkordato da ilgili hüküm gereğince sözleşmelerin karşı tarafları konkordato sebebiyle sözleşmeyi fesih edemez ve konkordatonun başarıya ulaşmasını engelleyecek mahiyetteki sürekli borç edimlerini içeren sözleşmeler komiserin görüşü ile birlikte borçlu tarafından fesih edilebilir. İflasta ise, iflas idaresi İİK. m.226 uyarınca masanın menfaatini gözetmek ve tasfiye yapmakla mükelleftir. İflas idaresi birinci alacaklılar toplantısında seçilir ve İİK. m. 224 uyarınca da alacaklılar toplanmasında müflisin ticari faaliyetinin devamına karar verilebilir. Bu durumda da iflas idaresi müflisin ticari faaliyetini devam ettirir. Müflisin ticari faaliyeti devam ederken de müflisin yapmış olduğu sözleşmelerin masanın menfaatine olup olmamasına göre, devamına ya da feshine karar verilebilir. İflas ile borçlunun tasarruf hakkı ortadan kalktığı için bu işlemler iflas idaresi tarafından yapılır. Genel olarak iflasın açılmasıyla borçlunun varlığı sona erer bu da aslında iflas idaresinin sözleşmelere devam etmek için bir karar almaması halinde doğal bir fesihtir. Bu durumda yeniden yapılandırma projesinin sözleşmelere etkisi, konkordatodaki gibi mi olacaktır yoksa iflastaki gibi mi olacaktır?

Konkordatoda borçlu, borçlarını yeniden yapılandırdıktan sonra çoğunlukla faaliyetlerine devam etmek istemektedir. Oysa iflasta borçlunun tasarruf hakkı ortadan kalkmakta ve borçlu artık ticari faaliyetlerine devam edememektedir. Bu durumda sermaye şirketlerinin ve kooperatiflerin yeniden yapılandırılmasında borçlunun durumu konkordatoya daha yakındır⁶⁸. Bu durumda yeniden yapılandırma isteyen borçlunun devam etmek istediği sürekli borç ilişkisine havi sözleşmeleriyle fesih etmek istediği sözleşmelerini bildirmesi ve neden fesih edeceğinin gerekçesini de açıklaması gerekir. Çünkü feshinde sonuçları vardır ve bazen fesih borçlunun aleyhine bir sonuç doğurarak aktifini azaltıcı durumlara sebep olabilir. Projenin yapılandırmadan etkilenen alacaklılara gönderilmesinin bu yönüyle de olumlu sonuçları olacaktır. Çünkü alacaklılar belki de borçlunun fesih etmek istediği sözleşmelere devam etmesinin daha faydalı olacağını ve bu şekilde yeniden yapılandırmayı kabul edebileceklerini bildirebilirler. Borçlu devam edeceği veya fesih edeceği sözleşmelerin yeniden yapılandırmaya faydalarını, şirkete külfetini ve başkaca etkilerini değerlendirerek projesinde belirtmelidir⁶⁹.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/n-3' de, "*Projenin, borçlunun malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisine etkisi.*" nin de belirtilmesi gerektiği bildirilmiştir. Borçlu bu durumda projesinde faaliyetlerine nasıl devam etmek istediği, tasarruf hakkını nasıl kullanması gerektiği ve yeniden yapılandırmaya bu bildirdiği tasarruf hakkını kullanmasının nasıl etkilerinin olacağını belirtmelidir. Bu durumda borçlunun iradesinden daha çok mahkemenin bu konudaki takdiri de önemlidir. Borçlunun

⁶⁸ Altay/Eskiocak, yeniden yapılandırmada iflasa ilişkin hükümlerin uygulanması gerektiği görüşündedir. ALTAY/ESKİOCAK, s. 506.

⁶⁹ Amerika Birleşik Devletleri'nde 11.Federal Yasa'nın 365.maddesi gereğince, yeniden yapılandırmaya başvuran borçlu, işletmesine külfet yükleyen sözleşmeleri reddedebilir. MCCORMACK /WAN, s.77; JAMES, s. 891.

tüm tasarruf hakkını kullanmak istemesine rağmen, mahkeme aksi bir yönde karar verebilir. Borçlunun proje denetçinin yetkilerini projesinde belirtmesi kanımızca yerinde olmayacaktır. Çünkü proje denetçisini atayan mahkemenin bu belirlemeyi yapması gerekir⁷⁰. Proje denetçisinin yetkilerinin mahkeme tarafından belirlenmesi alacaklılarda bir güven ve samimiyet duygusu yaratmalı ve alacaklılar projeyi değerlendirirken bu hususu da göz önünde bulundurmalıdır.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/n-4' de, "*Borçların yeniden yapılandırılması için gerekli görülüyorsa, borçlunun kredi gibi finansman kaynaklarına başvurup başvuramayacağı.*" düzenlenmiştir. İİK. m. 309/m' nin lafzından borçlunun muaccel borçlarını ödeyemeyecek durumda olması ya da mevcut ve alacaklarının da borçlarını karşılayamaması gerekir. Bu durumda borçlunun nakit sıkıntısı içerisinde olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Borçlunun genel olarak nakit sıkıntısından kurtulmak içinde krediye ihtiyaç duyması kaçınılmazdır. Zaten borçlu eğer kendi kaynaklarıyla borçlarını ödeyebilecek durumda ise, bu müesseseye istisnai durumlar hariç başvurması mümkün değildir. Ancak bazı durumlarda alınacak kredinin maliyeti de borçlunun pasifini normalden fazla artırabilir. Bu sebeple borçlunun pasifi üzerinde en az etki oluşturacak şekilde eksik finansmanını karşılaması tercih edilmelidir.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/n-5' de, "*Borçlunun işletmesinin kısmen ya da tamamen devri, diğer bir şirket veya şirketlerle birleşmesi, sermaye yapısının veya ana sözleşmesinin değiştirilmesi, borçlu işletmenin yönetiminde yer alacak kişilerin belirlenmesi borçların vadelerinin uzatılması, faiz oranlarının değiştirilmesi, menkul kıymet ihracı gibi projenin uygulanabilirliğini sağlayabilecek yöntemler,*" şeklindedir. Bu hususlarında projede belirtilmesi gerektiği düzenlenmiştir⁷¹. Söz konusu hüküm incelendiğinde, ilgili düzenleme mali yapısı bozulmuş borçlunun mali yapısının bozulmasına sebep olan etkenlerin düzeltilmesi, şirketin veya kooperatifin iyileştirilmesi, yeniden yapılandırma projenin uygulanması ve yeniden yapılandırmanın amacına ulaşması açısından gerekli koşulların sağlanması amacıyla getirilmiştir⁷².

İcra ve İflas Kanunu m. 309/n-6' deki, "*Tasdik kararından sonra projenin uygulanmasının kim tarafından ve nasıl denetleneceği,*" düzenlemesiyle, proje denetçisini kanun her ne kadar borçluya projesinde belirleme hakkı tanıdıysa da,

⁷⁰ Altay/Eskiocak, borçlunun projesinde, proje denetçisinin de yetki ve görevlerini belirleyebileceği kanısındadır. ALTAY/ESKİOCAK, s. 506; ALTAY, s.640; ÇELİK, s. 284.

⁷¹ Durman, malvarlığının devri, bir malvarlığı topluluğunun sözleşme serbestisi ilkesi uyarınca tüm aktif ve pasifleriyle beraber bir diğer kişiye devrine olanak tanıyan bir araçtır. Devir için aktiflerin pasiflerden mutlaka fazla olması gibi bir şart yoktur. Bir çok amaç için kullanılabilen malvarlığının devri olanağının sözleşme serbestisi genel prensibi çerçevesinde borca batık bir işletmenin yeniden yapılandırılması içinde kullanılabilmesine engel bir hüküm mevcut olmamakla birlikte böyle bir amaç için kullanılmasına uygulamada rastlanmağı görüşündedir. **Durman, Okay:** İcra ve İflas Hukuku Açısından Malvarlığı veya Ticari İşletmelerin Devri, İstanbul 2009, s. 74.

⁷² ALTAY/ESKİOCAK, s. 507.

borçlunun belirlediği proje denetçisinin atanacağı konusunda bir kesinlik bulunmamaktadır. Çünkü borçlunun belirlediği proje denetçisinin atanmasına alacaklılar karar vermektedir⁷³. Yönetmeliğin 19. maddesi de proje denetçisinin nasıl atanacağını, vasıflarını ve ücretinin nasıl ödeneceğini düzenlemektedir. Borçlu ile alacaklılar proje denetçisini belirlerken yönetmeliğe sadık kalmak zorundadır. Genel olarak proje denetçisinin seçiminde alacaklıların iradesinin asıl olduğu sonucuna da ulaşılmaktadır. Eğer proje denetçisinin seçimi konusunda alacaklılar ile borçlunun uzlaşmaması halinde ise, mahkeme kendiliğinden bir proje denetçisi seçebilir. Mahkemenin veya alacaklıların borçludan bağımsız olarak seçecekleri proje denetçisinin de yönetmeliğin 19. maddesindeki niteliklere uygun olması gerekmektedir. Kanunda ve yönetmelikte proje denetçisinin sayısı konusunda bir sınırlama bulunmamaktadır. İşletmenin büyüklüğüne göre borçlu, alacaklılar ve mahkeme proje denetçisinin sayısını takdir edecektir. Ancak kanımızca sayının tek olmasında da proje denetçileri arasında ihtilaf çıkması halinde karar verilebilmesi için fayda vardır. Genel olarak bakıldığında proje denetçisini İİK. m.306/2' de düzenlenen iflas dışı adi konkordatoda, proje tasdik edildikten sonra atanan kayyımına benzetebiliriz. Ancak yetki, sorumluluk ve görevler açısından karşılaştırıldığında proje denetçisinin, konkordatoda atanan kayyımdan daha fazla yetki ve görevle donatıldığı sonucuna da ulaşılmaktadır.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/n-7' de, "*Projeyi reddeden alacaklının alacağıının, bu alacaklı projede kendi sınıfı için öngörülen haktan daha azını açıkça kabul etmediği sürece, nitelik itibarıyla benzerlik gösteren alacaklılarla eşit muameleye tabi olacağı,*" düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm, projeyi reddeden alacaklıları korumak maksadıyla getirilmiş bir düzenlemedir. Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında borçlu alacaklıları sınıflara ayırabilmektedir. Bu durumda söz konusu hükme göre projeyi reddeden alacaklı dâhil olduğu alacaklılar sınıfındaki diğer alacaklılardan daha az bir alacağı kabul etmediği sürece, dâhil olduğu sınıftaki alacaklıların alacakları oranında alacağına kavuşacaktır. Söz konusu hükümden her ne kadar sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasına ilişkin hükümlerde, konkordatonun türleri gibi, bir türden bahsedilmemiş olsa da yeniden yapılandırmanın tenzilat ve vade şeklinde de olabileceği sonucuna ulaşılmaktadır.

Yeniden yapılandırma projesi genel olarak değerlendirildiğinde, kanunda projede olması gereken zorunlu unsurlar sayılmış ancak bunlar sınırlandırılmamıştır. Borçlu bu sayılanların dışında da birçok hususu projesinde belirtir ki, belirtmesinde de yarar vardır. Özellikle mali durumu ile ilgili olarak bilançosu hakkında bilgi vermesi, malvarlığı hakkında bilgi vermesi, borçlarını nasıl ödeyeceği ve yaptığı işlerle, muhtemel yapacağı işleri ki bunları ispatlar mahiyette niyet mektuplarıyla bildirmesi alacaklıların projeyi kabul etmeleri ve yeniden yapılandırmanın başarıya ulaşması açısından faydalı olacaktır. Çünkü projeye ek olarak mahkemeye sunulacak belgeler alacaklılara gönderilmeyecek sadece proje

⁷³ ALTAY/ESKİOCAK, s. 508; UYAR, *Şerh*, s. 20820.

alacaklılara sunulacaktır. Alacaklılarında projeye genel olarak borçlunun durumu hakkında bilgi sahibi olmaları, projenin tasdik edilebilmesine yardımcı olacaktır.

ii. Başvuruya Eklenecek Diğer Belgeler

Borçlunun başvurusuna ekleyeceği belgeler İİK. m.309/o' da düzenlenmiştir. Bunların başında yeniden yapılandırma projesi bulunmaktadır. Yeniden yapılandırma projesinin nasıl olması gerektiği ve neler barındırması gerektiği yukarıda ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır⁷⁴. Aşağıda başvuruya eklenecek diğer bilgi ve belgeler değerlendirilecektir⁷⁵.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/o-2; “*Borçlunun mali durumunu gösterir belgeler, ayrıntılı bilanço, defterlerinin vaziyetini bildiren cetvel, gelir tablosu ve borçlunun mali durumunu açıklayıcı diğer bilgi ve belgeler.*” İlgili husus hakkında aynı zamanda yönetmelik m. 8/1’ de de borçlunun mali durumu ile ilgili bilgi ve belgelerin neler olacağı bildirilmiştir. Söz konusu hükme göre sunulacak belge ve bilgiler, ayrıntılı bilanço, gelir tablosu ve defterlerin vaziyetini bildiren cetveldir. Söz konusu düzenleme incelendiğinde de hüküm ile mahkemenin ve alacaklıların borçlunun mali durumu hakkında ayrıntılı bir bilgiye sahip olabilmeleri amaçlanmıştır. Bu durumda alacaklılar ve mahkeme borçlunun mali durumu hakkındaki en güncel ve en detaylı bilgiyi borçlunun dürüst bir şekilde sunması durumunda, projenin başarıya ulaşabilip ulaşamayacağını en iyi şekilde değerlendirilecektir. Yönetmelik m. 3 uyarınca bu belgeleri yeminli mali müşavirin hazırlaması gerekir. Aynı tür belgelerin başvuru ile mahkemeye sunulması İİK. m.286 gereğince iflas dışı adi konkordato da bulunmaktadır⁷⁶.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/o-3; “*Projenin, borçluyu yeniden ödeme kabiliyetine kavuşturarak muaccel borçlarını ödeme planına göre ödeyebilecek ve nakit akışını gerçekleştirecek duruma getireceğini gösteren belgeler.*” Genel olarak bakıldığında burada bahsedilen belgelerin faraziyeye dayandığı söylenebilir. Çünkü günümüz koşullarında bir sermaye şirketinin veya kooperatifin finansal açıdan belirli bir plan yapması pek mümkün gözükmemektedir. Bu tarz belgelere

74 II. Başvuru ve Başvurunun Sonuçları, A. Başvuru, 1. Başvuru, Başvuruya Eklenecek Belgeler ve Başvuru Usulü, b. Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Yeniden Yapılandırılmasına Başvurulması Halinde Başvuruya Eklenecek Belgeler, i.Yeniden Yapılandırma Projesi.

75 İİK. m. 309/o ‘nun gerekçesinde, belirtildiği gibi bu belgelerin sunulması esas olarak alacaklıları korumaya yöneliktir. İİK. m. 309/o’nun gerekçesi; “Maddede yeniden yapılandırma başvurusuna eklenmesi gereken belgeler düzenlenmiştir. Maddede sayılan bilgi ve belgeler esas itibarıyla alacaklıları korumaya yöneliktir. Mahkemeye sunulacak bu belgeler sayesinde mahkeme objektif olarak şirketin mali durumu ve alacaklıların haklarının korunup korunmadığı hakkında bilgi sahibi olabilecektir. Bu bilgi ve belgeler ileride başvurunun red veya tasdiki konusunda bir karar verilirken mahkemece esas alınacaktır.” (www.tbmm.gov.tr).

76 Amerika Birleşik Devletleri’nde finansal tablolar başvurudan sonra mahkemeye sunulmaktadır. WESTBROOK, s. 270; BRINDİSE, Suzanne T., “Choosing The “Per-Debtor” Approach to Plan Confirmation in Multi-Debtor Chapter 11 Proceedings”, *Northwestern University Law Review*, V. 108, No. 4, Y. 2014, s. 1357.

örnek olarak, borçlunun yapacağı işlere ait yaptığı sözleşmeler, ön sözleşmeler veya niyet mektuplarını gösterebiliriz. Ancak bu tarz bir sözleşmenin kesin sözleşmeyle sonuçlanacağı ve borçlunun sözleşmedeki karı elde ederek borçlarını ödeyebileceği de kesin değildir. Ama en azından alacaklılara ve mahkemeye geleceğe yönelik bir fikir vermesi açısından önemlidir. Bu durumda oluşacak aksi bir duruma karşılık borçlunun paraya çevrilebilir malvarlığı (bina, arazi, araç, makine...vb.) borçlarını ödeyebilmesinin garantisi ve aynı zamanda bu malvarlığının borçlarını karşılayabilir mahiyette olması gerekir. Bu belgeleri Yönetmelik m.3 uyarınca yeminli mali müşavirin hazırlaması gerekir⁷⁷. Söz konusu hüküm konkordatonun tasdikine yönelik İİK. m. 305/b' de düzenlenen teklif edilen tutarın borçlunun kaynaklarıyla tutarlı olması hükmüyle de benzerlik göstermektedir.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/o-4; “*Projeden etkilenen ve etkilenmeyen alacaklılar ile bunların alacaklarının listesi.*” Söz konusu hükümlerle, diğer alacaklıların ve mahkemenin borçlunun toplam borcunu görmeleri, projenin başarıya ulaşabilip ulaşamayacağı hakkında bilgi sahibi olmaları ve özellikle projeden etkilenmeyen alacaklıların alacaklarının miktarı ile bu alacaklıların alacaklarının ödenebilip ödenemeyeceği hususunun tespit edilmesi amaçlanmıştır⁷⁸. Benzer bir uygulama İİK. m. 286/1-c uyarınca borçlunun konkordato geçici mühlet talebine eklenecek belgeler açısından da söz konusudur.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/o-5’ de, “*Başvuru öncesi müzakere sürecini tanımlayan ve projeden etkilenen alacaklıların proje hakkında karar vermelerine olanak sağlayan yeterli bilgilendirmenin iadeli taahhütlü mektup ya da noter ihbarnamesi gibi uygun araçlarla yerine getirildiğini gösteren delilleri de içeren açıklamalar.*” Söz konusu hükümlerle borçlunun tüm alacaklılarıyla irtibata geçip geçmediği ve tüm alacaklılarını bilgilendirip bilgilendirmediğinin tetkik edilmesi amaçlanmaktadır. Genel olarak bakıldığında kötü niyetli bir borçlunun özellikle bir kısım alacaklılarının haberi olmadan bu yola başvurusu bu suretle engellenmektedir.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/o-6’ da, “*Projeden etkilenip de onay veren alacaklıların, bu beyanlarını içeren, imzası ve tarihi noterlikçe onaylı tutanaklar.*” Kanun koyucu burada imzalar konusunda ve ispat açısından bir sorun yaşanmaması açısından bu tarz bir kural getirmiştir. Oysa söz konusu tutanakların noterden olması borçlarını ödemekte zorlanan borçlunun bir de bu şekilde ayrıca bir masrafa katlanmasına sebep olmaktadır. Çünkü bu tarz bir noter giderinin alacaklı tarafından karşılanabilmesi uygulamada karşılaşılabilecek bir yol değildir.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/o-7; “*Projeye göre alacaklıların eline geçecek miktar ile borçlunun iflası halinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktarı*

⁷⁷ DELİDUMAN, s. 49.

⁷⁸ BALCI, *Uzlaşma*, s. 51.

karşılaştırmalı olarak gösteren tablo.” Söz konusu düzenleme İİK. m. 286/1-d’deki konkordato geçici mühlet talebinde de başvuruya eklenmesi gereken belgelerdendir. Söz konusu tablo ile alacaklılara ve mahkemeye aslında bir mesaj verilmektedir. Borçlunun iflası halinde alacaklıların, yeniden yapılandırma neticesinde elde edecekleri bedelden daha az bir miktarda alacaklarına kavuşacaklarının göstergesidir. Esasında bu bir faraziyeye dayanmaktadır. Çünkü iflas halinde alacaklıların ellerine ne kadar bir miktarın geçeceği, iflas ve tasfiye sonuçlanmadan belirlenemez. Ancak bu tablo sadece alacaklılara ve mahkemeye bir fikir verir⁷⁹. Bu düzenleme aslında İİK. m. 308/p-1’de de benzer şekilde düzenlenmiştir. Buna göre projenin tasdik edilebilmesi için, projenin reddine ilişkin oy kullanmış projeden etkilenen her alacaklının eline geçecek miktarın, en az iflas tasfiyesi neticesinde eline geçecek miktara eşit olması gerekir. Kanun koyucunun burada alacaklıyı değil sermaye şirketi veya kooperatifin menfaatlerini öne çıkardığı ve sermaye şirketi ve kooperatifin kurtarılmasına alacaklıların alacaklarına kavuşmalarından daha öncelik tanıdığı sonucuna ulaşılmaktadır.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/o-8; “*Sayı ve meblağ itibarıyla çoğunluk koşulunun gerçekleştiğini gösteren cetvel.”* Yeniden yapılandırmanın hangi oran ve alacaklı sayısı ile kabul edileceği İİK. m. 309/m-3’de düzenlenmiştir⁸⁰. Söz konusu hükme göre, projeden etkilenip oylamaya katılan alacaklıların sayı itibarıyla yarısı ve oy kullanan alacaklıların alacaklarının, borçlunun tüm borçlarının üçte ikisini karşılaması gerekmektedir⁸¹. Borçlunun bu durumda özellikle bilançosu ve muhasebe kayıtları söz konusu bilginin güvenilirliğini teyit edecektir. Borçlu İİK. m. 309/o-6’ daki ispat kuralı gereğince noterden onaylı belgeler ile bu hususu mahkemeye sunacaktır. Mahkemenin de bu tarz durumda dosya üzerinden gerekli çoğunluğun sağlandığını tespit etmesi çok güç olduğundan özellikle mali konularda bir uzmanı görevlendirerek borçlunun da kayıtlarını incelemek suretiyle bildirim sarahatini araştırmalıdır. Borçlunun yeniden yapılandırmada, bütün alacaklılar değil, sadece projeden etkilenen alacaklılarla anlaşması yeterli olacaktır⁸². Borçlu tarafından alacaklılar sınıfı oluşturulduğunda da her alacaklı

⁷⁹ Balcı, alacaklıların projeyi reddetmeleri halinde ellerine geçecek miktarın iflas tasfiyesi neticesinde ellerine geçecek miktardan fazla olduğuna kanaat getirmesi gerektiği ve bunun sübuta ermesinin aynı zamanda projenin tasdikinin de bir şartı olduğunu ileri sürmüştür. **Balcı**, Uzlaşma, s.52.

⁸⁰ Amerika Birleşik Devletleri Hukukunda 11.USC, Chapter 11 Arc.1111/b-1/A-i uyarınca; alacaklı sınıfının, bu sınıfın izin verilen taleplerinin miktarının 2/3’ü ve alacaklı sayısının yarısından fazlasının projeyi kabul etmiş olması gerekmektedir. **Jacoby, Melissa B./Jarger, Edward J.**: Ice Cube Bonds: Allocating The Price of Process in Chapter 11 Bankruptcy, The Yale Law Journal, Y:2014, V:123, (862-947), s. 708; **Garbade**, s. 87, 88; **Westbrook**, s. 270; **Budak**, Sempozyum, 352.

⁸¹ BİLGİN, s. 1157; OSKAY/KOÇAK/DEYNEKLİ/DOĞAN, s.6390, 6391; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 572.

⁸² UYAR, Şerh, s. 20807; YILMAZ, Şerh, s. 1300; ALTAY, s. 639; ÇELİK, s. 280.

sınıfının projeyi yeter nisapta kabul etmesi gerekmektedir⁸³. Alacaklılar sınıflarından herhangi birinin projeyi yeterli çoğunlukla kabul etmemesi halinde ise, proje tasdik olmaz⁸⁴.

Gerek kanunda gerekse de yönetmelikte oylamanın bir toplantı şeklinde mi yapılacağı yoksa borçlunun başkaca oy kullanma tarzı belirleyip belirlemeyeceği hususunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak Yönetmelik m. 10/1' de; oy kullanacak alacaklılara oylama davetiyesinin ispat kolaylığı açısından iadeli-taahhütlü mektupla veya noter kanalıyla oylamadan makul bir süre önce bildirilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Buradan çıkan sonuca göre, borçlunun oylamaya ilişkin prosedürü belirleyebileceği, oylamanın toplantı yahut alacaklıların uzaktan belge ulaştırma yoluyla da yapabileceği şeklinde sonuca ulaşılmaktadır. Bu durumda borçlu bir toplantı salonu belirleyerek tüm alacaklıları çağırıp toplantıda projeyi öncelikle anlatıp, sonra alacaklılara oylatıp daha sonra da mutabakatlarını alabileceği gibi, alacaklılara proje ve eklerini ulaştırıp belli bir süreç içerisinde kabul ise, muvafakatnameyle, ret ise, redde yönelik beyan ile kendisine ulaştırılmasını da sağlayabilir.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/o-9' da, "*Borçlunun ödeme kabiliyetine kavuşabileceğini ve projede yer alan koşullara uymasının mümkün olduğunu gösteren ve gerekli nitelikleri haiz bir bağımsız denetim kuruluşu tarafından hazırlanmış bulunan finansal analiz raporları ile dayanakları.*" Söz konusu rapor yönetmeliğinde 9. maddesinde ayrıca düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre, rapor hazırlanırken en son denetim raporları, nakit akışına ilişkin tahminler, kar tahminleri, yeniden yapılandırma sürecinde sağlanacak finansman, yönetimin plan ve tahminlerinin makul olup olmadığı, yönetimin yetkinliği de dikkate alınır. Söz konusu tablo hazırlanırken özellikle borçlunun iflası halinde ortaya çıkacak finansal tablo ile yeniden yapılandırmada oluşacak tablo karşılaştırılır. Genel olarak burada güdülen amaç borçlunun kayıtlarının yeniden yapılandırmaya elverişli olup olmadığıdır⁸⁵. İlgili düzenleme bu raporun bağımsız bir denetim kuruluşu tarafından hazırlanması gerektiğini bildirmiştir. Bağımsız denetim kuruluşunun özellikle bu raporu düzenlemesinin sebebi ise, bağımsız denetim kuruluşlarının sorumlulukları ve hazırlayacakları raporlara statülerinden dolayı bir güvenin olmasıdır. Söz konusu raporun benzeri konkordatoda da yine bağımsız denetim kuruluşları tarafından düzenlenmekte ancak hazırlanan raporun makul

⁸³ OY, Osman, **İcra Hukuku Kapsamında Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma**, İstanbul, 2009, s.4; UYAR, **Şerh**, s. 20807; YILMAZ, **Şerh**, s. 1302; AKSOYOĞLU, s. 121.

⁸⁴ Amerika Birleşik Devletleri'nde ise, planın onaylanması için kural olarak bütün alacaklılar sınıflarının planı kabul etmesi gerekir. Buna rağmen planın içeriği yasal koşulları taşıyor olmasına rağmen planı bir ya da birden fazla alacaklı sınıfı reddetmiş ise, mahkeme yine de planı onaylayabilir. Plana muhalif olan alacaklı sınıfı, tasfiye halinde dahi, yeniden yapılandırma süreci sonunda eline geçecek miktardan daha fazla bir miktara kavuşamıyorsa mahkeme bu şekilde karar verebilir. BUDAK, **Sempozyum**, s. 352; WESTBROOK, s. 287.

⁸⁵ ALTAY/ESKİOCAK, s. 517.

güvence veren bir rapor olması gerekmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde başvuruya eklenen belgeler, alacaklıların projenin onaylanması veya borçlunun tedbir gibi başkaca başvuruları ile kanun yoluna başvurmaları halinde ilk derece mahkemesi ile istinaf mahkemesinin ve alacaklıların borçlu hakkında yeterli derecede bilgi sahibi olabilmeleri açısından getirilmiş bir kuraldır⁸⁶.

2. Görevli ve Yetkili Mahkeme ile Yargılama Prosedürü

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasına ilişkin başvuru yukarıda saydığımız belgelerle birlikte İİK. m. 309/m-1 uyarınca borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine yapılacaktır. Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması bir çekişmesiz yargı işidir. Bu nedenle basit yargılama usulü uygulanır. Müessesenin genel yapısı ve bir icra iflas hukuku kurumu olması sebebiyle basit yargılama usulünün uygulanması da yerindedir⁸⁷.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 385/1-f-8; yeniden yapılandırma projesinin ilanı ve ara dönem denetçisinin atanması aşamalarının çekişmesiz yargı işi olduğunu belirtmektedir. Buradan ulaştığımız sonuca göre yeniden yapılandırmanın tasdiki aşaması çekişmesiz yargı işi değildir. Zaten İİK. m. 309/ö-1 uyarınca tasdik duruşmasına adresi bilinen tüm alacaklılar gerek ilan gerekse de tebligat yoluyla davet edilmekte ve yapılan ilanda alacaklıların itiraz edebilecekleri bildirilmektedir. Bu nedenle yeniden yapılandırmanın tasdiki aşaması kanımızca çekişmeli yargı işi ve başlı başına bir davadır⁸⁸.

Borçlu başvuruyu yaptıktan sonra İİK. m. 309/ö uyarınca, mahkeme başvurudan itibaren 30 gün içerisinde bir duruşma günü belirler ve bu başvuruyu İİK. m. 288 uyarınca ilan eder ayrıca projeden etkilenen ve adresi bilinen tüm alacaklılara

⁸⁶ Bilgen, s. 1158.

⁸⁷ İflâsın ertelenmesi müessesine ilişkin hükümler kaldırılmadan önce, iflâsın ertelenmesine ilişkin süreç devam ederken yeniden yapılandırmaya da başvurulabiliyordu. Her iki müessese eş zamanlı olarak da yürütülebilmekteydi. BALCI, **Yeniden Yapılandırma**, s. 3742. Günümüz koşullarında konkordato sürecinde de yeniden yapılandırmaya ilişkin hazırlıkların yapılamamasına ilişkin herhangi kısıtlayıcı bir hüküm yoktur. Ancak konkordatoda müessesesi incelendiğinde yeniden yapılandırmayla çok benzeyen ve yeniden yapılandırmaya göre borçlu açısından daha avantajlı bir müessesedir. Bu açıdan bakıldığında konkordato sürecinde de yeniden yapılandırma hazırlıkları ve başvurusu yapılabileceği kabul edilse de uygulamada karşılaşılmaması pek mümkün olamayacağı kanısındayız. Balcı, yeniden yapılandırmaya gerekli çoğunluk sağlandıktan sonra başvurulduğunda borçlunun mahkemede fikrini değiştirerek konkordato talep edebileceği ve ayrıca iflâsa alternatif yolu konkordato olduğu ve yeniden yapılandırmanın konkordatodan sonra gelen bir çözüm yolu olduğu görüşündedir. BALCI, **Yeniden Yapılandırma**, s. 3747.

⁸⁸ Ulusoy, yeniden yapılandırmanın inşai sonuç doğuran bir çekişmesiz yargı işi olduğu görüşündedir. ULUSOY, s.558. Yeniden yapılandırmanın inşai sonuç doğurduğu ve tasdik aşamasında itiraz edilmezse çekişmesiz yargı işi olmaya devam edeceği görüşünde olan yazar; TAŞPINAR AYVAZ, s. 407. Taşpınar Ayvaz, her ne kadar yeniden yapılandırma inşai sonuçta doğursa ve çekişmesiz yargı işi olsa da tasdik aşamasında itiraz edilmesi halinde çekişmeli yargı işine dönüştüğü görüşündedir. TAŞPINAR AYVAZ, s. 393.

duruşma gününü tebliğ eder. Söz konusu hükmün kabul edildiği tarihten İİK. m. 288'in eski düzenlemesi yürürlükteydi ve eski düzenlemeye göre de, ilan tirajı elli binin üzerinde olan yurt düzeyindeki bir gazete de yayımlanırdı. Ancak İİK. m.288'in 7101 Sayılı Kanun ile değiştirilmesinden sonra bu ilan ticaret sicili gazetesinde ve basın ilan kurumunun resmi ilan portalın da yayımlanmaktadır. Her ne kadar ilgili kurumlara da bu hususun bildirilmesi İİK. m. 288' de düzenlenmekte ise de, İİK. m. 309/ö' de sadece İİK. m. 288' de öngörülen usule göre ilanın yapılacağı bildirilmektedir. Bu nedenle Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında konkordatoda olduğu gibi ilgili kurumlara bildirim söz konusu değildir⁸⁹.

İlanda İİK. m. 309/ö uyarınca başvurunun kapsam ve sonuçları, başvuru dosyasının nasıl ve nerede görülebileceği ile başvuruya karşı itiraz edilebileceği de bulunur. Kanunun lafzından başvuruya itirazlar açısından bir süre ön görülmemiştir. Ancak yönetmelik m. 18/2' de bu süreyi mahkemenin de belirleyebileceği, belirlemezse de duruşmaya kadar yapılabileceği sonucuna ulaşılmaktadır. Yönetmeliğin 18. maddesinde de ayrıca projeyi tasdik duruşması ve itirazların değerlendirilmesi düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre, itirazların alacaklara, alacak sınıflarına ve projeye yönelik olabileceği belirtilerek itirazlar sınırlandırılmıştır. Eğer itiraz alacağın önceliğine veya durumuna ilişkin ise, bu durumda gerek itiraz dilekçesiyle gerekse de itiraza borçlunun verdiği cevapla birlikte tüm delillerin sunulması gerekir. Buradan mahkemenin yapılan itirazları borçluya tebliğ edeceği ve borçluya da bu itirazlara cevap vermek için süre vereceği sonucuna da ulaşılmaktadır.

Yönetmeliğin 18/2 maddesinde mahkemenin itirazlar ve delillerin toplanması için esas duruşmadan önce bir ön duruşma belirleyebileceğini düzenlemiştir. Ancak mahkemenin itirazların değerlendirilmesi ve delillerin toplanması için ön duruşma yapabilmesi için ilanla mutlaka itirazlar açısından bir süre belirlemesi gerekir. Çünkü bu şekilde bir süre belirlemezse itirazların tasdik duruşmasına kadar yapılabileceği sonucu çıkmaktadır. Ayrıca İİK. m. 309/ö-2 uyarınca borçlunun veya alacaklıların talep etmesi halinde, ara denetçi atanması ve tedbirler için de bir ön duruşma yapılabileceği belirtilmektedir. Bu durumda tüm konuların aynı duruşmada görüşülmesi ve her iki konu için ayrı ayrı duruşma günleri belirlenmemesi de usul ekonomisi ilkesi açısından faydalı olacaktır. Ancak 30 günlük süre bu işlemler açısından oldukça kısadır. Çünkü ilan, posta yoluyla alacaklılara bildirim, itirazlar ve tedbirler ile bir de bu süre içerisinde ön duruşmanın yapılması neredeyse imkânsızdır. Kanımızca Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması başvurusunun ve projenin alacaklılar tarafından daha iyi anlaşılabilmesi ve tartışılabilmesi ve de yerinde itirazların yapılabilmesi yönünden bu sürenin daha uzun olması gerekir.

⁸⁹ Altay/Eskiocak, aynı zamanda ilgili kuruluşlara da bildirilmesi gerektiği görüşündedir. ALTAY/ESKİOCAK, s.521. aynı görüşte olan yazar; UYAR, *Şerh*, s. 20817.

Mahkeme başvurudan sonra alacaklıların ya da borçlunun talebi üzerine başvuru hakkında nihai karar verinceye kadar borçlunun malvarlığını korumaya yönelik ve borçlunun faaliyetleri bakımından gerekli tedbirleri alır. İİK. m. 309/ö-2'nin lafzından bu tedbirlerin bir ön duruşma ile de alınabileceği bildirilmiştir. Ancak mahkemenin duruşma yapmadan dosya üzerinden yapacağı bir inceleme ile de bu tedbir kararlarını almasının önünde bir engel yoktur. Benzer hüküm İİK. m. 287/1' de de konkordato geçici mühlet talebiyle birlikte mahkemenin gerekli gördüğü tedbirleri alabilmesi açısından mevcuttur. İİK. m.309/ö-3'de ise, tedbirlerin neler olabileceği örneklendirilerek bildirilmiştir. Bunlar; başvurudan önce başlatılan 6183 Sayılı AATUHK.⁹⁰ kapsamındaki takipler ve davalar da dahil durdurulması, yeni icra takibi yapılamaması ve ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir kararlarının uygulanmaması yönünde olabilir. Mahkeme ayrıca gerek gördüğü diğer tedbirleri de alabilir. Kanun koyucu burada alacaklıların haklarının kaybolmaması içinde konkordatoya ilişkin İİK. m. 294/1' e paralel şekilde, bir takip muamelesi ile kesilebilen hak düşürücü süre ve zamanaşımının işlemeyeceğini bildirilmiştir. Ancak burada borçluyu koruma açısından bahsedilen tedbirler sadece projeden etkilenen alacaklılar açısından getirilmiş tedbirlerdir⁹¹. Söz konusu tedbirlerin projeden etkilenmeyen alacaklılara etki etmesi söz konusu değildir.

Borçlu mahkemeye başvurduktan sonra malvarlığının korunması veya artırılması, ticari faaliyetinin devamı açısından finansmana ihtiyacı varsa bunun temini açısından kredi kullanılabilir. Krediyi kullanması için teminat vermesi gerektiğinde ise, İİK. m. 309/ö-4 uyarınca bu teminatı öncelikle daha önce rehin tesis edilmemiş taşınır veya taşınmazları üzerinden sağlar⁹². Borçlunun böyle bir durumda rehin tesis etmesi açısından mahkemeden izin almasının gerekip gerekmediği kanunda düzenlenmemiştir. Ancak Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında borçlunun tasarruf hakkı kısıtlanmadığı için kanımızca mahkemenin ya da ara denetçinin onayını almasına gerek yoktur. Eğer mahkeme borçlunun malvarlığını korumak adına borçlunun taşınır veya taşınmazlarına tedbir şerhi konulmasına karar verdiyse, bu durumda rehin tesisi için mahkemenin onayına gerek bulunmaktadır.

Mahkemenin başvuru ile birlikte 30 gün içerisinde bir duruşma günü belirlemesi gerekir. İİK. m. 309/ö-1' in lafzından bu sürenin 30 günden fazla olmayacağı sonucuna ulaşılmaktadır⁹³. Çünkü ilgili hüküm emredici mahiyettedir. Ancak kanun duruşmanın sadece bir duruşmadan ibaret olduğu konusunda bir sınırlama getirmemiştir. Bu durumda mahkemenin karar verememesi halinde yine kanımızca

⁹⁰ RG. T.28.07.1953, S.8469.

⁹¹ KURU, Baki, **İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, Ankara, 2004, s. 1360; ÇELİK, s.286; ALTAY, **Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku**, s.1301.

⁹² ALTAY/ESKİOCAK, s.522; DELİDUMAN, s. 53.

⁹³ Altay/Eskiocak, süre konusundaki sınırlamanın emredici olmadığı kanısında olup, hakimi de bağlayıcı mahiyette olmadığı görüşündedir. ALTAY/ESKİOCAK, s. 524.

İİK. m. 309/ö-1 gereğince duruşmadan sonra 30 günü geçmeyecek bir sürede yeni bir duruşma günü belirleyebilmesi de mümkündür.

3. Başvurunun Sonuçları

Yeniden yapılandırmanın sonuçları İİK. m. 309/r' de düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre, yeniden yapılandırmaya ilişkin başvurunun tasdikine ilişkin kararın etkileri verildiği anda doğmaya başlar⁹⁴. Buradan ulaştığımız sonuca göre, iflas dışı adi konkordatoda olduğu gibi İİK. m.308/c-1' de düzenlendiği şekilde borçlu tasdik kararının kesinleşmesiyle projenin bağlayıcı olacağını kararlaştıramaz. Çünkü ilgili hükme bakıldığında da görüleceği üzere hüküm emredici mahiyettedir. Kanımızca bunun sebebi, yeniden yapılandırmanın çok süratli bir şekilde sonuçlandırılmak istenmesi ve de sermaye şirketleri ve kooperatiflerin yapısı ve ekonomiye katkıları bakımından bu suratın büyük önem arz etmesidir. Ayrıca projenin tasdikinin borçlunun tasarruf yetkisi üzerinde kısıtlayıcı bir etkisi de yoktur⁹⁵.

Yeniden yapılandırmanın tasdiki kararının istinaf mahkemesi tarafından kaldırılması ya da Yargıtay tarafından bozulması halinde projenin tasdikine ilişkin kararın icrası kendiliğinden durur. Kararın icrasının durması burada İİK. m. 40' da ki düzenlemeyle paralel niteliktedir. Zaten bir ilamın istinaf mahkemesi tarafından kaldırılması ya da Yargıtay tarafından bozulması halinde takip dosyası olduğu yerde durmakta ve yeni takip işlemi yapılamamaktadır. Yeniden yapılandırmada ise, bir icra takip dosyası bulunmamaktadır. Bu nedenle bu süreçte yeniden yapılandırma projesinin uygulanıp uygulanmaması söz konusudur. Projenin tasdiki kararının istinaf mahkemesi tarafından kaldırılması ya da Yargıtay tarafından bozulması halinde oluşacak durum borçlunun ödemeyi taahhüt ettiği ve ödediği miktarlar açısından bir düzenlemedir. Borçlu projenin tasdiki kararının kaldırılması ya da Yargıtay tarafından bozulması halinde verilecek karara kadar ki yapmış olduğu ödemeler de projenin tasdik edilmemesi durumunda tüm borçlarından mahsup edilir. Ancak ilk derece mahkemesinin yaptığı işlemlerle, borçlunun ilk derece mahkemesi kararına istinaden yapmış olduğu işlemler geçerliliğini sürdürmeye devam eder.

İcra ve İflas Kanunu'nun 309/r-3 hükmü yeniden yapılandırmanın borçlunun yapmış olduğu sözleşmelere etkisini düzenlemektedir⁹⁶. Benzer bir hüküm konkordatunun borçlunun sözleşmelerine etkisini düzenleyen İİK. m. 296'da da bulunmaktadır ve benzerlik göstermektedir. Söz konusu hükme göre, öncelikle

⁹⁴ ALTAY/ESKİOCAK, s.525.

⁹⁵ OSKAY/KOÇAK/DEYNEKLİ/DOĞAN, s.6404; ERTEN, s. 113.

⁹⁶ Chapter 11 kapsamında ABD'de yeniden yapılandırmalarda, yeniden yapılandırmanın sözleşmelere etkisi hakkında; GÜNGÖR, SEDA Ş., "ABD Hukukunda Yeniden Örgütlenme Talebinin Kabulünün Sözleşmelere Etkisi", **Prof.Dr. Yavuz Alangoya için Armağan**, İstanbul, 2007, s. 419 vd.

projeden etkilenip etkilenmediğine bakılmaksızın borçlunun taraf olduğu sözleşmelerde projenin düzeltilmesine ya da feshine sebep olacak maddelerin uygulanmayacağı bildirilmektedir⁹⁷. Çünkü borçlu yeniden yapılandırma yoluna gitmeden önce alacaklılarıyla sözleşmeler imzalamış ve bu sözleşmelerle projeden farklı bir taahhüt altına girmiş olabilir⁹⁸. Bu durumda projeye yeknesaklık sağlanmak amacıyla kanun koyucu bu hükümlerin geçersiz olması gerektiğini bildirmiştir. Çünkü bu tarz bir hüküm olmasa aynı alacak sınıfına tabi alacaklılar arasında da eşitsizlik olacak ve bu sebeple projenin düzeltilmesi gerekebilecektir. Borçlunun ise, bir an önce borçlarını ödeyerek normal ticari faaliyetine devam etmesi ise, sekteye uğrayabilecektir. Bu nedenle ilgili hüküm özellikle borçlunun aynı alacaklı sınıfındaki alacaklılar arasında eşitliğin sağlanması, projenin yersiz bir zamanda düzeltilmesi ve borçlunun alacaklılarıyla yeniden yapılandırmaya başvurmadan önce imzaladığı sözleşmelerdeki hükümler sebebiyle feshinin önüne geçmektedir⁹⁹.

İlgili hükmün devamında ise, yeniden yapılandırmanın temerrüt ve sözleşmeye aykırılık oluşturacağı hususundaki sözleşme hükümleri açısından düzenlenmiştir. Çünkü bir çok sözleşmede iflas, iflasın ertelenmesi, konkordato veya yeniden yapılandırma hallerinin sözleşmenin karşı tarafınca tek taraflı olarak fesih sebebi kabul edileceğine dair hükümler bulunmaktadır. Bu ise, borçlarını ödeyerek ticari faaliyetine devam etmek isteyen borçluyu zor durumda bırakabilecek mahiyette hükümlerdir. Çünkü bir çok projede borçlu mevcut ve müstakbel elde edeceği gelire istinaden borçlarını ödeyebileceğini bildirmektedir. Bu durumda ise, borçlunun gelirleri kesilebilecek hatta sermayesi borca batık olmayan bir borçlunun sermayesi borca batık hale gelebilecektir. Genel itibarıyla bakıldığında ise, söz konusu hüküm yeniden yapılandırmanın amacıyla da uyumludur.

Yeniden yapılandırmaya başvurulduktan sonra mahkeme tarafından tedbir kararı verilmiş olabilir. İİK. m. 309/r-4 ise, bu tedbir kararlarının akıbetini düzenlemektedir. İlgili hükme göre, projenin tasdiki ya da tasdik talebinin reddi, mahkemenin tedbirlerin kaldırıldığına ilişkin bir karar vermesine lüzum kalmadan kendiliğinden kalkar takiplere ve davalara ise, devam edilir. Ancak ilgili hüküm incelendiğinde, ilk derece mahkemesinin tedbir kararlarının devamı yönünde bir

⁹⁷ Aksoyoğlu, projenin alacaklılarla yapılmış olan tüm sözleşme hükümlerinden önce gelmesinin hukukta güvenlik ve istikrar ilkesini zorladığını ve özellikle projeden etkilenmeyen alacaklılar için böyle bir hükmün olmasının isabetli olmadığını ileri sürmektedir. AKSOYOĞLU, 124.

⁹⁸ Ayrıca sermaye şirketleri ile kooperatiflerin yeniden yapılandırmaya başvurmaları halinde alacakların muacceliyet kespilmesi ise, İİK. m. 309/r-3 hükmü gereğince kısmi butlan ile geçersiz olacaktır. ULUSOY, s. 566.

⁹⁹ Ulusoy, proje ile sözleşmeler arasında bir çelişkinin olması halinde, projeye üstünlük tanınması gerektiği ve projenin uygulanmasının uygun olacağı görüşündedir. Ayrıca yeniden yapılandırmanın sözleşmelere etkisi konusunda bir tereddütün oluşması halin de, iflasın sözleşmelere etkisine ilişkin hükümlerin uygulanması gerektiğini ileri sürmüştür. ULUSOY, s. 552. Ulusoy' a genel olarak katılmakla birlikte, iflasın sözleşmelere etkisinden ziyade İİK. m. 296' da düzenlenen konkordatonun sözleşmelere etkisinin yeniden yapılandırmaya daha uygun olacağı kanaatindeyiz.

karar vermesinin de önünde bir engel bulunmamaktadır. Ayrıca borçlu veya alacaklılar bir zorluk yaşamamak için kanun yolu incelemesini yapacak olan istinaf mahkemesinden de bu tarz bir tedbir kararı vermesini talep edebilir. Söz konusu hüküm alacaklıların menfaatlerini korumak amacıyla getirilmiş bir hükümdür. Çünkü yeniden yapılandırma talebi reddedildiğinde, alacaklıların tedbirden önceki duruma dönmeleri ve alacaklarını haciz veya iflas yollarıyla alabilmeleri açınsındır. Ancak bu süreçte bir iflas davasının açılması halinde de kanımızca, davaya bakan mahkemenin yeniden yapılandırmaya ilişkin projenin tasdikinin reddi kararının kesinleşmesini beklemesi gerekir¹⁰⁰.

ALTAY/ESKİOCAK, projenin tasdik edilmesi ile proje uyarınca ödenmesi taahhüt edilenlerin dışındaki alacakların ibra edildiğini ileri sürmektedir¹⁰¹. ULUSOY ise, projenin kabul edilmesinin ibra¹⁰², erteleme¹⁰³, yenileme sözleşmesi¹⁰⁴ niteliğinde olabileceğini ve bu üç sözleşme türünün de özelliklerini kapsar mahiyette bir karma sözleşme olduğu görüşündedir¹⁰⁵. Oysa projenin tasdiki bir taahhüttür ve borçlunun ifayı tam olarak yerine getirmemesi veya iflas sebeplerinden birinin vuku bulması yahut yeniden yapılandırmanın feshi halinde eğer proje kapsamında ödenecek alacakların dışındaki alacakların ibra edildiği kabul edilirse alacaklı sadece projede belirtilen miktarı alabilecektir. Bu nedenle proje tam anlamıyla uygulanırsa dahi, şarta bağlı bir ibradan bahsedilebilir. Çünkü proje tam anlamıyla ifa dahi edilse, hala zamanaşımı süresi içerisinde yeniden yapılandırmanın tamamen fesih edilme ihtimali söz konusudur¹⁰⁶.

B. GÖREVLİ ORGANLAR

1. Genel Görevli Organlar

İflasta, konkordato mühlet talebi ve konkordatonun tasdikinde ve ayrıca sermaye şirketleri ile kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında borçlunun merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi yetkili ve

¹⁰⁰ OSKAY/KOÇAK/DEYNEKLİ/DOĞAN, s.6404; TAŞPINAR AYVAZ, s. 403.

¹⁰¹ ALTAY/ESKİOCAK, s. 525.

¹⁰² ULUSOY, s. 561.

¹⁰³ ULUSOY, s. 560.

¹⁰⁴ ULUSOY, s. 563.

¹⁰⁵ ULUSOY, s. 565.

¹⁰⁶ Budak, Amerika Birleşik Devletleri hukukunda borçlunun proje dışında kalan borçları ibra edilmiş kabul edilmektedir. Proje borçlunun anayasası olarak kabul edildiği ve buradaki ibranın kesin ibra olduğu görüşündedir. BUDAK, Ali Cem, “Amerikan Hukukunda Finansal güçlük yaşayan İşletmelerin Kurtarılmasına İlişkin Hukuki Çareler”, **Finansal Güçlük Yaşayan İşletmelerin Kurtarılmasına İlişkin Hukuki Çareler Konferansı**, Türkiye Tekstil İşverenleri Sendikası, İstanbul, 2008, (BUDAK, **İşletmelerin Kurtarılması**), s.66. Westbrook, planın onaylanmasıyla Chapter 11, Arc.1141 (d) uyarınca taahhüt edilen ödeme dışındaki borçların ibra edilmiş kabul edileceğini ileri sürmektedir. WESTBROOK, s.271.

görevlidir. Tıpkı konkordato ve iflasta olduğu gibi kanun koyucu İİK. m. 309/m ile sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında da ticaret mahkemesini görevli olarak kabul etmiştir. Türk hukuk sisteminde ticaret mahkemelerinin bu tarz kesin yetkisi Amerika Birleşik Devletlerinde düzenlenen yeniden yapılandırma ve tasfiyede de kendini göstermektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde özel yetkili ve görevli federal iflas mahkemeleri kurulmuştur ve bu konularda ihtisaslaşmışlardır¹⁰⁷.

Yeniden yapılandırmada görevli organlardan bir diğeri ise, alacaklılardır. Çünkü İİK. m. 309/m-2' uyarınca alacaklıların yeniden yapılandırmanın asli bir unsuru olduğu bildirilmektedir. Yeniden yapılandırmanın başarıya ulaşması projeden etkilenen alacaklıların projeyi kabul etmelerine bağlıdır¹⁰⁸. Alacaklılar projeyi kabul ettikten sonra da belirleyici rol oynamaya devam ederler özellikle projenin tadili veya ifasında karşılaşılan sorunlar ve yeniden yapılandırmanın feshi konularında da etkilidirler.

Yeniden yapılandırmadaki üçüncü organ ise, bağımsız denetim kuruluşlarıdır. Yeniden yapılandırma talebine eklenecek belgeler arasında İİK. m. 309/o-9' da bağımsız denetim kuruluşu tarafından hazırlanacak finansal analiz raporu bulunmaktadır. Bağımsız denetim kuruluşları tarafından rapor hazırlanması konkordatoda da bulunmaktadır. Bağımsız denetim kuruluşu konkordato da makul güvence raporu hazırlarken, yeniden yapılandırmada finansal analiz raporu hazırlamaktadır. Bağımsız denetim kuruluşu raporunu hazırlarken denetim kanıtlarını kendisi elde eder. Burada bir kendiliğinden araştırma söz konusudur. Bu kanıtlara ise denetimin standartları çerçevesinde ve mesleki şüphecilik içinde planlanma ve amacın gerçekleştirilmesi yönündeki çaba ile ulaşılr¹⁰⁹. Mesleki şüphecilik ile kastedilen husus ise denetim konusunda önemli uyumsuzluklara yol açabilecek koşulların da mevcut olabileceğinin her zaman göz önünde bulundurulmasıdır.

İcra ve İflâs Kanunu m. 309/o-9 uyarınca bağımsız denetim kuruluşu borçlunun yeniden yapılandırma neticesinde tekrar ödeme kabiliyetine kavuşabileceğini ve

¹⁰⁷ CARRİNTON, Paul D., **Federal Rules of Civil Procedure**, St. Paul, 2014, s. 5. İflâs mahkemeleri, nitelik olarak federal yetkileri kullanan yerel mahkeme olmasına rağmen geniş takdir yetkisi ile donatılmıştır. Bkz. FLEMİNG, James, Jr./HAZARD, Geoffrey C., Jr./JEUBSDORF, John, **Civil Procedure**, Newyork, 2001, s. 134; FREDENTHAL / KANE / MİLLER, s. 16. Bölge mahkemelerinin iflas yargılamasındaki yetkisi 28. USC, Arc.1334'te düzenlenmiştir. PUGATCH, Chad P./ PUGATCH, Craig A./VAUGHAN, Travis, "The Lost Art of Chapter 11 Reorganization", **University of Florida Journal Of Law&Public Policy**, V.19, Y.2018, s. 65.

¹⁰⁸ ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 571.

¹⁰⁹ Bağımsız denetçi, Bağımsız Denetçiler için Etik Kurallar 110. Bölüm uyarınca bütün mesleki ve iş ilişkilerinde dürüst, açık, doğru ve güvenilir olmalı, bölüm 120 uyarınca tarafsız olmalı ve bölüm 130 uyarınca da mesleğini özenle ve görevinin gerekleri uyarınca dikkatli, derinlemesine ve zamanında hareket etme sorumluluğu kapsamında yapar. Bağımsız Denetçiler için Etik Kurallar, RG, T. 30.11.2017, S:30256.

projede yer alan koşullara uymasının mümkün olduğuna ilişkin finansal analiz raporu hazırlayacaktır. Söz konusu rapor konkordatoda düzenlenen makul güvence veren bağımsız denetim raporundan farklıdır ve bağımsız denetim kuruluşunun sorumluluğu da konkordato başvurusundan önce düzenlenen rapordan daha azdır. Çünkü ilgili hükümde borçlunun mali kayıtlarının incelenmesi ve mevcut durumunun gösterilmesiyle, muhtemel olarak tekrar ödeme kabiliyetine kavuşabileceği ve projeye uymasının mümkün olduğu belirlenecektir. Bu durumda bağımsız denetim kuruluşunun olumsuz kanaate varması borçlu kayıtlarında çok fazla tutarsızlık olmadığı müddetçe mümkün değildir. Bu nedenle kanımızca yeniden yapılandırmada da tıpkı konkordatoda olduğu gibi makul güvence veren denetim raporu düzenlenmesinde fayda vardır ki bu tarz bir rapor konkordatodan daha çok yeniden yapılandırmaya daha uygundur.

İcra ve İflas Kanunu m. 309/o-9’ da belirtilen finansal analiz raporunda özellikle, borçlunun mevcut mal varlığı değerleri ile projesinde belirttiği ödeme planını gerçekleştirebilir gerçekleştiremeyeceği ve bu kapsamda yeniden yapılandırmanın başarıya ulaşabilip ulaşamayacağı değerlendirilecektir. Bu açıdan bir değerlendirme yapıldığında hükmün lafzıyla da paralel olarak finansal analiz raporu alınmadan önce, projenin hazırlanması zorunludur. Ayrıca bu projenin, mahkemeye sunulacak olan proje ile aynı proje olması gerekmektedir. Bu hususta özellikle yargılamayı yapan hâkimin olası bir aldatmaya mahal vermeyecek şekilde karşılaştırma yapması gerekir.

Bağımsız denetim kuruluşlarının hazırlayacakları raporlarından dolayı sorumlulukları hususunda 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname¹¹⁰ uygulanır. 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname m. 24’te denetimden doğan sorumluluk düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye göre; *“Bağımsız denetim kuruluşları ve bağımsız denetçiler; denetledikleri finansal tablo, bilgi ve raporlara ilişkin olarak hazırladıkları bağımsız denetim raporlarının denetim standartlarına aykırı olması ile bu raporlardaki yanlış, eksik ve yanıltıcı bilgi ve kanaatler nedeniyle doğabilecek zararlardan hukuken sorumludurlar. Bağımsız denetim kuruluşları ve bağımsız denetçiler, verdikleri hizmetlerden doğabilecek zararları karşılamak amacıyla genel şartları Hazine Müsteşarlığınca belirlenen sorumluluk sigortası yaptırmak zorundadır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Hazine Müsteşarlığının görüşü alınarak Kurulca belirlenir.”*

2. Ara Dönem Denetçisi

İcra ve İflas Kanunu m. 309/ö-2 uyarınca yeniden yapılandırmada ara dönem denetçisinin atanmasına ya borçlu ile alacaklıların karşılaştırılacağına ya da mahkemenin kendiliğinden bu hususa karar vereceği düzenlenmiştir¹¹¹. Kanunda

¹¹⁰ RG, T: 02.11.2011, S: 28103.

¹¹¹ BİLGİN, s. 1166; OSKAY/KOÇAK/DEYNEKLİ/DOĞAN, s.6398; KURU/ARSLAN/YILMAZ, s. 660; YILMAZ, *Şerh*, s. 1310; BÖKE, s. 235; ÇELİK, s. 285; DELİDUMAN, s. 52, 53; BALCI, *İİK*. 309/m-ü, s.190.

bu hususun alacaklılar ile borçlu tarafından kararlaştırılacağı bildirilmektedir. Ancak bu belirlemenin nasıl yapılacağı düzenlenmemiştir. Yönetmeliğin de 19. maddesi ara dönem denetçisi ve proje denetçisi başlıklıdır. Ancak orada da bu hususta bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu durumda borçlunun alacaklıların tamamının mı muvafakatini alması gerektiği yoksa projenin tasdiki için gerekli nisabı düzenleyen İİK. m. 309/m-3' de belirtilen orandaki alacaklıların mı olur vermesi gerektiği hususu belirsizdir. Kanımızca eğer ara dönem denetçisi atanması gerektiği ve ara dönem denetçisi olarak görev yapacak kişinin kimliği belli ise, bu kişinin mahkeme tarafından uygun görülmesi halinde atanması gerekir. Eğer projede bu şekilde bir düzenleme yoksa da İİK. m. 309/m-3' de ki nisaba göre belirlemenin yapılması gerekir. Çünkü kanunda alacaklılar veya borçlu tarafından değil, alacaklılar ve borçlu tarafından atanacağı yani alacaklılar ile borçlunun ara dönem denetçisini birlikte belirlemeleri ve atamayı mahkemenin yapması gerektiği bildirilmiştir.

Ara dönem denetçisinin atanması gerektiğine mahkemenin de kendiliğinden karar vermesi mümkündür. Mahkeme bu durumda ara dönem denetçisinin atanmasını tarafların istemesi ve atanacak kişi üzerinde anlaşamamaları yahut da mahkemenin borçlunun mevcut durumuna göre ara dönem denetçisi atanması gerektiği hususunda kanaat getirmesi halinde atamaktadır. Bu durumda borçlunun ya da alacaklıların ara dönem denetçisi olarak atanacak kişi hakkında mahkemeye öneride bulunmalarının önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Ancak bu öneriler kanunun "*Ratio Legis*" ine göre mahkemeyi bağlamamaktadır. Kanunun lafzından eğer alacaklılar ve borçlu ara dönem denetçisi üzerinde anlaşmışlarsa mahkemenin tarafların iradelerine göre belirledikleri kişiyi ara dönem denetçisi olarak atamasının zorunlu olduğu kanısındayız. Bu durumun tek istisnası ise, alacaklılar ile borçlunun belirlediği ara dönem denetçisinin yönetmelik 19. maddede belirtilen vasıfları taşımaması halidir. Kanımızca da mahkeme bu durumda doğrudan atama yapmamalı alacaklılar ile borçluya atanacak kişiyi belirlemeleri hususunda süre vermeli eğer bu süre içerisinde taraflar ara dönem denetçisini belirleyemezlerse mahkemenin kendiliğinden atamayı yapması gerekir.

Ara dönem denetçisini mahkemenin, belirlenen duruşma gününden önce belirleyebileceği bir ön duruşmada atayabileceği ilgili hükümde düzenlenmiştir. Ancak kanunun lafzından ara dönem denetçisinin illa ki bir duruşmada atanması gerektiği sonucu çıkmamaktadır. Bu durumda mahkeme usul ekonomisi ilkesi gereğince atamayı dosya üzerinden yapacağı bir inceleme neticesinde de yapabilir. İcra ve İflas Kanunu m. 309/o-2, ara dönem denetçisinin projenin tasdiki veya reddedilmesine kadar atanacağı ve ara dönem denetçisinin borçlunun faaliyetlerinin sevk ve idaresini bizzat üstelenebileceği gibi bu faaliyetleri denetleyecek şekilde atanabileceğini de düzenlemiştir. Bu durumda ara dönem denetçisinin yetkisini mahkeme durum ve şartlara göre kendisi takdir edecektir. Bu durumda atanacak ara dönem denetçisinin yetkilerini iflasın ertelenmesi

müessesesi yürürlükte iken atanan yönetici veya denetleyici kayyımına benzetebiliriz¹¹².

Ara dönem denetçilerinin Yönetmeliği 19. maddesinde, işin niteliği ve görevin ifası için lazım gelen vasıflara sahip yeminli mali müşavirler arasından seçileceği düzenlenmiştir. Seçilen ara dönem denetçisinin Yönetmelik tamamen bağımsız ve tarafsız olması gerektiği ve projeden etkilenen alacaklılar ile borçlu arasında menfaat ilişkisinin olmaması gerektiği bildirilmektedir. Bu durumda mahkemenin atamayı yapması halinde, seçeceği ara dönem denetçisini bölge adliye mahkemesi bilirkişilik kurulunda sicile kayıtlı bilirkişiler arasından ya da konkordato komiserlerine ilişkin oluşturulan sicilden ataması ara dönem denetçisinin tarafsız ve bağımsız olması koşulunu sağlaması açısından da faydalı olacaktır.

Ara dönem denetçisine ilişkin gerek kanundaki düzenlemede gerekse de yönetmelikteki düzenleme de atanacak ara dönem denetçisinin sayısı konusunda kesin bir belirleme yapılmamıştır. Ancak bir ya da birkaç şeklinde bir yönlendirme mevcuttur. Bu durumda kaç adet ara dönem denetçisinin atanacağına alacaklılar ile borçlu birlikte karar verebileceği gibi mahkemenin kendiliğinden ara dönem denetçisi ataması halinde mahkeme de karar verebilir. Şayet alacaklılar ile borçlu örneğin bir ara dönem denetçisi belirlemişlerse mahkemenin gerek görmesi halinde alacaklılar ile borçlunun belirlediği ara dönem denetçisinin yanına başka ara dönem denetçileri de ataması mümkündür. Sayının tek ya da çift olması gerektiği konusunda bir düzenleme olmamasına rağmen kanımızca tek sayıda olması alınacak karar ve alınacak kararların süratle uygulanması açısından önem arz etmektedir.

Atanacak ara dönem denetçisinin Yönetmelik m. 19/3 uyarınca yeminli mali müşavirler arasından seçilmesi gerektiği bildirilmiştir. Bu durumda mahkemenin mali müşavir yahut herhangi bir hukukçu veya başkaca meslek mensubunu ataması Yönetmeliğe aykırılık teşkil edecektir. Çünkü Yönetmelik tavsiyede bulunmamış bu hususu tartışma yaratmayacak şekilde düzenlenmiştir. Bu durumda mahkemenin veya alacaklılar ile borçlunun birden fazla ara dönem denetçisi ataması halinde dahi atanan bütün ara dönem denetçilerinin hepsinin yeminli mali müşavir olmaları zorunludur.

Ara dönem denetçisinin alacağı ücreti, eğer ara dönem denetçisini borçlu ile alacaklılar belirlemişlerse, alacaklılar ile borçlu belirleyebilirler. Yönetmelik m. 19/2 uyarınca borçlu bu tutarı mahkeme veznesine depo eder. Ancak projenin tasdiki ve tasdiki talebinin reddine ilişkin kararında mahkeme ücreti kesin olarak belirler. Yönetmeliğin lafzının yorumundan mahkemenin bu belirlenen ücretin artırılıp azaltılabileceği şeklinde olabileceği sonucuna ulaşılmaktadır. Çünkü mahkeme fahiş bir şekilde belirlenmiş olan ücretin borçlunun alacaklılarına zarar verecek mahiyette olabileceğini düşünebilir. Eğer ücreti düşük bulur artırırsa, aradaki farkı borçluya tamamlattırır, eğer ücreti azaltırsa da kalan miktarı borçluya

¹¹² KAYHAN ÇETİN, s. 82, 83.

iade eder. Buradan ulaştığımız sonuca göre, ara dönem denetçisinin ücretinin bir bütün olarak belirleneceği ve yeniden yapılandırmanın tasdiki veya reddine ilişkin karardan sonra ara dönem denetçisine peşin olarak ödeneceği sonucuna ulaşılmaktadır. Mahkeme kendisinin atadığı ara dönem denetçisi için ise, borçlunun işletmesinin büyüklüğü veya kooperatifin üye sayısı ve faaliyetiyle, ara dönem denetçisinin yüklendiği görev açısından yapacağı değerlendirme neticesinde takdir edecektir.

Ara dönem denetçisinin atanmasından sonra yapacağı faaliyetler açısından, aldığı kararlar ile yaptığı işlemlere karşı itiraz veya kanun yoluna ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu durumda ara dönem denetçisinin yaptığı işlemlere veya aldığı kararlara karşı, alacaklılar, borçlu veya ilgili üçüncü kişiler kanımızca incelemeyi yapan ticaret mahkemesine İİK. m. 16 kapsamında şikayet yoluna gidebilir. Her ne kadar kanunda veya Yönetmelikte bu şekilde bir düzenleme olmasa da konkordatoya ilişkin hükümlerin burada kıyasen uygulanabileceği düşünülebilir ve konkordato komiserinin işlemlerine ilişkin şikayet prosedürü de burada uygulanmalıdır.

Ara dönem denetçinin sorumluluğuna ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak öğretide ara dönem denetçisinin sorumluluğunda, kayyım ile ilişkin düzenlemelerin kıyasen düşünülmesi gerektiği ileri sürülmüştür¹¹³. Kayyımın sorumluluğunda ise, anonim şirketlerin tasfiye memurlarının sorumluluğuna ilişkin hükümler uygulanır¹¹⁴. Bu nedenle de kayyım tarafından yapılan haksız işlemler, haksız fiile ilişkin hükümlere tabidir ve haksız işlemde zarar görenin zararını da devlet karşılar¹¹⁵. TANRIVER, konkordato komiseri içinde aynı hükümlerin geçerli olduğu görüşündedir¹¹⁶.

3. Proje Denetçisi

İcra ve İflas Kanunu m. 309/p-2' de projenin tasdiki ile birlikte mahkeme tarafından bir veya birkaç proje denetçisinin atanabileceği düzenlenmiştir. Mahkeme atamayı yaparken eğer borçlu ile alacaklılar proje denetçisini kararlaştırmışlarsa ve belirlenen proje denetçisi Yönetmelik m. 19' daki şartları

¹¹³ TAŞPINAR AYVAZ, s. 351; KAYHAN ÇETİN, s. 84, 85.

¹¹⁴ TAŞPINAR AYVAZ, s. 346 ; KAYHAN ÇETİN, s. 85.

¹¹⁵ AKİL, Cenk, “İflasın Ertelenmesinde Muhafaza Tedbirleri-Özellikle Kayyım”, **BATİDER**, C.XXV, 2009/III, s. 250; ERMENEK, s. 318; KAYHAN ÇETİN, s. 85, 168.

¹¹⁶ TANRIVER, Süha, **Konkordato Komiseri**, Ankara, 1993, s. 269. Öztekin, kayyımın devletin resmi bir organı olduğu ve kayyımın görevinin konkordato komiserinin görevine de benzetilebileceğini görüşündedir. ÖZTEK, Selçuk, **İflasın Ertelenmesi**, İstanbul, 2007, s. 139. (ÖZTEK, **İflasın Ertelenmesi**)

taşıyorsa bu kişi veya kişileri atayabilir¹¹⁷. Ancak alacaklılar ile borçlu proje denetçisi konusunda anlaşamamışlarsa ki, ara dönem denetçisinin atanması ile ilgili sorun burada da geçerlidir, mahkeme de proje denetçisi atanmasını gerekli görüyorsa o zaman proje denetçisini kendisi atayabilir. İlgili hüküm emredici mahiyette olmayıp durum ve şartlara göre bu hususta hâkimin takdir yetkisi olduğu yönündedir. Ancak kanımızca eğer alacaklılar ile borçlu bir ya da birkaç proje denetçisi belirlemişlerse mahkeme gerekli olmadığını düşünse dahi bu kişileri atamalıdır. Çünkü alacaklılar ile borçlunun iradeleri bu yönde olup mahkemenin de buna uyması gerekir.

Mahkeme tarafından atanan proje denetçisinin borçlunun tasarruf hakkı üzerinde herhangi bir görevi bulunmamaktadır. Proje denetçisi projenin yerine getirilmesine ilişkin esasları denetleyip düzenli olarak rapor düzenleyerek mahkemeye sunacaktır. Alacaklılar da bu raporlara istinaden hem süreçten haberdar olacak hem de yeniden yapılandırmanın feshinin istenmesi halinde bu raporlar mahkemeyi ve yeniden yapılandırmanın feshini isteyen ilgiliyi bilgilendirerek yönlendirecektir.

Yönetmelik m. 19/4 uyarınca ara dönem denetçisi proje denetçisi olarak atanabilir. Yönetmelik bu hususu genel olarak tavsiye etmektedir. Çünkü ara dönem denetçisi borçluyu tanıdığı ve borçlunun işletmesine vakıf olduğu için hazırlayacağı raporda daha sağlıklı ve gerçekleri daha iyi yansıtan bir rapor olacaktır. Yönetmelik m. 19/3 uyarınca tıpkı ara dönem denetçisi gibi, proje denetçisinin de yeminli mali müşavir olması gerekir. Birden fazla proje denetçisi atansa dahi bunların hepsinin yeminli mali müşavir olması Yönetmelik gereği bir zorunluluktur. Seçilen proje denetçisinin tıpkı ara dönem denetçisi gibi tamamen bağımsız ve tarafsız olması gerekir ve projeden etkilenen alacaklılar ile borçluyla menfaat ilişkisinin olmaması gerekmektedir. Bu durumda mahkemenin atamayı yapması halinde, seçeceği proje denetçisini bölge adliye mahkemesi bilirkişilik kurulunda sicile kayıtlı bilirkişiler arasından ya da konkordato komiserlerine ilişkin oluşturulan sicilden ataması proje denetçisinin tarafsız ve bağımsız olması açısından faydalı olacaktır.

Yönetmelik m. 19/son uyarınca proje denetçisi olarak atanan kişinin alacağı ücret, o nitelikteki uzman bir kişinin alacağı ücrete göre mahkeme tarafından belirlenir. Gerek Yönetmelik gerekse de kanun ücretin nasıl ödeneceği konusunda bir düzenleme yapmamıştır. Ancak kanımızca burada mahkeme bu hususu belirleyecektir. Aylık veya toptan olarak belirlemesinde ise, herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Ara dönem denetçisi gibi, proje denetçisinin de yönetim veya denetim yetkisi olmayacağı için ara dönem denetçisinin kararlarına karşı konkordato komiserinin işlemlerindeki şikayet prosedürünün burada uygulanmasına ihtiyaç olmadığı kanaatindeyiz. Şayet proje denetçisi görevini gereği gibi yerine getirmiyorsa o

¹¹⁷ BİLGİN, s. 1166; OSKAY/KOÇAK/DEYNEKLİ/DOĞAN, s.6401; KAYHAN ÇETİN, s. 82; KURU/ARSLAN/YILMAZ, s. 661; KURU, *El Kitabı*, s. 1561; DELİDUMAN, s. 53; BALCI, *İİK*, 309/m-ü, s.199.

zaman mahkemenin herhangi bir aşamada kanımızca proje denetçisini değiştirme yetkisi bulunmaktadır. Aynı şekilde ara dönem denetçisinin de görevini gereği gibi yerine getirmemesi halinde mahkeme tarafından değiştirilmesi mümkündür.

III.BAŞVURUNUN İNCELENMESİ VE TASDİK AŞAMASI

A. İLK BAŞVURU ÜZERİNE YAPILACAK İŞLEMLER

Yeniden yapılandırmaya ilişkin belgelerini eksiksiz bir şekilde borçlunun mahkemeye sunması üzerine İİK. m.309/ö-1 uyarınca mahkemenin derhal bir duruşma günü belirlemesi ve belirlediği duruşma gününü İİK. m. 288 uyarınca Basın İlan Kurumu'nun portalında ve ticaret sicili gazetesinde yayınlaması gerekir¹¹⁸. Borçlunun yeniden yapılandırma talebi üzerine yapılan ilan ve adresi bilinen alacaklılara yapılan bildirim üzerine, alacaklılar özellikle borçlunun kötü niyetli olduğu, mal kaçırdığı, basiretli bir tacir gibi davranmadığı ve bu şekilde aciz duruma düştüğü ve hatta borçlu hakkında bir veya birçok doğrudan iflas sebebinin bulunduğu, başvurusu öncesi alacaklıların oyunu hileyle aldığı ve başvurusunun reddedilerek iflasına karar verilmesi gerektiği hususlarında itirazda bulunabilir.

İcra ve İflas Kanunu m.309/ö-1'de projeden etkilenen ve adresi bilinen tüm alacaklılara da duruşma gününün tebliğ edilmesi gerektiği bildirilmektedir. Bu durumda borçlunun başvurusu ile birlikte alacaklılarının bilenen en son adreslerini de bildirmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Borçlunun burada dürüst davranarak doğru bilgileri sunması gerekir. Çünkü yapılandırma talebinden haberinin olmasını istemediği bir alacaklısının adresini yanlış bildirerek, bu alacaklının örneğin itiraz etmesinin önüne geçmek isteyebilir. Borçlunun yanlış bilgi vermesi neticesinde ise, yeniden yapılandırma tasdik dahi olsa kanımızca bu bir fesih sebebidir. Ayrıca bu yalan beyandan kaynaklı olarak borçlunun İİK. m. 338 kapsamında cezalandırılabilmesi de düşünülebilir.

Yeniden yapılandırma başvurusu üzerine, alacaklılardan birinin ya da borçlunun talep etmesi halinde mahkemenin bu tedbirleri alması bir zorunluluktur¹¹⁹. Mahkemenin herhangi bir talep olmadan bu tedbirleri kendiliğinden alması ise, ilgili hükmün lafzına istinaden mümkün değildir. Mahkemenin talep ve lüzum görmesi üzerine vereceği tedbir kararlarına bakıldığında, konkordato sürecinde, konkordatonun alacaklılar açısından sonuçlarını düzenleyen İİK. m. 294/1' deki düzenleme ile benzerlik gösterdiği görülecektir. Konkordato sürecinde bu tedbir kararları mahkeme tarafından karar verilmesi zorunlu olmasına rağmen yeniden

118 ALTAY/ESKİOÇAK, s. 521; PEKCANITEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/SUNGURTEKİN ÖZKAN, Meral/ÖZEKES, Muhammet, **İcra ve İflas Hukuku, Ders Kitabı**, İstanbul, 2020, s.558. (PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, **Ders Kitabı**, 2020); ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 569, 570; YILMAZ, **Şerh**, s. 1309; OSKAY/KOÇAK/DEYNEKLİ/DOĞAN, s. 6398; MUŞUL, **İcra ve İflas Hukuku**, s.1428.

119 ALTAY/ESKİOÇAK, s. 521; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 569, 570; YILMAZ, **Şerh**, s. 1309; MUŞUL, **İcra ve İflas Hukuku**, s.1428; KURU, **El Kitabı**, s.1563; UYAR, **Şerh**, s. 20817.

yapılandırmada talep ve lüzum üzerine verilebilmektedir. Bunun sebebi ise, konkordatoda henüz alacaklıların konkordato teklifi hususunda bir görüş bildirmemiş ve mühlet içerisinde görüşlerini bildirecek olması ve sürpriz bir konkordato talebi üzerine de panikleyerek icra ve iflas yollarına başvurup borçlunun ticari faaliyetine mani olabilecek olmalarıdır. Oysa yeniden yapılandırmada borçlunun başvurudan önce alacaklıların olumlu oylarını almış olması ve alacaklılarının zaten süreçten haberdar olmalarından dolayı bir sürpriz ile karşılaşmayacak olmaları ve bunun sonucunda da borçlu aleyhinde icra ve iflas yollarına başvurunun istisnai olabileceği düşünüldüğündendir. Ancak yeniden yapılandırmada da borçlunun projesine olumsuz görüş bildiren alacaklıların bu süreçte icra ve iflas yollarına başvurabilecekleri düşünüldüğü için de, tedbire ihtiyaç duyulabilir¹²⁰.

Mahkeme ilan edilen ve adresi bilinen alacaklılara bildirilen duruşma gününden önce tedbir ve taleplere ilişkin inceleme konusunda bir duruşma günü belirleyebilir¹²¹. Burada belirlenen duruşma gününün ise, ilan edilmesi yahut adresi bilinen alacaklılara bildirilmesi gerekmemektedir. Bu duruşmaya ise, eğer talep eden borçlu ise, borçlunun, eğer talep eden alacaklılardan biri ise, bu alacaklının ve borçlunun çağırılması yeterlidir. Bu nedenle aslında bu duruşmanın bir nevi toplantı olduğu da düşünebilir. Bu tarz bir toplantının ise, Amerikan hukukundaki pre-trial aşamasındaki ön görüşmeye benzediğini söyleyebiliriz¹²².

İcra ve İflas Kanunu m.309/ö-4' de ise, borçlunun bu ara dönemde, zorunlu olması halinde, malvarlığının kıymetini korumak ve artırmak için kredi kullanabileceği ve bu kredi için ise, eğer teminat vermesi gerekiyorsa, daha önce üzerinde rehin tesis etmediği taşınır veya taşınmaz malları üzerinde rehin tesis edebileceği bildirilmektedir. Söz konusu hüküm incelendiğinde ise, borçlunun ticari faaliyetleri için bu şekilde kredi kullanamayacağı sadece malvarlığının kıymetini korumak ve artırmak için bir kredi kullanabileceği sonucuna ulaşılmaktadır. Ancak İİK. m.309/ö-5 bu hususta finansman kaynağının işletmenin faaliyet gösterebilmesi için gerekli mal ve hizmetleri de kapsayacağını düzenlemiştir. Borçlunun bu şekilde malvarlığının kıymetini korumak ve artırmak için bir krediye ihtiyaç duymasının istisnai olacağı kanaatindeyim. Ancak yine de işletmenin

¹²⁰ Amerika Birleşik Devletleri'nde borçlunun yeniden yapılandırma başvurusuyla tüm takipler ve davalar 11.Federal Yasanın 362. maddesi gereğince durmaktadır. Ancak duran takip ve davalar malvarlığına ilişkin takip ve davalardır. Bu hususta mahkemenin karar vermesine dahi gerek bulunmamaktadır. BUDAK, **İşletmelerin Kurtarılması**, s. 59; BUDAK, **Sempozyum**, s. 350. Westbrook, borçlunun başvurusunun bir moratoryum olduğu görüşündedir. WESTBROOK, s. 269. Türk hukuk sisteminde yeniden yapılandırma sürecinde tedbire ihtiyaç duyulmasının sebebi ise, Amerikan sistemindeki Chapter 11'in "*pre-packed*" yeniden yapılandırma sisteminin Türk hukukunda kabul edilmiş olmasıdır. BUDAK, **İşletmelerin Kurtarılması**, s. 60.

¹²¹ ALTAY/ESKİOCAK, s. 521, 522; YILMAZ, **Şerh**, s. 1310.

¹²² LANGBEIN, John H., "The Disaperance of Civil Trial in The United States", **Yale Law Journal**, V. 122, Y. 2012, s. 542.

faaliyet gösterebilmesi için gerekli mal ve hizmetler açısından bir krediye ihtiyacının olması halinde, kredi kullanmasının önünde de herhangi bir engel bulunmamaktadır¹²³. Şayet mahkeme tarafından borçlunun malvarlığının korunması yönünden bir tedbir kararı verildiyse, bu durumda borçlunun taşınır veya taşınmaz malları üzerine rehin tesis edebilmesi için mahkemenin tedbirin kaldırılması kararına ihtiyacı vardır. Ancak borçlunun malvarlığı üzerine herhangi bir ihtiyati tedbir kararı verilmediyse, o zaman borçlunun mahkemeden izin almadan da bu işlemi yapabileceği kanaatindeyiz. Ancak dürüstlük kuralı gereğince borçlunun bu tarz bir işlemde özellikle önce mahkemeyi bilgilendirmesi, dürüstlüğünün işareti olarak faydalı olacaktır.

Borçlunun yeniden yapılandırmaya başvurması üzerine İİK. m.309/ö-2 uyarınca bir ara dönem denetçisinin de atabileceği düzenlenmiştir. Yukarıda ayrıntılı şekilde incelediğimiz üzere, ya alacaklılar ile borçlunun bu ara dönem denetçisini belirlemesi gerekir ya da alacaklılar ve borçlu belirleymemişlerse, mahkeme belirler¹²⁴. Bu durumda İİK. m.309/ö-4 uyarınca borçlunun malvarlığının kıymetini korumak ve artırmak için kredi kullanması halinde mahkemenin izninden önce kanımızca eğer atanmışsa ara dönem denetçisinin bir rapor hazırlaması gerekir. Şayet mahkeme tarafından borçlunun malvarlığı üzerine bir tedbir uygulanmamış ise, de bu durumda da ara dönem denetçisinin yapılacak işleme nezaret etmesi gerektiği kanısındayız.

B. ARA DÖNEMDE SERMAYE ŞİRKETLERİ VE KOOPERATİFLER İLE MAHKEMENİN YAPACAĞI İŞLEMLER

Yeniden yapılandırma başvurusu üzerine mahkeme, duruşma günü belirledikten sonra alacaklı ve borçlu tarafından belirlenen ya da kendisinin belirlediği ara dönem denetçisini atar ve tedbirler hususunda karar verir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi mahkeme lüzum görürse bu incelemeyi toplantı şeklinde bir duruşma olarak da yapabilir¹²⁵.

Yeniden yapılandırma talebi üzerine mahkeme tarafından yapılması gereken işlemler yapıldıktan sonra borçlu faaliyetine başvurudan önce olduğu gibi aynı şekilde devam eder. Bu süreç içerisinde başvurudan önce anlaşılmadığı alacaklılarıyla tekrar görüşerek onların olumlu oylarını alabilir. Ancak başvuru aşamasında yeterli nisabı sağladığı için bu alacaklıların oylarının yeniden yapılandırmanın tasdiki açısından herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Ancak

¹²³ Amerika Birleşik Devletleri'nde de yeniden yapılandırma sürecinde 11.Federal Yasanın 363.maddesi gereğince borçlunun kredi kullanması mümkündür. Bu süreçte alınan kredi borçları, Chapter 11, Arc.1102 uyarınca rüçhanlı olarak kabul edilmektedir. LOPUCKÍ, Lynn M./WARREN, Elizabeth, **Secured Credit: A Systems Approach**, Alpheen aan den Rijn, 2003, s. 517; WESTBROOK, s. 269.

¹²⁴ **II.** Başvuru ve Başvurunun Sonuçları, **B.** Görevli Organlar, **2.** Ara Dönem Denetçisi.

¹²⁵ **II.** Başvuru ve Başvurunun Sonuçları, **A.** Başvuru, **2.** Görevli ve Yetkili Mahkeme ile Yargılama Prosedürü.

borçlu ne kadar çok alacaklısı ile anlaşır, yeniden yapılandırmanın tasdiki ve ifası sürecinde o oranda daha az sorunla karşılaşacaktır.

Mahkeme duruşmadan önce olağanüstü bir durumun vuku bulması ve borçlu hakkında acil bir karar verilecek olması halinde bu kararlarını duruşmasız olarak vermelidir. Ancak borçlunun iflasını gerektiren bir durumun olması halinde duruşma günü ile başvuru arasında 30 günden fazla bir süre olmayacağı için duruşmanın beklenmesi gerekir. Bu süreç içerisinde ilandan sonra alacaklıların itiraz etmiş olmaları halinde mahkemenin bu itirazları mutlaka tasdik duruşmasında değerlendirmesi gerekir. Mahkemenin itirazları duruşma öncesinde değerlendirmesi için olağanüstü bir durumun olması gerekir.

Tasdik duruşmasından önce atanmış ise, ara dönem denetçisinin de borçlunun faaliyetleri ve kayıtları hususunda bir rapor düzenlemesi ve en geç duruşmadan önce mahkemeye sunması gerekir. Süreç içerisinde kanımızca özellikle borçlunun başvuru esnasında verdiği bilgilerinin ve ticari kayıtlarının doğruluğu hususunda mahkemenin şekli açıdan incelemesinin ötesinde bir yetkisi yoktur. Ancak ara dönemde mahkeme özellikle tasdik duruşmasına kadar borçlunun belge ve bilgilerinin doğruluğu ve başvuru şartlarının tam olarak yerine getirilip getirilmediği hususunda bilirkişilerden rapor alabilir. Bu şekilde rapor olarak tasdik duruşmasına başlanması, verilecek kararın doğruluğu ve belirlenen hususların teyit edilmesi açısından da oldukça faydalı olacaktır¹²⁶.

C. TAsDİK VEYA TAsDİK TALEBİN REDDİ KARARI VE SONUÇLARI

1. Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılmasının Tasdiki veya Tasdik Talebinin Reddi

a. Tasdik Kararı

Borçlunun başvurusu üzerine belirlenen duruşma tasdik duruşmasıdır. Tasdik duruşması yukarıda da belirttiğimiz üzere mutlaka ilan edilir ve adresi bilinen alacaklılara tebliğ suretiyle bildirilir. Esasen aynı zamanda ilan edilmesinin sebebi ise, tüm ilgililerin ve adresi bilinmeyen alacaklıların duruşmaya iştirak edebilmeleridir. Duruşmada eğer atanmışsa ara dönem denetçisi, borçlunun yetkilileri mutlaka hazır bulunur. İtiraz eden ya da etmeyen alacaklılarda isterlerse duruşmaya katılabilirler¹²⁷. Mahkeme duruşmaya katılanları dinler. Şayet ara dönemde mahkeme bilirkişiye başvurmuşsa bilirkişi rapor düzenlemiş ise, bilirkişileri de duruşmaya davet ederek dinleyebilir.

¹²⁶ Aksoyoğlu, yeniden yapılandırmada klasik bilirkişi incelemesinin yer almaması gerektiğini, her hangi bir hususta incelemeye lüzum olması halinde, incelemenin yine bağımsız denetim kuruluşları tarafından yapılması gerektiği görüşündedir. AKSOYOĞLU, s. 123.

¹²⁷ ALTAY/ESKİOCAK, s. 522; PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, **Ders Kitabı**, 2020, s. 560.

Mahkeme duruşmada tarafları dinledikten sonra öncelikle başvuru şartlarının yerine getirilip getirilmediğini değerlendirir. Bu hususun en iyi şekilde değerlendirilmesi ise, mahkemenin bu hususta bir bilirkişiye dosyayı ve borçlunun kayıtlarını incelemesi yoluyla mümkündür. Mahkeme borçlunun başvuru şartlarını yerine getirdiğine kanaat getirdikten sonra borçlunun bu yola iyi niyetle başvurup başvurmadığını değerlendirir¹²⁸. Mahkemenin bu hususta kanaat getirmesine, alacaklıların duruşma gününe ilişkin ilan veya bildirimden sonra yapacakları itiraz, alacaklıların ve borçlunun duruşmadaki beyanları, eğer sunmuşsa ara dönem denetçisinin raporu ve bir bilirkişi incelemesi yaptırılmışsa bilirkişinin duruşmadan önce hazırladığı rapora göre kanaat getirecektir. Hakimin burada ön sezilerine göre değil, somut gerekçelere göre karar vermesi gerekir.

Mahkemenin borçlunun yeniden yapılandırma talebini kabul edebilmesi için bir diğer şart ise, projeyi reddetmiş her alacaklının projeye eline geçecek alacağının en az iflas tasfiyesi sonunda eline geçecek miktara eşit olmasıdır. Kanun koyucu burada konkordatoya ilişkin İİK. m. 305/a hükmünden uzaklaşmıştır. Çünkü konkordatoda alacaklıların konkordato neticesinde ellerine geçecek miktarın iflas tasfiyesinde ellerine geçecek miktardan fazla olduğunun anlaşılması gerekmektedir. Bunun sebebi ise, kanımızca yeniden yapılandırmanın özellikle büyük sermaye şirketleri ve kooperatifler için getirilmiş bir düzenleme olması ve büyük sermaye şirketlerinin ve kooperatiflerin ülke ekonomisine olan etki ve katkılarıdır.

İlgili hükümde yazmamasına rağmen borçlunun projesinin gereklerini yerine getirip getiremeyeceği kısaca projenin uygulanabilir olup olmadığının da tetkik edilmesi gerekir. Bu kapsamda projede uzlaşılan hususların gerçekten borçlu tarafından faaliyetlerine devam etmesine ve borçlarını proje kapsamında ödemesine uygun olup olmadığı da denetlenmelidir. Bu hususta kanımızca mahkemenin takdir yetkisi vardır¹²⁹.

Yeniden yapılandırmaya ilişkin kararın, İİK. m.309/p-1 uyarınca 30 gün içerisinde başvurunun tasdikine veya reddine karar verileceği bildirilmektedir. Buradan çıkarılan sonuca göre, mahkeme tasdik veya tasdik talebinin reddi hususunda duruşmayı 30 güne kadar erteleyebileceğidir. Mahkemenin tasdike veya tasdik talebinin reddine ilişkin kararını duruşmasız olarak vermesi mümkün değildir. Ancak mahkemenin duruşmayı ertelemesi halinde ise, yeni duruşma gününü ilan etmesi veya duruşmaya gelmeyen alacaklılara yeni duruşma gününün bildirmesine de gerek olmadığı kanaatindeyiz.

Yeniden yapılandırma talebi hakkında belirlenen ilk duruşma gününde karar verilmesinin de önünde bir engel yoktur. Ancak bu 30 günlük süre mahkemenin

¹²⁸ ALTAY/ESKİOCAK, s. 522, 523; PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, *Ders Kitabı*, 2020, s. 560.

¹²⁹ ULUSOY, s. 552.

başvuruyu ve itirazları değerlendirmesi açısından dır. Mahkeme ilk etapta eğer bilirkişinin görüşünü almamışsa bu aşamada alabilir ya da daha önceki aşamada aldığı rapora istinaden son gelişmeler ışığında bir ek rapor düzenlenmesine karar verebilir. Mahkemenin mümkün olduğu nispette öncelikle sermaye şirketi veya kooperatifin mevcut durumundan kurtulması ve alacaklılarında alacaklarına en üst haddten kavuşmaları amacına istinaden hareket etmesi gerekir. Mahkemenin tüm koşulları yerine getirmiş borçlunun yeniden yapılandırma talebini kabul etmesi zorunludur¹³⁰. ULUSOY, alacaklıların tamamının projeye olumlu oy vermeleri halinde mahkemenin herhangi bir hususu araştırmadan projeyi tasdik etmesi gerektiğini, mahkemenin böyle bir durumda takdir yetkisinin olmadığını, zaten tasdik amacının projeye olumsuz oy veren alacaklıları korumak olduğunu ve eğer projeye olumsuz oy veren alacaklı da yoksa mahkemenin doğrudan projeyi tasdik etmesi gerektiği görüşündedir¹³¹. Mahkeme yeniden yapılandırma talebinin kabul ederse bir veya birkaç proje denetçisi de atayabilir¹³². Mahkemenin tasdik kararıyla birlikte tedbirlerin akıbetinin ne olacağı hususunda kanunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Mahkemenin tasdik kararıyla birlikte tedbirlerin de devam etmesi gerekmektedir¹³³.

b. Tasdik Talebin Reddi ve Kanun Yolları

Mahkeme yapacağı duruşma neticesinde edindiği kanaate göre, başvuru şartlarının yerine getirilmediğini, borçlunun bu yola iyi niyetle başvurmadığını veya projeyi reddetmiş her alacaklının projeye eline geçecek alacağının en az iflas tasfiyesi sonunda eline geçecek miktara eşit olmadığını tespit ederse borçlunun yeniden yapılandırma talebini reddeder. Mahkemenin ret kararında bu şartlardan birini tespit etmesi yeterlidir¹³⁴. Şartların hepsinin aynı anda bulunmasına gerek bulunmamaktadır. Mahkemenin ret kararını mutlaka somut sebeplerle gerekçelendirmesi gerekir. Mahkeme bu kanaate yukarıda belirttiğimiz şekilde raporlarla da varabileceği gibi, kendisi de dosya içeriğine göre ulaşabilir. Mahkemenin yeniden yapılandırma talebinin reddine ilişkin vermiş olduğu karar maddi anlamda kesin hüküm niteliğine sahip değildir. Borçlu daha sonra tekrar şartları yerine getirerek başvurabilir¹³⁵.

130 ULUSOY, s. 551, 552.

131 ULUSOY, s. 552.

132 **II.** Başvuru ve Başvurunun Sonuçları, **B.** Görevli Organlar, **3.** Proje Denetçisi.

133 Kuru, mahkemenin tedbir kararıyla birlikte tedbirlerin devam edeceğini ancak, mahkemenin de bir karışıklığa sebebiyet vermemek açısından tedbirlerin devam edip etmeyeceğine kararında ayrıca belirtmesi gerektiği görüşündedir. KURU, **El Kitabı**, s. 1563.

134 ALTAY/ESKİÖCAK, s. 524; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 570; BALCI, **İİK. 309/m-ü**, s.166.

135 YARICI, s. 46.

Mahkeme borçlunun yeniden yapılandırma talebini ret etmesi ile dosyadan el çekemez. Sermaye şirketi veya kooperatif hakkında aynı zamanda iflas sebeplerinin gerçekleşip gerçekleşmediği değerlendirilir. Özellikle diğer doğrudan iflas sebepleri yanında, borçlunun sermayesinin borca batık olup olmadığını tespit edecektir. Bu hususta özel bir bilgiyi gerektirdiğinden mutlaka bilirkişiden rapor alınmalıdır. Mahkemenin karar duruşmasından önce bu raporu alması ve tasdik talebini reddediyorsa, borçlunun kayıtlarına göre sermayesinin borca batık olup olmamasına göre, iflasına ya da sadece talebinin reddine karar vermesi gerekir.

Yeniden yapılandırma talebinin tasdikinin kabulüne veya reddine ilişkin kararlara karşı İİK. m.309/p-3 uyarınca 10 gün içerisinde kanun yoluna gidilebilir. HMK’da kanun yoluna başvuru için düzenlenen iki haftalık süre burada uygulanmaz. Yeniden yapılandırmanın tasdikine veya tasdik talebinin reddine ilişkin kararın kanun yoluna, kararın tebliğinden itibaren 10 gün içerisinde gidilebileceği İİK. m. 309/p-3’de düzenlenmiştir. Ancak ilgili hükümde sadece itiraz eden alacaklılarla borçlunun kanun yoluna gidebileceği bildirilmektedir. İİK. m. 309/p-3’de “*duruşmada itiraz eden*” ifadesi bulunmaktadır. Kanımızca yazılı olarak itiraz eden alacaklının bu durumda duruşmada hazır olmasını itirazının geçerliliği açısından kanun koyucu bir zorunluluk olarak görmektedir¹³⁶. Çünkü sadece yazılı olarak itirazda bulunduktan sonra duruşmaya dahi katılmayan alacaklının borçlunun yeniden yapılandırma talebine engel olmaması gerekir. Ayrıca projeye kabul oyu vermiş veya duruşmanın ilanından sonra itiraz etmemiş alacaklılar verilen kararın kanun yoluna taşıyamayacaklardır¹³⁷. Bu durumda verilen kararın sadece itiraz eden alacaklılarla borçluya tebliğ edileceği sonucuna ulaşılmaktadır. Yargılama sonunda verilen karar olumlu da olsa olumsuz da olsa kanunun lafzından kararın ilan yoluyla da duyurulacağı hususunda bir düzenleme bulunmadığı için verilen karar ilan edilmeyecektir. Mahkeme tarafından verilen karara karşı da temyiz kanun yolu ilgili hüküm gereğince açıktır. İİK. m.309/p-4 uyarınca da itiraz ve temyizde maktu harç alınacağı bildirilmektedir. Buradaki itirazdan kasit kanımızca istinaf kanun yoluna dosyanın götürülmesi için yapılan itirazdır¹³⁸. Yoksa yeniden yapılandırma başvurusu üzerine duruşma gününü içeren ilan ve adresi belirli alacaklılara yapılan bildirimden sonraki alacaklıların yapacağı itirazı değildir.

2. Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılmasının Sonuçları

a. Sermaye Şirketleri ve Kooperatifler Açısından

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma taleplerine ilişkin kararın etkileri, İİK. m. 309/r-1 uyarınca yeniden yapılandırma

¹³⁶ ALTAY/ESKİOCAK, 524; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 571; PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, **Ders Kitabı**, 2020, s. 560.

¹³⁷ OSKAY/KOÇAK/DEYNEKLİ/DOĞAN, s. 6402.

¹³⁸ YILMAZ, **Şerh**, s. 1313.

talebinin tasdikine ilişkin kararın verilmesiyle başlar. İflas kararlarına benzetme yoluyla tıpkı konkordato da olduğu gibi kararın tebliği yahut ilanına lüzum olmadan etkilerini verildiği anda gösterir.¹³⁹ Konkordatoya ilişkin hükümlerden İİK. m.308/c-1’de düzenlendiği gibi bağlayıcılık tasdik kararının kesinleşmesine ötelenemez. Bunun sebebinin, yeniden yapılandırmanın niteliği ve talepte bulunanın bir sermaye şirketi yahut kooperatif olması ve de alacaklılarında çoğunluğunun aynı nitelikte alacaklılardan oluşacak olması ve sürecin bir an önce sonuçlanmasının ekonomiye yansımaları açısından getirilmiş bir kural olduğu kanaatindeyiz.

Projenin mahkeme tarafından tasdik edilmesinden sonra, projeyi kabul etmeyen alacaklılar, projeye bir zorunluluktan dolayı bağlı kalacaklardır¹⁴⁰. Tasdik edilen proje, projeye olumlu oy verenler için rızai bir sözleşme iken, projeden etkilenen ancak projeye olumsuz oy veren alacaklılar için kanundan doğan sözleşme yapma mecburiyeti kapsamında değerlendirilecektir¹⁴¹.

İcra ve İflas Kanunu m.309/r-2’ de projenin tasdikine ilişkin ilk derece mahkemesinin kararının Yargıtay tarafından bozulması halindeki sonuçları düzenlenmiştir. Her ne kadar kanunda olmasa da bölge adliye mahkemesindeki istinaf incelemesini de bu kapsama dâhil edebiliriz. İlk derece mahkemesinin kararı bölge adliye mahkemesi tarafından kaldırılırsa ya da Yargıtay tarafından bozulursa, kaldırma ya da bozma kararının verilmesini müteakip, proje kapsamında borçlunun yaptığı işlemler kendiliğinden durur. Ancak kaldırma veya bozma kararına kadar borçlunun yapmış olduğu ifa geçerliliğini korur. Bu kapsamda ilk derece mahkemesinin tasdik kararının kaldırılması veya bozulması halinde, eğer tasdik talebinin reddine karar verilirse, borçlunun kaldırma veya bozma kararına kadar ki yapmış olduğu ödemeler, toplam borcundan mahsup edilir.

İcra ve İflas Kanunu m.309/r-3’ de, konkordatonun sözleşmelere etkisine ilişkin İİK. m.296’ya benzer bir düzenleme bulunmaktadır. Söz konusu hükme göre sözleşmenin diğer tarafının konkordato projesinden etkilenip etkilenmemesine bakılmaksızın, borçlunun konkordato sürecine başlamasının sözleşmeler açısından bir haklı fesih sebebi sayıldığı ve sözleşmeye göre ödemelerin muacceliyet kazanacağı ve de özellikle bu sözleşmenin devam etmesinin borçlunun faaliyetinin devamı açısından önemli olduğu durumlarda ilgili hükümler geçerli kabul edilmeyecektir. Ayrıca, ilgili hüküm sözleşmenin diğer tarafının sözleşmede böyle bir hüküm bulunmasa dahi borçlunun konkordato sürecine başlaması sebebiyle sözleşmeyi feshetmesi ve sonlandırmasının önüne geçmektedir. İlgili hüküm Konkordato mühleti alınmasının bir haklı fesih sebebi sayılmamasını

¹³⁹ ALTAY/ESKİOCAK, s. 525; KARSLI, s. 537.

¹⁴⁰ ULUSOY, s. 558.

¹⁴¹ ULUSOY, s. 559. Amerika Birleşik Devletleri’nde onaylanan plan, alacaklılar ile borçlu arasında bir sözleşme olarak kabul edilir. Plan uygulanırken bir sözleşmenin ifasına yönelik şekilde sonuçlar doğurur. BRİNDİSE, s.1362.

düzenlemektedir¹⁴². Yeniden yapılandırmanın sözleşmelere etkisine ilişkin İİK. m.309/r-3’de de benzer şekilde yeniden yapılandırmaya başvurulmasının temerrüt hali sayılacağı veya akde aykırılık olacağı durumlarda uygulanmayacağını düzenlenmiştir.

Yeniden yapılandırma başvurusunun sözleşmelere etkisinde, projeden etkilenmeyen alacaklılar açısından da aynı sonuçlar geçerlidir. İlgili hüküm diğer hükümlerde olduğu gibi sadece projeden etkilenen alacaklılara yönelik düzenlenmemiş ayrıca projeden etkilenmeyen alacaklıların sözleşmeleri açısından da getirilmiş bir düzenlemedir.

Yeniden yapılandırmanın sözleşmeleri etkisini düzenleyen hükümde yeniden yapılandırmaya başvuran borçlunun alacaklıyla arasında projeden önce akdettiği sözleşmelerin borçlunun projesinin tadiline veya feshine sebep olacak hükümlerin bulunması halinde de bu hükümlerin uygulanmayacağı düzenlenmiştir. Bununla tarafların yapmış olduğu sözleşme eğer projedeki taahhütlerle çelişiyorsa, taraflar arasındaki sözleşmenin uygulanmayacağı ve projenin uygulanacağı sonucuna ulaşılmaktadır¹⁴³. Ayrıca ilgili hüküm İİK. m.309/r-2’de düzenlenen yeniden yapılandırma projesinin, projeden etkilenen alacaklılarla yapılmış olan sözleşmelerden önce uygulanacağı düzenlemesiyle de paraleldir. Ancak İİK. m.309/r-2 sadece projeden etkilenen alacaklılar açısından düzenlenmiş olmasına rağmen İİK. m.309/r-3 hem projeden etkilenen, hem de projeden etkilenmeyen alacaklılar için getirilmiştir. Ayrıca borçlunun yeniden yapılandırmaya başvurması ve projesinin mahkeme tarafından tasdik edilmesi de borçluyla alacaklıları arasındaki sözleşmeleri tümüyle ortadan kaldırmamakta sadece bahsedilen hükümlerin uygulanmayacağını ve kısmi hükümsüzlüğün söz konusu olduğunu göstermektedir¹⁴⁴.

İcra ve İflas Kanunu m.309/r-4’ de, tasdik talebinin reddine ilişkin karar verilmesi halinde, mahkeme tarafından verilmiş olan tedbirlerin kalkacağı ve takip ve de

¹⁴² AYDEMİR, Dilek, “Konkordato Mühletinin Sözleşmelere Etkisi”, **Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi**, C.15, S.44, 2019/3, s. 850, 851; EROĞLU, s.176.

¹⁴³ Amerika Birleşik Devletleri hukukunda da, borçluya yük getiren sözleşmelerin fesih edilebileceği düzenlenmiştir. Ayrıca borçlu sözleşmeyi fesih etmek istemiyorsa bu alacaklı tarafından da yapılamamaktadır. Ancak özellikle borçlunun kiracı olduğu taşınmazlarda, borçlu teminat gösterirse alacaklının borçluyu tahliye etme hakkı bulunmamaktadır. GARBADÉ, s. 85; BUDAK, **Sempozyum**, s.353 vd.; BUDAK, **Şirket Kurtarma**, s. 164.

¹⁴⁴ Kısmi Hükümsüzlük: Sözleşmenin içerdiği hükümlerden bir kısmının hükümsüz olması, diğerlerinin geçerliliğini etkilemez. Ancak bu hükümler olmaksızın sözleşmenin yapılmayacağı açıkça anlaşılırsa, sözleşmenin tamamı kesin hükümsüz olur (TBK. m. 27/2). Bkz. GÜNERGÖK / KAYIHAN, s.121 vd.; REİSOĞLU, Safa, **Türk Borçlar Hukuku, Genel Hükümler**, İstanbul, 2014, s. 140; KAYIHAN, Şaban / GÜNERGÖK, Özcan / HÜSEYİN, İhsan, **Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu’nun Başlangıç Hükümleri**, Umutepe Yayınları, İstanbul, 2020, s.182 vd.; OĞUZMAN, M.Kemal/ÖZ, M.Turgut, **Türk Borçlar Hukuku, Genel Hükümler**, İstanbul, 2013, C. I, s. 180. Ayrıntılı bilgi için; BAŞPINAR, Veysel, **Borç Sözleşmesinin Kısmi Butlanı**, Ankara, 1998.

davalara devam edileceği belirtilmektedir. Söz konusu hüküm HMK m.397/2'nin istisnasıdır. İcra ve İflas Kanunu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre özel nitelikte bir kanun olduğundan öncelikle uygulanır. Bu durumda HMK kapsamında diğer verilen ihtiyati tedbir kararlarının aksine, tasdik talebinin reddine ilişkin karar kanun yoluna götürülmüş olsa da, tedbir kararı tasdik talebinin reddine ilişkin kararlarla birlikte kalmaktadır. Bu hususta incelemeyi yapan mahkemenin ayrıca tedbirlerin kalktığına ilişkin bir karar vermesine gerek yoktur. Ancak mahkeme kanun yolu incelemesinin sonuna kadar tedbirlerin devam edeceği hususunda da karar verebilir. Kanunda bunu önleyici bir hüküm bulunmamaktadır. Eğer ilk derece mahkemesi tedbirlerin kanun yolu incelemesi sürecinde devam etmesi hususunda bir karar vermediyse, yeniden yapılandırma talebinde bulunan borçlu, bölge adliye mahkemesinden de ihtiyati tedbir kararı vermesini ya da daha önce verilen tedbir kararının devam etmesini talep edebilir.

Yeniden yapılandırma sürecinde takiplerin durması konkordato sürecindeki takiplerin durması ile benzer niteliktedir. Yeniden yapılandırmada bu hususta tedbir kararı talep üzerine ve mahkeme tarafından uygun görülmesi halinde verilebilmektedir. Mahkeme tarafından takiplerin durdurulmasına karar verildikten sonra takip dosyalarında herhangi bir takip işlemi yapılamaz¹⁴⁵. Mahkeme tarafından tasdik talebinin reddine ilişkin kararın verilmesiyle de mahkemenin başka bir karar vermesine gerek kalmaksızın, takiplere devam edilebilir. Ancak yeniden yapılandırma talebinde bulunan borçlu mahkemeden bu husustaki tedbirin devamına karar vermesini talep edebileceği gibi ilk derece mahkemesi tarafından bu hususta karar verilmedi ya da talep reddedildiğinde bölge adliye mahkemesinden de takiplerin durmasına devam edilmesi hususunda karar vermesini talep edebilir.

Yeniden yapılandırma sürecinde davaların durması ile ilgili olarak mevcut durumu iflasta davaların ikinci alacaklılar toplantısından sonrasına kadar ertelenmesine benzetebiliriz. İflas sürecinde de davalar durduğunda, mahkeme dosyadan el çekmemekte ancak bu süreçte ne taraf ne de mahkeme usul işlemi yapılamamaktadır. Şayet yeniden yapılandırma sürecinde davaların durmasına karar verildiğinde, bu durumda da aynı şekilde, yeniden yapılandırma talebinin reddiyle davalar kaldığı yerden devam eder ve gerek taraf, gerekse de mahkeme usul işlemleri yapılabilir. Yeniden yapılandırma projesinin tasdikine karar verildiğinde ise, proje kapsamındaki alacaklara ilişkin takipler projenin ifasına kadar varlıklarını sürdürürler ancak bu takip dosyalarında herhangi bir takip işlemi yapılamaz. Yeniden yapılandırmanın feshi halinde ise, yeniden takip işlemi yapılmaya devam edilebilir. Davalar açısından ise, borçlunun davalardaki hak ve

¹⁴⁵ İcra ve İflâs Kanunu m. 40 uyarınca eğer ilamlı icraya konu edilen karar, üst mahkeme tarafından bozulur ya da kaldırılırsa; bu karar, icra işlemlerini olduğu yerde durdurur. Kanun koyucunun, yeniden yapılandırma talebinden önce başlatılmış olan icra takiplerinin durdurulması hususunda da tıpkı İİK. m. 40'ta olduğu gibi işlemlerin olduğu yerde duracağını ya da ara dönemin sonuna kadar durdurulacağını bildirmesi yerinde olurdu. Bu durumda da yeniden yapılandırma sürecinde, başvurudan önce konulmuş hacizler hakkında İİK. m. 40'ın kıyasen uygulanabileceği kanaatindeyiz.

alacaklar konusunda projesinde bir kabul beyanı yoksa hak veya alacak ihtilaflı olmaya devam edeceği için davalarda sürmeye devam edecektir.

Bölge adliye mahkemesi tarafından yeniden yapılandırmada ilk derece mahkemesinin kararı kaldırılır ve bölge adliye mahkemesi ilk derece mahkemesinin yerine yeni bir karar verirse, verilen kararın uygulanması için dosyayı ilk derece mahkemesine göndermek zorundadır. Çünkü tıpkı iflas ve konkordatoda olduğu gibi yeniden yapılandırmada işlemlerin yapılması için ilk derece mahkemesi görevlendirilmiştir¹⁴⁶.

b. Alacaklılar Açısından

Yeniden yapılandırma projesinin tasdiki kararı, yeniden yapılandırma kapsamında borçları yapılandırılanlar açısından, yeniden yapılandırmaya olumlu oy verenler, olumsuz oy verenler ve hatta borçlunun yeniden yapılandırma talep ettiğinden ve yeniden yapılandırma sürecinden haberdar olmayan ancak alacakları yeniden yapılandırma projesi kapsamında yapılandırılan alacaklılar için de bağlayıcı olacaktır.

Borçlunun yeniden yapılandırma talebinin tasdik edilmesi halinde ise, borçlunun yeniden yapılandırma projesine olumlu veya olumsuz oy veren alacaklılarla bir nevi sözleşme yapılmış ve borçlar yapıldığı varsayılan bu sözleşme yani proje kapsamında ödenecektir. Tarafların sözleşme şartlarına uyması ise, mahkeme denetimindedir. Süreç içerisinde hiç bulunmamış bir alacaklının, projeye tabi bir alacağı için yeniden yapılandırmanın tasdiki kararından sonra borçlu aleyhinde takip başlatması ve alacağının tamamını istemesi söz konusu değildir. Alacaklının bu nevi bir takibinin de icra mahkemesinde şikayet yoluyla iptal edilebileceği kanaatindeyiz.

D. PROJENİN TADİLİ, İHLÂLİ ve FESHİ

1. Projenin İhlali

Yeniden yapılandırma talebinin tasdik olmasını müteakip borçlu ifaya başlar. Borçlunun ifa aşamasında projedeki taahhüdünü ihlal etmesi mümkündür. İİK. m. 309/t-1 borçlunun projesini ihlal etmesi halinde izlenecek yolu anlatmaktadır. Projeden kaynaklanan yükümlülüklerin kısmen veya tamamen yerine getirilmemesi halinde proje denetçisi, projeden etkilenen alacaklılar veya borçlu tarafından projenin tasdikine karar veren mahkemeye bu durum bildirilebilir. Genel olarak burada proje denetçinin görevi aslında projenin usulüne uygun bir şekilde yerine getirilip getirilmediğini tetkik etmektir¹⁴⁷. Bu nedenle bildirim

¹⁴⁶ Amerika Birleşik Devletleri hukukunda, planın onaylanmasıyla iflas mahkemesinin görevi sona ermez. Planın hükümlerinin yürütülmesi veya planın uygulanması, planın onaylanması üzerine verilen kararın yorumlanması ve planın tüm ifa sürecinde oluşabilecek anlaşmazlıkların çözümü açısından görevi devam eder. PUGATCH/PUGATCH/VAUGHAN, s. 66.

¹⁴⁷ II. Başvuru ve Başvurunun Sonuçları, B. Görevli Organlar, 3. Proje Denetçisi.

yükümlülüğü esas olarak proje denetçisindedir. Aynı hak projenin tasdikinden önce teminatlı veya teminatsız olarak kredi finansmanı sağlayan alacaklı açısından da mümkündür¹⁴⁸. Ancak bu alacaklı sadece kendisine kredi borcundan kaynaklı ödemenin yapılmamasından dolayı bu bildirim yapabilir. Buradaki kredi borcu, kanımızca borçlunun yeniden yapılandırma başvurusundan önceki kredi borçları olmayıp, yeniden yapılandırma başvurusundan sonra İİK. m.309/ö-3,4'de düzenlenen kredi açısından düzenlenmiş bir hükümdür. Borçlunun başvurusu ise, kanımızca borçlarını ödeyemeyeceğini anlaması ve bir nevi iflasını kendisinin talep etmesidir¹⁴⁹.

Mahkeme kendisine bu şekilde bir başvurunun olması halinde, öncelikle borçlunun malvarlığı yönünden tedbir kararı vermeli derhal bir duruşma günü belirlemeli ve de bu duruşma gününü İİK. m.288 uyarınca basın ilan kurumu ile ticaret sicili gazetesinde ilan etmelidir. Bu aşamada borçlunun adresi bilinen alacaklılarına duruşma gününün tebligat yoluyla bildirilmesine ve İİK. m.288'de bildirilen kurumlara bilgi verilmesine gerek bulunmamaktadır. Mahkemenin bu aşamada vereceği tedbir kararı, daha çok borçlunun iflasına karar verilmesi halinde, iflas tasfiyesinden alacaklıların alacaklarına daha yüksek haddden ulaşmalarını sağlamak ve bu süreçte borçlunun hileli veya mal kaçırmaya yönelik işlemlerinin önüne geçmektir.

Mahkeme borçlunun projesinin gereklerini yerine getirmediğine dair kendisine yapılan başvuru üzerine yapacağı inceleme, bir çekişmeli yargı işi olup, bir nevi davacısı itiraz eden alacaklı davalısı ise, borçludur. Mahkeme öncelikle itirazın ihlalin gerçekleşip gerçekleşmediğini ya da eğer itiraz eden bir finans alacaklısı ise, finans alacaklısının alacağını kısmen veya tamamen alıp almadığını kontrol eder. Borçlunun sadece yükümlülüğünü yerine getirmemesi iflası açısından yeterli bir sebep değildir. Aynı zamanda mahkeme proje tadil edilirse şayet borçlunun yükümlülüğünü yerine getirilebilip getirilemeyeceğini de değerlendirir. Mahkeme bu hususu kendisi değerlendirebileceği gibi bilirkişilerden de yardım alabilir.

Mahkeme öncelikle borçlunun projesinin gereklerini ihlal edip etmediğini ve özellikle finans alacaklısının alacağını kısmen veya tamamen ödeyip ödemediğini inceledikten sonra projenin tadil edilse dahi uygulanamayacağı kanaatine varırsa, borçlunun iflasına karar verir. Yeniden yapılandırmada konkordatoda olduğu gibi sadece borçlu hakkında doğrudan iflas sebeplerinin bulunması halinde iflasına karar verilmemektedir. Projenin ihlali ve tadil edilememesi aynı zamanda bir iflas

148 ALTAY/ESKİOCAK, s. 527; ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ/HANAĞASI, s. 521; PEKCANITEZ/ATALAY/ SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, **Ders Kitabı** 2020, s. 562.

149 Budak'a göre, işletmelerin iki tür değerleri bulunmaktadır. Bunlardan biri yaşayan varlık olarak değeridir. Yaşayan varlık değeri, müşteri çevresi, yetişmiş iş gücü, iş bağlantıları ve tedarik sözleşmeleri gibi unsurlardır. İşletmenin birde hurda değeri vardır. Hurda değeri aynı zamanda tasfiye değeridir. Çoğu zaman bunlardan biri diğerine göre daha değerlidir. Mahkemenin muhtemel bir iflas kararı vermeden önce alacaklılar açısından hangisi daha değerli ise, ona göre hareket etmesi gerekir. BUDAK, **Sempozyum**, s. 55.

sebebidir. Bu durumda borçlunun sermayesinin borca batık olup olmadığına dahi bakılmaz. Eğer şartlar oluştu ise, mahkemenin iflas kararı vermesi zorunludur.

2. Yeniden Yapılandırmanın Feshi

Yeniden yapılandırmanın feshi İİK. m. 309/s’de düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm incelendiğinde konkordatonun tamamen feshini düzenleyen İİK. m.308/f’ye ve konkordatonun kısmi feshini düzenleyen İİK. m.308/e’ye atıf yapıldığı görülmektedir. Bu kapsamda konkordatonun kısmi ve tamamen feshine ilişkin hükümleri incelemekte fayda vardır.

Yeniden yapılandırmanın kısmi feshinde; konkordatonun kısmi feshi İİK. m. 308/e’de düzenlenmiştir ve yeniden yapılandırmanın kısmi feshinde de bu hüküm uygulanacaktır. Konkordatonun kısmi feshi, sadece bir alacaklının kendisine karşı konkordato projesindeki şartların ifa edilmemesi sebebiyle başvurduğu ve fesih sonuçlarının da sadece bu alacaklı açısından doğacağı fesih türüdür. Yeniden yapılandırmanın kısmi feshi de yine konkordatonun kısmi feshinde olduğu gibi projeden etkilenen alacaklılardan birinin proje kapsamındaki şartların kendisine ifa edilmemesi sebebiyle başvurduğu ve fesih sonuçlarının da sadece bu alacaklı açısından doğduğu fesih türüdür¹⁵⁰.

Yeniden yapılandırmanın kısmi feshini talep eden alacaklı açısından yeniden yapılandırma projesindeki ödeme taahhüdü miktar yönünden ya da ödemenin zamanı açısından ihlal edilmiş olabilir. İlgili hüküm bu durumda alacaklıya sadece kendisi açısından yeniden yapılandırmayı fesih ettirme imkânı tanımıştır. Yeniden yapılandırmanın kısmi feshini talep eden alacaklı açısından yeniden yapılandırmanın kısmi olarak fesih edilmesi hâlinde yeniden yapılandırmanın etkileri sadece bu alacaklı açısından ortadan kalkar. Ancak, diğer alacaklılar açısından yeniden yapılandırma projesi etkilerini sürdürmeye devam eder. Bir alacaklının yeniden yapılandırmanın kısmi feshini talep edebilmesi için yeniden yapılandırma projesi kapsamında projeden etkileniyor olması gerekir.

Yeniden yapılandırmanın tamamen feshi ise, İcra ve İflâs Kanunu m. 308/f uyarınca konkordatonun tamamen feshine ilişkin hükmüne istinaden istenebilir. Tasdik olunan yeniden yapılandırma projesinin tasdiki kötü niyetle sakatlanırsa, tasdik kararının verilmesinden itibaren her zaman tamamen feshedilebilir. İİK.’nın konkordatoya ve yeniden yapılandırmaya ilişkin düzenlemelerinin “*Ratio Legis*” inden borçlunun dürüstlük ilkesine aykırı hareketlerinin konkordatonun olduğu gibi yeniden yapılandırmanın da tamamen feshine sebep olabileceği sonucuna ulaşılmaktadır¹⁵¹.

¹⁵⁰ ALTAY/ESKİOCAK, s. 526; PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES, **Ders Kitabı**, 2020, s. 562; KURU, **El Kitabı**, s.1566

¹⁵¹ Amerika Birleşik Devletleri hukukunda 11. USC, Chapter 11, Arc. 1144 uyarınca plânın onaylanmasından sonraki 180 gün içerisinde herhangi bir ilgili, plânın onaylanmasının sahte karlıkla gerçekleştiğini iddia ederek onaylamayı iptal ettirebilir. Böyle bir durumda ise, iyi niyetli hak

Borçlunun yeniden yapılandırma projesi mahkeme tarafından tasdik edildikten sonra hangi hareketlerinin dürüstlük ilkesine aykırılık teşkil ettiğini ise mahkemenin değerlendirmesi gerekir. Dürüstlük kuralının genel bir tanımı bulunmamaktadır. Ancak, genel olarak dürüstlük kuralı, bir kimseden namuslu, dürüst ve makul bir insan olarak beklenen davranışlarını ifade eder. Bir davranışın dürüstlük kuralına uygun olup olmadığını ise, toplumda egemen olan ahlaki ölçülere, adetlere ve hakları sağlayan ilişkinin amacına göre belirleyebiliriz¹⁵².

Konkordatonun ve yeniden yapılandırmanın tamamen feshinin istenebileceği zamanaşımı süresi kanunda düzenlenmemiştir. Ancak, TBK m. 146 uyarınca konkordatonun ve yeniden yapılandırmanın kısmi feshinde bu sürenin de on yıl olduğu sonucuna ulaşabiliriz. Bu sürenin on yıl olduğu konusunda bir tereddüt olmamasına rağmen, sürenin ne zaman işlemeye başlayacağı hususu belirli değildir.

İlk bakışta konkordatonun veya yeniden yapılandırma projesinin tasdiki kararının kesinleşmesinden itibaren bu sürenin işlemeye başlayacağı düşünülebilir. Ancak, Türk hukuk sisteminde yeniden yapılandırma da ödeme süresi açısından bir üst sınır bulunmamaktadır. Bu durumda borçlunun tasdik kararından zamanaşımının dolacağı tarihe kadar bir ödeme planı yapması da mümkündür¹⁵³. Böyle bir durumda henüz borçlu yükümlülüklerini yerine getirmeden zamanaşımı süresinin dolması gibi bir durum ortaya çıkacaktır. Bu nedenle, zamanaşımı süresinin yeniden yapılandırma projesi gereği borçlu tarafından tüm edimler yerine getirildikten sonra, son edim tarihinden itibaren işlemeye başlayacağı görüşündeyiz.

sahiplerinin onaylama ile kazandıkları durumların korunması sağlanır ve aynı zamanda borçlunun ödemeleri iptal olur. ABD’de planın onaylanması bir güven belgesinin kabulü mahiyetindedir. Borçlunun alacaklılarla, aralarındaki güvenin tesisine ilişkin başka bir belge imzalamasına gerek yoktur. Borçlu plana sadık kalır ve uygularsa alacaklıların başvurabilecekleri bir yol da yoktur. Alacaklıların planın ihlali halinde pasif kalmaları halinde ise, mahkemenin kendiliğinden müdahalesi mümkün değildir. KEETON, Douglas R., “Litigation Trust in Chapter 11 Bankruptcies, Aproposal to Ensure Adequate Representation to Creditors Represented By Bankruptcy Trustees”, **Brooklyn Law Review**, Summer 2014, V. 79, I. 2, s. 1696.

¹⁵² EDİS, Seyfullah, “Doğruluk ve Güven Kurallarının Hukuki Niteliği”, **Mahmut Koloğlu’ya 70. Yaş Armağanı**, Ankara, 1975, s. 449; ARSLAN, Ramazan, **Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı**, Ankara, 1989, s. 24 vd.; AKYOL, Şener, **Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasası**, 2006, s. 10; KAYIHAN / GÜNERGÖK / HÜSEYİN, s.225 vd.; OĞUZMAN, M. Kemal / BARLAS, Nami, **Medeni Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar**, İstanbul, 2013, s. 253;

¹⁵³ Amerika Birleşik Devletleri hukukunda, 11.USC, Chapter 12 kapsamında borçlu borçlarını 3-5 yıl içerisinde ödemek zorundadır. Bu süre 5 yılı geçemez. 11.USC, Chapter 11 Arc. 1129/a-9-c/ii uyarınca ise, borçlunun yapılandığı borçlarını “relief” den itibaren 5 yıl içerisinde ifa etmesi gerekmektedir. Borçlu tüm planı bunun üzerine kurar ve bu süreyi aşamaz. PUGATCH/PUGATCH/VAUGHAN, s. 49, 50; BRİNDİSE, s. 1367;

Yeniden yapılandırmanın feshini düzenleyen İİK. m.309/s ile projenin ihlalini düzenleyen İİK. m.309/t'nin birbirleriyle çeliştiği düşünülmektedir¹⁵⁴. İİK. m.309/s incelendiğinde kısmi fesih halinde borçlunun iflasına karar verilmediği ve borçlunun proje kapsamında diğer alacaklılara ifaya devam ettiği görülmektedir. Kısmi fesih halinde sonuçtan sadece fesih talebinde bulunan alacaklı faydalanmakta ve mahkeme tarafından verilen kısmi fesih kararı ilan edilmemektedir.

Yeniden yapılandırmanın tamamen feshi halinde verilen karar kesinleşirse, bu karar İİK. m.288 uyarınca basın ilan kurumunda ve ticaret sicili gazetesinde ilan edilmekte ve ilandan itibaren on gün içerisinde sadece projeden etkilenen alacaklılar tasdik ve tamamen fesih kararı vermiş mahkemeden borçlunun iflasını isteyebilmektedir. Bu 10 günlük süre de hak düşürücü süredir. Kanunun lafzından yeniden yapılandırma projesinden etkilenmeyen alacaklıların borçlunun iflasını isteyemeyeceği sonucuna ulaşılmaktadır. Ayrıca tamamen fesih anında eğer borçlunun sermayesi borca batık ise veya başkaca bir doğrudan iflas sebepleri varsa mahkemenin kendiliğinden de iflas kararı vermesi gerekir.

Bu durumda her iki hüküm ve şartları birbirinden farklı olmasına rağmen, borçlunun projeyi ihlal etmesi kanımızca İİK. m.309/t'de bir veya birkaç alacaklı için değil tüm alacaklılar açısından aranmaktadır. Çünkü kanun İİK. m.309/s ile alacaklıya kendisi açısından fesih hakkını vermiştir. Borçlu bir veya birkaç alacaklıya ifa yükümlülüğünü yerine getirmemesine rağmen diğer alacaklılara karşı yerine getirebilir. Bu durumda projeyi sadece bir veya birkaç alacaklıya karşı ihlal etmiş olur bu nedenle de iflasına karar verilmesi hakkaniyete uygun olmayacağı gibi kendilerine ifada bulunulan diğer alacaklıların haklarına da zarar verir. Ancak proje tüm alacaklılar yönünden ihlal ediliyorsa bu durum gerek proje denetçisi gerekse de alacaklılar tarafından mahkemeye bildirilir ve projenin tümünün ihlal edilmesinin de bir iflas sebebi olması doğaldır. Ayrıca projenin ihlalinin yanında İİK. m. 309/t-1 aynı zamanda finans kuruluşlarına da bu hakkı vermektedir. Bu kapsamda bakıldığında her iki hükmün amaç ve sonuçlarının birbirinden farklı olduğu görülecektir.

3. Projenin Tadili

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında konkordatonun aksine, projenin tasdik edildikten sonra da düzeltilmesi mümkündür. Yeniden yapılandırmada projenin tasdikinden sonra projenin değiştirilmesi İİK. m. 309/ş'de düzenlenmiştir. İlgili hüküm projenin tasdikinden sonra değiştirilmesi hususunu bir kısım şartlara bağlamıştır.

Yeniden yapılandırmada projenin değiştirilmesi için öncelikle proje uygulanırken ihlal edilmiş olmalıdır. Bir projedeki yükümlülükler, projeye uygun bir şekilde ifa edilirken projenin değiştirilmesi söz konusu olmaz. Bu tarz bir değişikliğin

¹⁵⁴ ALTAY/ESKİOCAK, s. 468.

kanunun lafzına göre zorunlu olması gerekir. Projenin ihlalinde, projenin ihlali tüm alacaklıların değil, sadece bir kısım alacaklıların haklarını da ihlal etmiş olabilir. Bu durumda hakları ihlal edilen alacaklılar borçluyla projenin kendilerini ilgilendiren bölümünün değiştirilmesi hususunda anlaşabilirler¹⁵⁵. Borçluyla hakları ihlal edilen bir kısım alacaklının anlaşması halinde, tıpkı projenin tasdikinde olduğu gibi yine proje mahkemeye tasdike sunulur. Bu durumda proje sadece hakları ihlal edilen alacaklılar açısından değiştirilir. Diğer yani hakları ihlal edilmemiş alacaklılar açısından daha önceki tasdik edilmiş proje geçerliliğini korur.

Projenin tadil edilebilmesi için, projede değişiklik yapılmasının zorunlu olması ve eğer değişiklik yapılmazsa, projenin ifasının güç ve hatta imkansız olduğunun mahkemede kanıtlanması gerekir. Eğer alacaklılardan bir kısmının hakları ihlal edildiği için kısmi şekilde proje değiştiriliyorsa, bu durumda hakları ihlal edildiği için kendileri açısından projede değişiklik yapılan alacaklıların projeden etkilenen diğer alacaklılardan haklarının daha iyi bir duruma getirilmemesi gerekir. Her ne kadar yeniden yapılandırmada borçlu alacaklılar arasında bir eşitlik yaratmak zorunda değilse de, projenin ilk etaptaki tasdikinden sonra yapılacak tadilde projeye bağlı olan alacaklıların aleyhine bir durumun oluşması bu şekilde engellenmek istenmiştir. Projenin tadil edilmesi üzerine ise, mahkeme önceki aşamadaki tasdike ilişkin prosedürü aynen uygular.

İcra ve İflas Kanunu m.309/t-1’de projenin ihlali halinde, mahkemenin iflas kararı verebilmesinin şartlarından biri de projenin uygulanamayıp tadilinin de söz konusu olmamasıdır. Bu durumda mahkeme projenin ihlalinin bildirilmesi üzerine, öncelikle projenin tadil edilip edilemeyeceği hususunu da tetkik etmesi gerekmektedir. Bu durumda kanımızca projenin hangi şartlarda tadil edilirse uygulanabileceği veya projenin tadilinin mümkün olup olmadığı hususlarında bir bilirkişi incelemesi yapılabilir ya da mahkeme bu hakkı borçluya tanımak için, projenin tadili hususunda duruşmada borçluya süre vermelidir ve duruşmayı da bu sebeple ertelemelidir. Çünkü borçlunun, borçlarını nasıl en uygun şekilde ödeyebileceğini kendisinden başka kimse daha iyi bilemez. Aksi durumda bu hususlar sübuta ermeden mahkemenin projenin ihlali halinde İİK. m. 309/t-1 kapsamında borçlunun doğrudan iflasına karar veremeyeceği kanısındayız.

E. YENİDEN YAPILANDIRMADA HARÇ, VERGİ İSTİSNALARI VE TEŞVİK BELGELERİ

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında da tıpkı konkordatoda olduğu gibi bir kısım harç, vergi istisnaları tanınmış ve

¹⁵⁵ ALTAY/ESKİOCAK, s.524.

özellikle teşvik belgelerinin süreleri ile ihracat taahhüt sürelerinin projede belirtilen süreler kadar uzatılmış sayılacağı düzenlenmiştir.¹⁵⁶

Söz konusu düzenleme, yeniden yapılandırmayı teşvik etmek borçlunun, borçlarını ödemesi ve iflasın sonuçlarından kurtulabilmek maksadıyla bu yola başvurusu hususunda özendirilmesi ve zaten ekonomik açıdan sıkıntı içerisinde olan ve de bu nedenle yapılandırmaya başvuran borçlunun masraflarının bir nebze de olsa azaltılması için getirilmiş bir düzenlemedir. Ayrıca söz konusu istisnalar, ancak proje kapsamındaki işlemler açısından geçerlidir. Proje kapsamında yapılan işlemler gerçekleşme dahi uygulanmış olan istisnalar geri alınmamaktadır.

IV.GENEL DEĞERLENDİRME

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması Türk hukuk sistemine 5092 Sayılı Kanun ile girmiştir. Müessese genel olarak incelendiğinde, büyük işletmelerin ekonomik sıkıntı yaşamaları halinde iflas etmemek ve süreç içerisinde ticari faaliyetlerine devam etmelerini sağlamak ayrıca bu süreçte gelirleriyle de borçlarını ödeyerek sıkıntılı süreçten çıkmalarını sağlayan bir icra ve iflas hukuku müessesesi olduğu görülecektir. Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması borçların ödenmesinin ertelenmesi ve yeniden yapılandırılması açısından konkordatoya alternatif bir yoldur.

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasına ilişkin İcra ve İflas Kanunu'ndaki hükümler incelendiğinde beklentiyi karşılamadığı ve Türk toplumsal yapısına da uymadığı görülecektir. Bu sebeple de yürürlüğe girdiği günden beri ayırık birkaç uygulama ve uygulanmasına yönelik birkaç teşebbüs haricinde de gündeme gelmemiştir. Borçlu bu nedenle 7151 Sayılı Yasa ile icra ve İflas Kanunu'nda yapılan değişiklikten önce iflasın ertelenmesi müessesesini, Yasa değişikliğinden sonra ise, konkordatoyu tercih etmiştir. Çünkü iki düzenleme de borçluyu koruyucu ve kolay sonuç almasını sağlayan müesseselerdir. Bu nedenlerle de yeniden yapılandırma tercih edilmemiştir ve borçlular alternatif müesseselere yönelmiştir, diyebiliriz.

İcra ve İflas Kanunu m.309/m'de kimlerin yeniden yapılandırmaya başvurabilecekleri ve projenin tasdiki için gerekli çoğunluk belirtilmekte ve borçlunun alacaklılar arasında sınıflandırma yapabileceği düzenlenmiştir. Öncelikle sadece sermaye şirketleri ve kooperatifler açısından getirilmiş özel bir düzenleme olması yerindedir. Çünkü sermaye şirketlerinin ülke ekonomisi açısından katkısı yadsınmaz. Ancak bu belirlemenin tüm sermaye şirketleri ve

¹⁵⁶ Amerika Birleşik Devletleri hukukunda da yeniden yapılandırmada vergi istisnaları bulunmaktadır. 11. USC, Chapter 11, Arc. 1146 uyarınca borçlu plâni onaylanırsa, damga vergisinden, herhangi bir menkul kıymetin çıkarılmasından, devredilmesinden veya devir belgesi düzenlenmesinden kaynaklı olarak ödeyeceği vergilerden muaf tutulmuştur. BUCCALO, Vincent S.J., "Bankruptcy's Cathedral: Property Rules, Liability Rules and Distress", **Northwestern University Law Review**, Y. 2019, V. 114, s. 720.

kooperatifler açısından getirilmesi kanımızca doğru olmamıştır. Tıpkı Amerika Birleşik Devletleri'nde olduğu gibi sermayesi belli bir rakamın üzerinde olan ve belirlenmiş bir sayıyı aşan üyeye sahip sermaye şirketleri ve kooperatifler açısından getirilen bir düzenleme olsa daha faydalı olacağı kanısındayız. Çünkü zaten her ne kadar hükümde geçmese de gerekçe de müessesenin büyük işletmeler için getirilmiş bir düzenleme olduğu vurgulanmıştır. Bu durumda sermayesi 50.000TL. olan bir limited şirkette, sermayesi 5 milyon Türk Lirası olan bir anonim şirkette bu yola başvurabilmektedir. Türk hukuk sisteminde de bir sermaye alt limiti belirlenmesinde yarar vardır. Çünkü düzenleme kendi içine kapalı ve özellikle iflasın toplumsal sonuçlar doğuracağı, istihdam ve üretim faaliyetinin aksamaması açısından büyük sermaye şirketleri ve kooperatifler için getirildiği görülmektedir. Çünkü 500 işçisi olan bir sermaye şirketinin iflası ile 10 işçisi olan bir sermaye şirketinin iflası birbiriyle aynı değildir ve toplumda yaratacağı etkide birbirlerinden oldukça farklı olacaktır.

İcra ve İflas Kanunu m.309/m-1 incelendiğinde, yeniden yapılandırmaya başvurabilmek için borçlunun sermayesinin borca batık olması şart değildir. Hatta böyle bir tehlikenin olması halinde de borçlu yeniden yapılandırmaya başvurabilir. Oysa bu ve benzeri durumlar için düzenlenmiş konkordato müessesesi bulunmaktadır. Konkordatoya da başvurmak için borçlunun sermayesinin borca batık olmasına gerek yoktur. Oysa yeniden yapılandırma özellikle belli bir sermayenin üzerindeki sermaye şirketleri ile belli bir sayının üzerindeki kooperatifler açısından tıpkı yürürlükten kalkan iflasın ertelenmesi müessesesi gibi sermayenin borca batık olmasını şart koşabilir ve borçlunun iflastan hemen önce başvurabileceği son bir yol olarak değerlendirilebilir. Çünkü sıkıntılı bir sürece girme ihtimali olan borçlu konkordato yoluna da başvurabilecek iken sermayesi borca batık hale geldiğinde bu yola başvurabilir ve yeniden yapılandırmanın da bu şekilde uygulanabilirliği artırılır.

İcra ve İflas Kanunu m.309/m-1' de ayrıca borçlunun alacaklılarıyla önceden müzakere etmesi gerektiğini ve gerekli çoğunluğu sağladıktan sonra başvurması gerektiği düzenlenmiştir. Bu durumda borçlu hem yeniden yapılandırma yoluna başvuracak olmasına olumlu bakanlar ile, hem de olumsuz bakanlar ile aynı müzakere yoluyla görüşecektir. Borçluya güvenmeyen ve yeniden yapılandırmada başarısız olabileceğini düşünen herhangi bir alacaklı böyle bir durumda alacaklarını garanti altına almak için takip yollarına başvuracaktır. Bunun önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Bu durumda zaten zor durumda olan borçlu alacaklılarıyla projesini müzakere ederken birde haciz ve iflas takipleriyle uğraşacak belki bir kısım malları haciz edilerek muhafaza altına alınacak ve de ticari faaliyetine devam edemeyecektir. Bu tarz bir haciz ve iflas yollarına başvuru ise, alacaklılar arasında zincirleme etki yaratarak borçluya güvenen ve yeniden yapılandırma sürecinde başarılı olacağına inanan alacaklıları da tetikleyecektir. Çünkü her alacaklı kendi alacağı açısından öncelik elde etmek için takip yollarına başvuracak ve de bu borçlunun hem borçlarının artmasına hem de ticari faaliyette bulunamamasına sebep olacaktır.

Borçlunun yeniden yapılandırma yoluna başvuracağını duyan herhangi bir kredi kuruluşu borçluya kredi vermeyecek muhtemelen hesaplarını kat ederek, borçlunun belki de hesaplarındaki paraları kullanmalarına kredi borçlarının teminatı olarak mani olacaktır. Borçlu bu süreç içerisinde eğer bir iş yapmak ister ve işe ilişkin banka teminat mektubu sunmak isterse de hiçbir kredi kuruluşundan teminat mektubu alamayacaktır.

Yukarıda belirttiğim olumsuz sonuçların tamamı olmasa da bir kısmının olması kaçınılmazdır. Özellikle belli bir sermayenin üzerindeki sermaye şirketleri ile üye sayısı belli bir rakamın üzerindeki kooperatifler açısından kanımızca müzakerenin mahkemeye başvurudan sonraki aşamaya alınması gerekir. Çünkü özellikle ülke ekonomisine yıllarca katkı sağlamış ve istihdam yaratmış sermaye şirketleri açısından en azın küçük bir ihtimal dahi olsa bu hakkı kullanmaları ve iflas sürecinden çıkmalarına yardımcı olunması gerekir. Başvurudan sonra müzakerede alacaklıların ticari faaliyete mani olmamaları bir kısım tedbirler ile haciz ve iflas yollarının önüne geçilmesi ve borçlunun daha rahat bir ortamda alacaklılarıyla görüşmesi sağlanabilir. Bu tarz bir uygulama yeniden yapılandırmayı konkordato ile aynı müessese haline de getirmez. Amerika Birleşik Devletleri hukukunda da benzer uygulamalar bulunmakta yukarıda belirttiğim üzere çeşitli eleştiriler almakta ancak iflastan kurtulma ihtimali olan özellikle bir sermaye şirketi yönünden uygulanmaya devam etmektedir.

Borçlunun alacaklıları sınıflara ayırması ve her alacaklı sınıfı açısından da kendi içinde yeter sayıyı tamamlamaya çalışması projenin tasdikinde yeterli nisabın sağlanması açısından yararlıdır. Çünkü bu durumda aynı sınıfta olan alacaklılarda birbirlerini etkileyebilecek ve hatta tasdik olmama ihtimali olan bir proje belki de bu şekilde tasdik olabilecektir. Kanımızca projenin kabulü açısından belirlenen nisapta yerindedir. Bununla alacak miktarının alacaklı sayısından daha fazla bir oranda belirlenmesi borçlunun daha yüksek seviyede bir borcunu yapılandırdığı ve borçlarının büyük bir bölümüne sahip alacaklıların projeye onay verdiği sonucunu doğuracaktır.

İcra ve İflas Kanunu m.309/n' de yeniden yapılandırma projesinde bulunması gereken unsurlar düzenlenmiştir. Yeniden yapılandırma projesi genel olarak bakıldığında borçlunun iradesidir. Ancak kesinlikle değişmez ve alacaklılara sadece kabul et veya ret et şeklinde bir dayatmayla sunulacak bir belgede değildir. Bu nedenle kanımızca başvurudan önce konkordatoda olduğu gibi borçlu bir ön proje sunabilir ve süreç içerisinde bu proje alacaklılarla tartışılarak her iki tarafında iradesine uygun hale gelebilir. Kanımızca başvuru öncesi ve başvuru sonrası şeklinde ikiye ayrılarak tarafların iradelerine ve müzakere etmelerine olanak sağlayan bir belge haline getirilmesi hem borçlu hem de alacaklı açısından daha faydalı olacaktır.

İcra ve İflas Kanunu m.309/m-1' de, borçlunun başvurusunda, başvurusuna ekleyeceği belgelerin neler olduğu düzenlenmiştir. Genel olarak karşılaştırıldığında konkordato talebine eklenecek belgelerle paralellik arz

etmektedir. Ancak konkordato talebinde borçlunun konkordatosunun başarıya ulaşacağına ilişkin makul güvence veren bağımsız denetim kuruluşları tarafından hazırlanan rapor sunulmaktayken, yeniden yapılandırma bu belge finansal analiz raporudur. Oysa özellikle yeniden yapılandırma büyük sermaye şirketleri ile kooperatiflerin başvurması için getirilmiş bir düzenlemelerdir. Büyük sermaye şirketlerinin çoğu ise, zaten bağımsız denetim kuruluşları tarafından düzenli olarak denetlenmektedir. Bu durumda özellikle bir sermaye şirketi açısından bağımsız denetim raporunun hazırlanması çok da zor olmayacaktır. Sermaye şirketleri ile kooperatifler açısından ise, makul güvence oldukça önem arz edecek ve alacaklılar başvuru aşamasında aslında borçlunun muhtemel bir yeniden yapılandırma talebinin kabul edilmesi halinde başarıya ulaşma şansının yüksek olduğuna kanaat getirecektir. Eğer projenin müzakeresinin başvurudan sonraki bir tarihe ertelenmesi halinde ise, başlangıçta olumsuz düşünen bir alacaklı bile müzakere ve belgeleri değerlendirmesinin sonunda olumlu kanaate ulaşabilecektir.

İcra ve İflas Kanunu m.309/ö, yeniden yapılandırma başvurusu üzerine ve ara dönemde mahkeme tarafından yapılacak işlemler ile alınacak tedbirleri düzenlemektedir. Söz konusu hüküm, başvurudan itibaren mahkemenin 30 gün içinde bir duruşma günü belirleyeceği bu duruşma gününü ise, ilan edip adresi bilinen tüm alacaklılara tebliğ edeceğini bildirmektedir. Başvurudan itibaren 30 gün çok kısa bir süredir ve bu süre içerisinde belirtilen işlemlerin tamamlanması ise, neredeyse imkânsızdır. Türkiye şartları ve mahkemelerdeki iş yükü düşünüldüğünde mahkeme kaleminin neredeyse uzun bir süre sadece bir yeniden yapılandırma dosyası ile ilgileneceği ve neredeyse başka bir iş yapamayacağı gibi bir sonuç doğacaktır. Ayrıca adresi bilinen borçlulara tebligat yoluyla bildirim ise, borçluya ayrıca bir külfet yükleyecektir. Duruşma gününün ilanı zaten ilgililerin duruşmadan haberdar olması açısından yeterli iken, çok kısa bir süre içerisinde hem borçluya maddi bir külfet yükleyen tebligat yoluyla bildirim hem de ilan yoluyla duyurma kanımızca yerinde olmayacaktır.

İlgili hükümde borçlunun veya alacaklılardan birinin talebi üzerine mahkemenin gerekli gördüğü tedbirleri alacağı bildirilmektedir. Yeniden yapılandırma başvurusu üzerine borçlunun tedbir talep etmesi kaçınılmazdır. Ancak tedbirlerin alınma tarihi açısından borçlunun faaliyetine zarar vermeyecek bir tarihte alınması yerinde olur. Kanımızca tedbirlere mahkeme ön duruşma yapmadan dosya üzerinden karar vermeli ve bu tedbirlere taraflardan birinin talebi olmadan milli ekonomi ve özellikle alacaklıların haklarını korumak adına konkordato talebinde olduğu gibi başvuru anında kendiliğinden karar vermelidir.

İlgili hükümde ayrıca borçlu ile alacaklıların anlaşarak bir ara dönem denetçi atayabileceği, tarafların ara dönem denetçisi seçmedikleri yahut da seçemedikleri durumlarda mahkemenin gerekli görmesi halinde kendisinin bir ara dönem denetçisi atayabileceği düzenlenmiştir. Ara dönem denetçisinin alacaklılar ile borçlunun birlikte nasıl belirleyecekleri gerek yasanın ilgili hükmünde, gerekse de yönetmelikte belirtilmemiştir. Tüm alacaklıların burada iradelerini aramak ise, seçimi imkânsız kılacaktır. Ancak uygulamada kanımızca borçlunun bu ara

denetçiyi projesinde belirteceği ve alacaklıların yeterli çoğunlukla projeyi kabul etmeleri halinde ara dönem denetçisine de onay verdikleri sonucunun çıkacağıdır. Kanımızca özellikle büyük sermaye şirketi veya kooperatife bu dönem de atanacak ara dönem denetçisinin mahkeme tarafından belirlenmesi ve atanacak ara dönem denetçisinin de tıpkı konkordato komiserlerinde olduğu gibi belli niteliklere sahip kişilerden ve resmi bir merci tarafından tutulan sicilde kayıtlı bağımsız kişilerden seçilmelidir.

Yönetmelikte ara dönem denetçisinin yeminli mali müşavir olması gerektiği bildirilmiştir. Mali hesaplar ve kayıtlar açısından yerinde bir düzenleme ise de, özellikle projenin hukuki niteliği ve başvurunun yeterli koşulları objektif şekilde taşıyıp taşımadığı hukuksal bilgi gerektirmektedir. Aynı zamanda borçlunun teknik açısından da değerlendirilmesi gerekebilir. Bu nedenle ara dönem denetçisini yeminli mali müşavir ile sınırlamak uygun olmayacaktır. Çünkü bu durumda ara dönem denetçileri açısından kollektif bir çalışma gerekecektir. Kanımızca özellikle büyük sermaye şirketlerinde atanacak ara dönem denetçisinin şirketin yönetimi açısından atanmaması ve sadece denetleyici şekilde atanmaları sermaye şirketlerinin ticari faaliyetlerini devam ettirmeleri hususunda ve alacaklılara faaliyetin devam edeceği hususunda güven verecektir. Çünkü bu süreçte yönetim erkini yetkililerden almak, ticari faaliyette bulunulacak üçüncü kişilerde bir çekince yaratabilir.

İcra ve İflas Kanunu m.309/p'de, proje tasdik edildikten sonra proje denetçisine alacaklılar ile borçlunun belirleyebileceği veya alacaklılar ile borçlunun görüşlerini de dikkate alarak mahkemenin proje denetçisi atayabileceği düzenlenmiştir. Bu durumda genel olarak proje denetçisini atayacak olan mahkemedir. Yönetmelik gereğince proje denetçisinin yeminli mali müşavir olması gerekmektedir. Mahkeme birden çok proje denetçisi atasa da yine hepsini yeminli mali müşavirler arasından atayacaktır. Oysa projenin ifası sadece mali açıdan denetlenmemekte hem teknik hem de hukuki açıdan denetlenmektedir. Ayrıca proje denetçisinin süreç içerisinde uzun bir süre görev yapacağı düşünüldüğünde, yetkin kişiler arasından atanmasında fayda bulunmaktadır. Proje denetçisi, tıpkı ara dönem denetçisinin atanmasında olduğu gibi, konkordato komiserlerine benzer şekilde belli niteliklere sahip kişilerden ve resmi bir merci tarafından tutulan sicilde kayıtlı bağımsız kişilerden seçilmelidir.

İcra ve İflas Kanunu m.309/s'de, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırmanın feshi düzenlenmiştir. İlgili hüküm incelendiğinde, konkordatonun tamamen veya kısmen feshine ilişkin hükümlere atıf yapıldığı görülecektir. Ancak yeniden yapılandırmanın tamamen feshine karar verilirse, kararın kesinleşmesi üzerine yapılan ilandan itibaren on gün içinde projeden etkilenen alacaklıların tasdik kararını vermiş mahkemedен borçlunun iflasını isteyebileceği düzenlenmiştir. Her ne kadar ilk bakışta tamamen feshi gerektiren hususların aynı zamanda borçlunun doğrudan iflasını da gerektirebileceği düşünülebilirse de burada kanun koyucu bir başka doğrudan iflas sebebi oluşturmuştur. Oysa doğrudan iflas sebeplerinden biri olmadan sadece yeniden yapılandırmanın tamamen feshinin bir iflas sebebi

olmaması gerektiği kanısındayız. Konkordatoda olduğu gibi bu ve benzeri durumlarda ancak bir doğrudan iflas sebebinin olması halinde borçlunun iflasına karar verilebilmesi yerinde olurdu. Zaten 7151 Sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile daha önce benzer bir düzenleme konkordato için de bulunmakta iken değiştirilmiş ve borçlunun hakkında sadece doğrudan iflas sebeplerinden birinin bulunması halinde iflasına karar verilebileceği düzenlenmiştir.

İcra ve İflas Kanunu m.309/t'de, borçlunun alacaklılarına karşı veya teminat mukabili veya teminatsız olarak kredi gibi finansman kaynağı yaratan alacaklısına yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getirmedeğinde, bunlardan birinin veya proje denetçisinin bu durumu mahkemeye bildirmesi üzerine mahkeme yapacağı duruşmada itirazları inceleyip projenin ihlal edildiğini ve projenin tadil edilmesinin söz konusunu olmadığını tespit ederse borçlunun iflasına karar vermek zorundadır. Bu aynı zamanda kanun koyucu tarafından getirilmiş yeniden yapılandırılmaya başvuran borçlu açısından bir başka doğrudan iflas sebebidir. Oysa borçlunun eylemi yeniden yapılandırmanın kısmi veya tamamen feshine de sebep olabilir ve şartları varsa borçlunun iflasına zaten karar verilebilir. Söz konusu hüküm borçlunun elinde olmayan sebeplerle bazen geçici mahiyette de olsa kısmi ifa etmeme halinin iflasla sonuçlanmasına da sebep olabilir. Bu nedenle söz konusu hükmün yumuşatılması yahut değiştirilmesinde de fayda olduğu kanısındayız.

Yukarıda genel olarak madde bazında yapmış olduğumuz incelemede yeniden yapılandırma ile bazı hükümlerin değiştirilmesi ve bazı hükümlerin ise, yumuşatılmasında fayda olduğu izah edilmiştir. Ancak yeniden yapılandırmada, konkordatoda olan bazı düzenlemeler bulunmamaktadır. Özellikle kesin mühletten itibaren alacaklara faiz yürütülememesi yeniden yapılandırmada bulunmamaktadır. Ancak borçlu alacaklılarına kabul ettirdiği projesinde faizden arı olarak ödeme yapacağını kararlaştırabilir. Ayrıca yeniden yapılandırmanın da tenzilat ve vade içermesi mümkündür. Konkordatonun aksine yeniden yapılandırmada faiz hususu düzenlenmemiş ve bu husus tarafların iradelerine bırakılmıştır.

Yeniden yapılandırma ile konkordatoda borçlunun borçlarını ödemesi hususunda vade açısından bir üst limit söz konusu değildir. Borçlu projesinde alacaklılarına kabul ettireceği projesinde isterse 100 ay isterse 10 ayda ödemeyi taahhüt edebilmektedir. Bu durum da projeyi kabul etmeyen alacaklılar açısından bir belirsizlik ve mağduriyet yaratabilmektedir. Bu nedenle kanımızca tıpkı Amerika Birleşik Devletleri hukukunda olduğu gibi başvurudan itibaren borçların ödenerek biteceği bir üst tarih örneğin üç yıl yahut beş yıl gibi bir sınır olması da dürüst borçlunun planını buna göre yapmasını sağlayacak, alacaklının da alacağına en geç hangi tarihte kavuşacağı konusunda endişe etmesinin önüne geçecektir.

SONUÇ

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması Türk hukuk sistemine 5092 Sayılı Kanun ile girmiştir. Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması müessesesi sadece ülke

ekonomisi açısından önem arz eden sermaye şirketleri ile kooperatiflerin başvurabileceği bir müessesedir. Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasının amacı, borçlarını ödemekte güçlük çeken sermaye şirketi veya kooperatifin alacaklılarıyla anlaşarak borçlarını yeniden yapılandırması ve bu şekilde borçlarını projesinde belirttiği şekilde ödeyerek ticari faaliyetine devam etmesidir. Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasında borçlu alacaklılarıyla uzlaşmakta bir diğer deyişle sulh olmaktadır. Alacaklıların bir kısmı ile mahkeme huzurunda mahkemenin vereceği kararla, diğer bir kısmı ile de mahkeme dışında anlaşılmaktadır. Alacaklıların projeyi onaylamaları, nitelik olarak alacaklılar ile borçlu arasında bir sulh sözleşmesi olarak kabul edilir ve bu sulh sözleşmesi ibra da içerebilir. Bu sonuca projedeki ödeme vaadinden ulaşılr.

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasına kimlerin başvurabileceği İİK. m. 309/m-1'de ve Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılmasına Dair Yönetmelik m. 3'te düzenlenmiştir. Buna göre; muaccel olmuş para borçlarını ödeyemeyenler, mevcut mal varlığı ve alacakları borçlarını karşılamaayanlar yahut da bu duruma düşme ihtimali kuvvet ve muhtemel olan sermaye şirketleri ve kooperatifler bu yola başvurabilir.

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin yeniden yapılandırılmasına başvurulması halinde başvuruya eklenecek belgeler hem İcra ve İflas Kanunu'nda hem de Yönetmelikte düzenlenmiştir. Borçlunun başvuru dilekçesine ek olarak öncelikle borçlarını nasıl ödeyeceğini bildiren bir proje sunması gerekir. Sunacağı bu projeye ek olarak, borçlunun mali durumunu gösterir belgeler, ayrıntılı bilanço, defterlerinin vaziyetini bildiren cetvel, gelir tablosu ve borçlunun mali durumunu açıklayıcı diğer bilgi ve belgeler, borçluyu yeniden ödeme kabiliyetine kavuşturarak muaccel borçlarını ödeme planına göre ödeyebilecek ve nakit akışını gerçekleştirecek duruma getireceğini gösteren belgeler, projeden etkilenen ve etkilenmeyen alacaklılar ile bunların alacaklarının listesi, başvuru öncesi müzakere sürecini tanımlayan ve projeden etkilenen alacaklıların proje hakkında karar vermelerine olanak sağlayan yeterli bilgilendirmenin iadeli taahhütlü mektup ya da noter ihbarnamesi gibi uygun araçlarla yerine getirildiğini gösteren delilleri de içeren açıklamalar, projeden etkilenip de onay veren alacaklıların, bu beyanlarını içeren, imzası ve tarihi noterlikçe onaylı tutanaklar, projeye göre alacaklıların eline geçecek miktar ile borçlunun iflası halinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktarı karşılaştırmalı olarak gösteren tablo, sayı ve meblağ itibarıyla çoğunluk koşulunun gerçekleştiğini gösteren cetvel ve borçlunun ödeme kabiliyetine kavuşabileceğini ve projede yer alan koşullara uymasının mümkün olduğunu gösteren ve gerekli niteliklere haiz bir bağımsız denetim kuruluşu tarafından hazırlanmış bulunan finansal analiz raporları ile dayanaklarını sunması gerekir.

Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılmasına ilişkin başvuru yukarıda saydığımız belgelerle birlikte İİK. m. 309/m-1 uyarınca

borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine yapılacaktır. Sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması bir çekişmesiz yargı işidir. Bu nedenle basit yargılama usulü uygulanır. Yeniden yapılandırmaya ilişkin başvuru üzerine verilecek tedbir kararının ve projenin tasdikine ilişkin kararın etkileri verildiği anda doğmaya başlar. Buradan ulaştığımız sonuca göre, iflas dışı adi konkordatoda olduğu gibi İİK. m.308/c-1’de düzenlendiği şekilde borçlu, tasdik kararının kesinleşmesiyle projenin bağlayıcı olacağını kararlaştıramaz.

Yeniden yapılandırmaya ilişkin belgelerini eksiksiz bir şekilde borçlunun mahkemeye sunması üzerine İİK. m.309/ö-1 uyarınca mahkemenin derhal bir duruşma günü belirlemesi ve belirlediği duruşma gününü İİK. m. 288 uyarınca Basın İlan Kurumu’nun portalında ve ticaret sicili gazetesinde yayımlaması gerekir. Borçlunun yeniden yapılandırma talebi üzerine yapılan ilan ve adresi bilinen alacaklılara yapılan bildirim üzerine, alacaklılar özellikle borçlunun kötü niyetli olduğu, mal kaçırdığı, basiretli bir tacir gibi davranmadığı ve bu şekilde aciz duruma düştüğü ve hatta borçlu hakkında birçok doğrudan iflas sebebinin bulunduğu, başvurusu öncesi alacaklıların oyunu hileyle aldığı ve başvurusunun reddedilerek iflasına karar verilmesi gerektiği hususlarında itirazda bulunabilir.

Yeniden yapılandırma başvurusu üzerine mahkeme, duruşma günü belirledikten sonra alacaklı ve borçlu tarafından belirlenen veya mahkeme tarafından belirlenen ara dönem denetçisini atar ve tedbirler hususunda karar verir. Mahkemenin borçlunun yeniden yapılandırma talebini kabul edebilmesi için bir diğer şart ise, projeyi reddetmiş her alacaklının projeye eline geçecek alacağının en az iflas tasfiyesi sonunda eline geçecek miktara eşit olmasıdır.

Mahkeme yapacağı duruşma neticesinde edindiği kanaate göre, başvuru şartlarının yerine getirilip getirilmediğini, borçlunun bu yola iyi niyetle başvurup başvurmadığını veya projeyi reddetmiş her alacaklının projeye eline geçecek alacağının en az iflas tasfiyesi sonunda eline geçecek miktara eşit olup, olmadığını değerlendirir. Mahkeme bu şartların yerine getirilmediğini tespit ederse borçlunun yeniden yapılandırma talebini reddeder. Mahkeme şartlar yerine getirilmiş ise, projeyi tasdik eder ve alacaklılarla borçlu kararlaştırmışsa, onların belirlediği yok eğer kararlaştırmamışlarsa ve mahkeme atanmasına gerek görüyorsa kendisinin belirlediği proje denetçisini atayabilir.

Yeniden yapılandırma talebinin tasdik olmasını müteakip borçlu ifaya başlar. Borçlunun ifa aşamasında projedeki taahhüdünü ihlal etmesi mümkündür. İİK. m. 309/t-1 borçlunun projesini ihlal etmesi halinde izlenecek yolu anlatmaktadır. Projeden kaynaklanan yükümlülüklerin kısmen veya tamamen yerine getirilmemesi halinde proje denetçisi, projeden etkilenen alacaklılar veya borçlu tarafından projenin tasdikine karar veren mahkemeye bu durum bildirilebilir. Genel olarak burada proje denetçinin görevi aslında projenin usulüne uygun bir şekilde yerine getirilip getirilmediğini tetkik etmektir. Bu nedenle bildirim yükümlülüğü esas olarak proje denetçisindedir.

Yeniden yapılandırmanın feshi İİK. m. 309/s'de düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm incelendiğinde konkordatonun tamamen feshini düzenleyen İİK. m.308/f'ye ve konkordatonun kısmi feshini düzenleyen İİK. m.308/e'ye atf yapıldığı görülmektedir. Yeniden yapılandırmada projenin değiştirilmesi için öncelikle proje uygulanırken ihlal edilmiş olmalıdır. Bir projedeki yükümlülükler, projeye uygun bir şekilde ifa edilirken projenin değiştirilmesi söz konusu olmaz. Bu tarz bir değişikliğin kanunun lafzına göre zorunlu olması gerekir. Projenin ihlalinde, projenin ihlali tüm alacaklıların değil, sadece bir kısım alacaklıların haklarını da ihlal etmiş olabilir. Bu durumda hakları ihlal edilen alacaklılar borçluyla projenin kendilerini ilgilendiren bölümünün değiştirilmesi hususunda anlaşabilirler.

Çalışmamızda sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması detaylı bir şekilde incelenmiştir. Ancak inceleme neticesinde ilgili düzenlemelerin uygulanabilmesi açısından yeterli olmadığı ve borçlunun bu yola başvurusunun özellikle aczini ilan anlamına geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Borçlu herhangi bir koruma zırhı olmadan alacaklılarıyla görüşüğünde, projeyi kabul etmeyen alacaklıların borçlu aleyhinde haciz ve iflas takipleri başlatabilecekleri, başvuru öncesi aşamanın bir süreyi gerektirmesi sebebiyle borçlunun bu süreçte ticari faaliyetinin sekteye uğrayabileceği düşünüldüğünde, yeniden yapılandırma, Türk hukuk sistemine uygun olmayan ve bu nedenle yaklaşık 20 yıldır tercih edilmemiş bir müessese haline gelmiştir.

Yeniden yapılandırmaya başvurulurken, borçlunun başvurusuna, konkordatoda olduğu gibi makul güvence veren bağımsız denetim raporu yerine finansal analiz raporu istenmesi de alacaklıların aleyhine bir durum yaratabilecek mahiyettedir. Oysa ABD uygulamasındaki gibi borçlunun alacaklılarıyla görüşmeden önce mahkemeye başvurusu ve görüşmeden önce bir koruma zırhına kavuşması müessesenin uygulanabilirliğini artıracaktır. Ancak ABD'de dahi Chapter 11 Arc. 362 ile borçlunun başvurusuyla koruma zırhına kavuşması öğretilde eleştirilmektedir. Türk hukuk sisteminde de bu tarz bir uygulamanın olması, kötüye kullanılmasına sebep olabilir.

Yeniden yapılandırmada ödeme süresi açısından Türk hukuk sisteminde bir üst sınır bulunmamaktadır. Borçlu bu durumda da iyi ilişkileri olduğu alacaklılarıyla anlaşarak diğer alacaklıların alacağını uzun vadelere yayabilir. Kanımızca kanun koyucu yeniden yapılandırmada borçlunun alacaklılarıyla görüşüp onaylarını aldıktan sonra başvurusunu, konkordatoya alternatif bir yol olarak getirmiştir. Çünkü konkordatoda borçlu başvurudan sonra alacaklılarıyla görüşüp proje açısından onaylarını almaktadır. Aksi bir düzenlemenin de yeniden yapılandırmayı konkordatoya benzetebileceği ve hatta aralarında başvuranların nitelikleri dışında bir fark kalmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

EK BEYAN

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı ve Çatışma Beyanı

Yazar Katkı Oranları

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Araştırma ve Yayın Etięi İlkelerine Uygun Hareket Edildięine Dair Metin

Makalenin tüm süreçlerinde İMHFD araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hareket edilmiştir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

Akil, Cenk: İflasın Ertelemeğinde Muhafaza Tedbirleri-Özellikle Kayyım, BATİDER, C.XXV, 2009/III, (s.229-258).

Akyol, Şener: Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı, 2006.

Aksoyoğlu, Necati: Sermaye Şirketlerinin ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması, İcra ve İflas Hukukundaki Değişiklikler Semineri, İstanbul, 2004, (s.117-128).

Altay, Sümer: İflasın Erteleme Hakkındaki Yeni Hükümlerin Yeniden Yapılandırılma Kurumları Üzerindeki Olumsuz Etkisi ve Çözüm Yolları, Prof. Dr. Ergun Özsunay'a Armağan, Ekim 2004 İstanbul, (s.625-658), (Altay, Armağan).

Altay, Sümer: Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku, İstanbul, 2005, (Altay, Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku).

Altay, Sümer/Eskiocak, Ali: Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku, İstanbul, 2019.

Arslan, Ramazan: Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı, Ankara 1989.

Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema/Hanağası, Emel: İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2018.

Atalay, Oğuz: Borca Batıklık ve İflasın Erteleme, İzmir 2006, (Atalay, Borca Batıklık).

Atalay, Oğuz: İflas Hukukundaki Yenilikler, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:I, S:2, Y:2005, (s.485-502), (Atalay, Yenilikler).

Aydemir, Dilek: Konkordato Mühletinin Sözleşmelere Etkisi, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi, C:15, S:44, 2019/3, (s.847-884), (s. 850, 851).

Balcı, Şakir: Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma, Ankara 2006, (Balcı, Uzlaşma).

Balcı, Şakir: Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması (İİK. 309/m) Hakkında Değerlendirmeler, Manisa Barosu Dergisi, Ekim 2005, Y:24, S:95, (s.37-52), (Balcı, Değerlendirmeler).

Balcı, Şakir: Yeniden Yapılandırma Müzakereleri (Başvuru İçin Ön Hazırlık) Süreci ile (Takipli veya Doğrudan) İflas Yolları ve Konkordato Başvurusu Süreçlerinin Etkileşim ve İlişkileri, Legal Hukuk Dergisi, Aralık 2006, Y:4, S:48, (s.3735-3748), (Balcı, Yeniden Yapılandırma).

Balcı, Şakir: İflasın Erteleme Usul ve Esasları, Ankara 2010, (Balcı, İflasın Erteleme Usul ve Esasları).

Balcı, Şakir: Uzlaşma yoluyla Yeniden Yapılandırma (İİK. 309 m-ü), İzmir 2006, (Balcı, İİK. 309/m-ü).

Balcı, Şakir: İflasın Ertenilmesi, İzmir 2007, (Balcı, İflasın Ertenilmesi).

Balcı, Şakir: Sermaye Şirketlerinde Yeniden Yapılandırma (Konkordato, Uzlaşma ve İflasın Ertenilmesi), İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2006, (Balcı, Konkordato ve Uzlaşma).

Başpınar, Veysel: Borç Sözleşmesinin Kısmi Butlanı, Ankara 1998.

Bilgen, Mahmut: İflas, İflasın Ertenilmesi, Konkordato, Yargılama Usulü, Ankara 2012.

Böke, Abdulkadir: Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:II, S:1, Y:2005, (s.215-274).

Brindise, Suzanne T.: Choosing The “Per-Debtor” Approach to Plan Confirmation in Multi-Debtor Chapter 11 Proceedings, Northwestern University Law Review, V: 108, No:4, (2014), (1355-1384).

Buccalo, Vincent S.J.: Bankruptcy’s Cathedral: Property Rules, Liability Rules and Distress, Northwestern University Law Review, Y:2019, V:114, (705-750).

Budak, Ali Cem: Amerikan Hukukunda Finansal güçlük yaşayan İşletmelerin Kurtarılmasına İlişkin Hukuki Çareler, Finansal Güçlük Yaşayan İşletmelerin Kurtarılmasına İlişkin Hukuki Çareler Konferansı, Türkiye Tekstil İşverenleri Sendikası, (s.54-66), İstanbul 2008, (Budak, İşletmelerin Kurtarılması).

Budak, Ali Cem: Amerika Birleşik Devletleri Hukuku’nda Şirket Kurtarma, Türk İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu, İstanbul 1992, (s.339-359), (Budak, Sempozyum).

Budak, Ali Cem: Amerika Birleşik Devletleri Hukukunda Şirket Kurtarma (Corporate Rescue, Reorganization), İstanbul Sanayi Odası Dergisi, Y:26, S:310, (s.159-166), (Budak, Şirket Kurtarma).

Carrington, Paul D.: Federal Rules of Civil Procedure, St. Paul 2014.

Çelik, Aydın: Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması Projesinin Tasdikinin Sonuçları ve Muhtemel Aksaklıklara Karşı Çözüm önerileri, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:I, S:2, Y:2005, (s.275-309).

Çelik, Ahmet Çelik: Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması Projesinin Tasdikinin Sonuçları ve Muhtemel Aksaklıklara Karşı Çözüm Önerileri, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y:2005, C:II, S:1, (s.275-309).

Çevik, Orhan Nuri: Kooperatifler Hukuku, Uygulaması ve İlgili Mevzuat, s. Ankara 1999.

Deliduman, Seyithan: Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması, Yasa Hukuk Dergisi, S:255, Temmuz-Ağustos 2004, (s.47-55).

Direnisa, Efe: Corporate Reorganization in Turkish Law Compared with The United States Chapter 11, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 2, S: 1, Yıl: 2005, (s. 165 – 214).

Doğrusöz, Hanife: Amerikan Hukukunda Ödeme Güçlüğü İçindeki Şirketlerin Yeniden Yapılandırılması, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2005/1, (s.207-224).

Downes, Colin M.: Appointing Chapter 11 Trustee in Reorganizations of Religious Institutions, Virginia Law Review, V:101, Y:2015, (2225-2261).

Dumanoğlu, Sezai: İflasın Ertenilmesi, Borca Batıklık ve İyileştirme Projeleri, İstanbul 2011.

Durman, Okay: İcra ve İflas Hukuku Açısından Malvarlığı veya Ticari İşletmelerin Devri, İstanbul 2009.

Edis, Seyfullah: Doğruluk ve Güven Kurallarının Hukuki Niteliği, Mahmut Koloğlu'ya 70. Yaş Armağanı, Ankara 1975.

Ermenek, İbrahim: İflasın Ertenilmesi, Ankara 2010.

Eroğlu, Orhan: Uygulamada Konkordato, Ankara 2020.

Erten, Alper Efe: Mali Durumu Bozulan Sermaye Şirketlerinin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması, Ankara 2006.

Fleming, James, Jr./Geoffrey C. Hazard, Jr./John, Jeubsdorf: Civil Procedure, New York 2001.

Friedental, Jack H./Kane, Mary Kay/Miller, Arthur R.: Civil Procedure, St. Paul 2015.

Jacoby, Melissa B./Jarger, Edward J.: Ice Cube Bonds: Allocating The Price of Process in Chapter 11 Bankruptcy, The Yale Law Journal, Y:2014, V:123, (862-947).

James, Amanda E.: Rejection Hurts: Trademark Licenses and The Bankruptcy Code, Valterbilt Law Review, April 2020, V:73, I:3, (889-927).

Garbade, Kenneth D.: Pricing Corporate Securities as Contingent Claims, Cambridge 2001.

Günergök, Özcan / Kayıhan, Şaban: Borçlar Hukuku Dersleri, Genel Hükümler, Umuttepe Yayınları, İstanbul 2020.

Güney Ağdağ, Necla: Türk Ticaret Kanunu Tasarısından Şirketlerin Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Düzenlemeler Hakkında Genel Değerlendirme, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y:2005, C: II, S:1, (s.499-510).

Güngör, Seda Ş.: ABD Hukukunda Yeniden Örgütlenme Talebinin Kabulünün Sözleşmelere Etkisi, Prof.Dr. Yavuz Alangoya için Armağan, İstanbul 2007, (s.419-450).

Karşlı, Abdurrahim: İcra ve İflas Hukuku, İstanbul 2014.

Kayhan Çetin, Özlem: İflasın Ertelenmesi Bağlamında Kayyımlık, Ankara 2011.

Kayıhan, Şaban / Günergök, Özcan / Hüseyin, İhsan: Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu'nun Başlangıç Hükümleri, Umuttepe Yayınları, İstanbul 2020.

Kayıhan, Şaban: Şirketler Hukuku, 4. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2020.

Keeton, Douglas R.: Litigation Trust in Chapter 11 Bankruptcies, Aproposal to Ensure Adequate Representation to Creditors Represented By Bankruptcy Trustees, Brooklyn Law Review, Summer 2014, V:79, Issue:2, (1657-1702).

Kılıçoğlu, Evren: İflasın Ertelenmesinin Konkordato ve Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma Kurumlarıyla Karşılaştırılması, Prof.Dr. Yavuz Alangoya için Armağan, İstanbul 2007, (s.451-468).

King, P.Lawrence: Bankruptcy and Other Insolvency Remedies, Fundamental of American Law, Newyork 1996.

Kuru, Baki: Medeni Usul Hukuku, Ders Kitabı, İstanbul 2015, (Kuru, Medeni Usul Hukuku).

Kuru, Baki: İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, Ankara 2013, (Kuru, El Kitabı).

Kuru, Baki, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, Ankara 2004.

Kuru, Baki/Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder: İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2013.

Langbein, John H.: The Disaperance of Civil Trial in The United States, Yale Law Journal, V. 122, (2012), (522 – 572).

LoPucki, Lynn M./Warren, Elizabeth: Secured Credit: A Systems Approach, Alpheen aan den Rijn 2003.

McCormack, Gerard/Wan, Wai Yee: Transplanting Chapter 11 of The US Bankruptcy Code Into Singapore's Reastructing and Insolvency Laws:

Opportunities and Challenges, Journal of Corporate Law Studies, Y:2019, V:19, No:1, (69-104).

Muşul, Timuçin: İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2010, (Muşul, İcra ve İflas Hukuku).

Muşul, Timuçin: İflasın Ertenilmesi, İstanbul 2010, (Muşul, İflasın Ertenilmesi).

Noonan, Kathleen G./Lipson, Jonathan C./Simon, William H.: Reforming Institutions: The Judicial Function in Bankruptcy and Public Law Litigation, Indiana Law Review, Y:2019, V:94, (545-593).

Reisoğlu, Safa: Türk Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, İstanbul 2014.

Oğuzman, M. Kemal / Barlas, Nami: Medeni Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, İstanbul 2013.

Oğuzman, M.Kemal/Öz, Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2013.

Oskay, Mustafa/Koçak, Coşkun/Deynekli, Adnan/Doğan, Ayhan: İİK. Şerhi, C:5, Ankara 2007.

Oy, Osman: İcra Hukukunda Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırma, İstanbul 2009.

Öztek, Selçuk: İflasın Ertenilmesi, İstanbul 2007, (Öztek, İflasın Ertenilmesi).

Öztek, Selçuk: Türk Hukukunda ve Uygulamasında Ödeme Güçlüğü İçindeki İşletmelerin Rehabilitasyonu: İmkânlar, Aksaklıklar ve Çözüm Önerileri, Türk, İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu, İstanbul Sanayi Odası Yayınları, İstanbul 1993, (s.240-248), (Öztek, İşletmelerin Rehabilitasyonu)

Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/ Sungurtekin Özkan, Meral/Özekes, Muhammet: İcra ve İflas Hukuku, Ders Kitabı, Ankara 2016, (Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, Ders Kitabı 2016).

Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Sungurtekin Özkan, Meral/Özekes, Muhammet: İcra ve İflas Hukuku, Ders Kitabı, İstanbul 2020, (Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, Ders Kitabı 2020).

Perez, Roma: Bankruptcy, Florida 2019.

Pugatch, Chad P./ Pugatch, Craig A./Vaughan, Travis: The Lost Art of Chapter 11 Reorganization, University of Florida Journal Of Law&Public Policy, V:19, Y:2018, (39-73).

Pulaşlı, Hasan: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara 2020.

Sayhan, İsmet: Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde Borca Batıklık Sebebiyle İflas ve İflasın Ertelenmesi, Ankara 2016.

Tanriver, Süha: Konkordato Komiseri, Ankara 1993.

Taşpınar Ayvaz, Sema: İcra İflas Hukukunda Yeniden Yapılandırma, Ankara 2005.

Ulusoy, Erol: Ticaret Hukuku Açısından Uzlaşma Yoluyla Borçların Yeniden Yapılandırılması, Prof.Dr. Yavuz Alangoya için Armağan, (s.571-634), İstanbul 2007.

Uyar, Talih: İcra ve İflas Kanunu Şerhi, Ankara 2010.

Westbrook, Jay Lawrence: Amerika Birleşik Devletleri'nde 11'nci Bölüm Yeniden Örgütlenme Usulü, İngiliz ve ABD Hukukunda İşletmelerin Ödeme Güçlüğü Sorunları ve Banka İlişkileri Sempozyumu, (Çev. Ali Cem Budak), İstanbul 1993, (s.265-294).

Yarıcı, Hülya: Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması, İstanbul 2007.

Yıldırım, Mehmet Kamil/Deren Yıldırım, Nevhis: İcra ve İflas Hukuku, İstanbul 2016.

Yılmaz, Ejder: İcra ve İflas Kanunu Şerhi, Ankara 2016.